

**BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG**

**A könyvelés jövője.
A digitalizáció hatása a könyvelésre.**

Belső konzulens: Simonné Romsics Erika

Külső konzulens: Orbán Tamás

Kósa Eszter Réka

Nappali tagozat

Pénzügy és számvitel szak

Számvitel szakirány

2020

NYILATKOZAT

a szakdolgozat/zárodolgozat digitális formátumának benyújtásáról

Hallgató neve:	Kósa Eszter Réka		
Szak:	Pénzügy és számvitel szak		
Szakirány (ha van):	Számvitel szakirány		
Neptun kód:	RRCX8G	Benyújtás éve:	2020
Szakedolgozat/zárodolgozat címe:	A könyvelés jövője. A digitalizáció hatása a könyvelésre.		
Belső (operatív) konzulens neve:	Romsics Erika		
Külső (szakmai) konzulens neve:	Orbán Tamás		
Legalább 5 kulcsszó a dolgozat tartalmára vonatkozóan:	digitalizáció, könyvelés története, bevallások fejlődése, számlázás fejlődése, számviteli szolgáltatók feladatai, könyvelés jövője		

Kérjük a szerzői döntésnek megfelelő opciót aláhúzni:

Hozzájárulok / nem járulok hozzá, hogy szakdolgozatomat/zárodolgozatomat az egyetem az interneten a nyilvánosság számára repozitóriumában közzétegye.

A hozzájárulás szerzői feltételei:

- mások számára a közzététel semmilyen formában nem engedélyezett,
- a dolgozat magáncélra letölthető, a forrás és nevem megjelölésével szabadon idézhető, de az idézést meghaladó felhasználás (átvétel) tilos,
- hozzájárulásom időtartamra nem korlátozott és bármikor visszavonható.

Hozzájárulás hiányában a dolgozat csak az egyetem könyvtáraiban az arra kijelölt számítógépeken, képernyős megtekintéssel kutatható. Egyéb hozzáférés, többszörözés nem engedélyezett.

Felelősségem tudatában kijelentem, hogy szakdolgozatom/zárodolgozatom digitális adatállománya mindenben eleget tesz a vonatkozó hatályos intézményi előírásoknak, tartalma megegyezik nyomtatott formában benyújtott szakdolgozatommal.

Dátum: 2019. 12. 06.

.....
hallgató aláírása

A digitális szakdolgozat könyvtári benyújtását és átvételét igazolom.

Dátum: 2019.12.12.

Budapesti Gazdasági Egyetem
Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg
Könyvtár P.H.
8900 Zalaegerszeg
Gasparich u. 18/a
Adószám: 15329822-2-41

.....
könyvtári munkatárs

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	1
1. Bevezetés.....	2
2. A számvitel (könyvelés) története.....	4
2.1 A kezdetektől a 19. századig.....	4
2.2. A gépesítés megjelenése a könyvelésben	10
2.3. A számviteli szolgáltatás napjainkban.....	14
3. Digitalizáció megjelenése a könyvelésben	18
3.1. Adó- és járulékbevallások.....	20
3.2. A számlázás változása a könyvelésben	29
3.3. A valós idejű számlaadat-szolgáltatás és az online pénztárgépek	34
3.4. A digitalizáció hatása a könyvvizsgálatra.....	39
4. A könyvviteli szolgáltatás jövője a szakma szerint.....	40
4.1. A kérdőíves felmérés eredményei.....	40
4.2. A digitalizáció hatása a Könyvel Kft. estében	54
4.2.1. A cég alakulása, tulajdonosai, tevékenysége	55
4.2.2. A cég ügyfélköre	57
4.2.3. A könyvelési folyamat fejlődése, átalakulása	57
Összefoglalás	61
Irodalomjegyzék.....	63
Táblázat- és ábrajegyzék	68
Mellékletjegyzék.....	70
Melléletek	71
Szerzői nyilatkozat	88
Összefoglalás	89

1. BEVEZETÉS

*"Az olyan ember, aki nem ért a számítógépekhez,
a XXI. században analfabétának fog számítani".¹*

E mondat a neves amerikai-magyar atomfizikus, Teller Ede szájából hangzott el a múlt században. Akkor még nem is sejthette, hogy mekkora igazságot fogalmazott meg.

Bár még csak 2019-et írunk, jelenleg is érzékeljük, mennyire felgyorsult az információ áramlása és feldolgozása; a számítógépeknek és egyéb elektronikus eszközöknek köszönhetően szinte bárhol és bármikor egyetlen kattintással szert tehetünk információk áradatára. Aki nem tudja kezelni ezeket az eszközöket, az nem tud élni az általuk nyújtotta lehetőségekkel, ezáltal nem tud haladni a korrallal. Nemcsak a saját életét nehezíti meg, de a munkaerőpiacon is óriási hátránnyal indul.

Manapság kevés olyan szakmát lehet felsorolni, melyhez nélkülözhető lenne a számítógépek, szoftverek használata. Ahogy Kis Ervin Egon, a Smart Commerce Consulting üzleti tervezőiroda vezető tanácsadója megfogalmazta, véteknél számíthat nem élni a páratlan lehetőséggel, amit a digitalizáció kínál - legyen szó termelő, szolgáltató vagy kereskedelmi vállalatról. A digitalizáció olyan, mint egyfajta gyorsvonal, és a cégek versenyképessége attól függ, rajta vannak-e ezen a vonaton, vagy éppen az útjában állnak.² Legyen szó beszerzésről, értékesítésről, készletnyilvántartásról, leltározásról, ügyfélkapcsolatokról, adatfeldolgozásról, marketingről, vásárlói igényfelmérésről - ezek mind a digitalizáció vívmányainak beépítésével, alkalmazásával valósulnak meg. Ha az utóbbi évtizedeket tekintjük, rohamos fejlődést figyelhetünk meg; gondoljunk csak az adó- és járulékbevallások elektronikussá tételére, az online pénztárgépek bevezetésére, az elektronikus számlaadás lehetőségére, a könyvelőprogramok modernizálására, és még számtalan példát lehet említeni.

Nincs olyan vállalat, ahol ne lenne szükség pénzügyi-számviteli ismeretekben jártas szakemberekre. A digitalizáció a számviteli szolgáltatók munkáját is gyökeresen átalakította, de talán még nem is sejthetjük, mit fog hozni a jövő.

¹Hozzáférés (URL): <https://www.digitaliskonyvelo.hu/> Letöltés időpontja: 2019.09.09.

²HVG Tech: Nincs, aki megcsinálja Magyarországon a digitális forradalmat? (online)

Letöltés időpontja: 2019.09.09. Megjelent: 2019.02.18.

Hozzáférés (URL): https://hvg.hu/tudomany/20190218_kkv_szektor_digitalizacio_szakertok.

Digitalizáció, modernizálás, komplexitás, felgyorsult világ, információáramlás... Napjainkban egyre gyakrabban hallhatjuk ezeket a kifejezéseket.

Elgondolkodtam, vajon mi lesz a könyvviteli szolgáltatók sorsa a jövőben? Lesz-e munkám leendő könyvelőként 10, 20 vagy akár 40 év múlva? Milyen változásokat, fejlődéseket fog eredményezni a digitalizáció a könyvelésben? Az egyetemi tanulmányaim alatt sok hasznos ismeretet sajátítottam el; vajon fogom tudni kamatoztatni? Lehetséges, hogy „felesleges” volt három és fél évet a felsőoktatás iskolapadjában töltenem?

Utolsó éves pénzügy és számvitel szakos hallgatóként ehhez hasonló kérdések fogalmazódtak meg bennem, és úgy éreztem, nem hagy nyugodni ez a kérdéskör. E téma aktualitása és fontossága miatt döntöttem úgy, hogy szakdolgozatomban a digitalizáció könyvelésre gyakorolt hatását, a könyvelés jövőjét fogom vizsgálni.

A kutatásom során kérdőíves felmérést végzek a könyvelői szakmában dolgozók körében, s azt feldolgozva, kiértékelve következtetéseket vonok le. Megvizsgálom az eddigi munkájuk során tapasztalt változásokat, fejlődéseket, valamint a jövőre vonatkozó elképzelésüket. Ezen kívül egy bérkönyveléssel foglalkozó Zala megyei vállalat (az anonimitás megőrzése érdekében nevezzük *Könyvel Kft.*-nek) valós adatai alapján vizsgálom meg, milyen konkrét előrelépések történtek a cégen belül az elmúlt évtizedekben, hogyan alakult át a könyvelés folyamata, s az ő esetükben mi várható a jövőben.

Három hipotézist fogalmaztam meg, ezeket állítottam a kutatásom középpontjába:

1. Hipotézis: A könyvelők (számviteli szolgáltatók) elvesztik munkájukat.
2. Hipotézis: A könyvelők (számviteli szolgáltatók) munkája gyökeresen átalakul.
3. Hipotézis: A könyvelők (számviteli szolgáltatók) munkája komplexebbé, összetettebbé, bonyolultabbá válik.

Szakdolgozatom megírása során azért kutatok, hogy kiderítsem, helytállóak-e az imént felsorolt állítások, vagy sem, s így előre vetítsem, mi vár az eljövendőben a könyvviteli szolgáltatókra.

2. A SZÁMVITEL (KÖNYVELÉS) TÖRTÉNETE

2.1 A kezdetektől a 19. századig

Honnan ered a könyvelés, mikor ismerték fel a fontosságát? Kezdetben milyen eszközöket használtak, és hogyan alakult ki a könyvvezetés? Elsőként ezekre a kérdésekre kerestem választ, ugyanis a 21. században, a digitalizáció világában hajlamosak vagyunk elfeledkezni arról, hogy a régebbi korokban az elődeinknek mennyivel egyszerűbb, szerényebb erőforrások álltak a rendelkezésükre, mennyivel korlátozottabbak voltak a lehetőségeik.

Gondolatban kalandozzunk vissza évezredekkel ezelőtti időkre: előember, barlangrajzok, vadászat... Az emberek ekkoriban azt használták a „számoláshoz”, amit találtak, ami a kezük ügyébe került: apró kavicsokat, kis faágakat, csontokat; később fába, illetve kőbe vésett rovásokkal jelezték a mennyiségeket, mértékeket.

Nagy mérföldkövet jelentett az írás megjelenése; már az ókori államok sem jöhettek volna létre az információk megfelelő rögzítése és közvetítése nélkül. A szóbeli kommunikáció, a szájhagyomány útján megvalósuló tényközlés már nem bizonyult elégségesnek. Gondoljunk csak bele, hivatalnokok sokasága sem lett volna elegendő ahhoz, hogy fejben számontartsák a mindennapi élethez kapcsolódó információkat: a beszolgáltatott termények fajtáját, mennyiségét, az ország egyes pontjain érvényes központi rendelkezéseket, követendő törvényeket. A megnövekedett információmennyiség időszerűvé tette a rögzítés, az adminisztráció, az írás megjelenését.³

Az írást megelőző jelek, szimbólumok jelentős része evilági ügyletekhez kapcsolódott: jelölte a magántulajdont, kereskedelmi ügyleteket jegyzett fel, például bot, billog, rováspálca és számláló segítségével. Manapság a tudósok nagy része azt az álláspontot képviseli, hogy az írást először a könyvelés során használták, még akkor is, ha az ókori Egyiptomból, Kínából és Közép-Amerikából nem maradt fent az utókor számára jelentős mennyiségű forrás.

³Tudásbázis: *A király és az állam Mezopotámiában. Az írás Mezopotámiában [online].*

Letöltés időpontja: 2019.09.17.

Hozzáférés (URL): <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/tarsadalomtudomanyok/tortenelem/az-oskor-es-az-okor-vilaga/a-kiraly-es-az-allam-mezopotamiaban/az-iras-mezopotamiaban>

Az első íráshordozó a Tigris és az Eufrátesz partján talált agyag volt; hiteles emlékek bizonyítják, hogy az itt élő sumér nép már Kr.e. IV. évezredben ismerte az írást. Mezopotámia területén jött létre az első hivatalnok állam, ahol az árnyilvántartást ékírással agyagtáblába vésték: ekkor még csak leegyszerűsített, stilizált változatban ábrázoltak tárgyakat.⁴

1. kép: Ékírásos felirat Perszeopoliszból

Forrás: <https://www.nyest.hu/hirek/az-ekiras-megfejtese>

Az idő előrehaladtával felismerték a népek, hogy célszerű hozzáértő embereket megbízni a pénzügyi feljegyzések készítésével, éppen ezért az ókori Egyiptomban már külön „szakembereket” képeztek ki e feladatok ellátására. Ki gondolta volna, hogy az első könyvelők már több, mint ötezer éve kapták megbízásukat?

A fáraók írnokokkal végeztették az állam fenntartásához nélkülözhetetlen biztonsági, védelmi, igazságszolgáltatási kiadások, és az ezek finanszírozásához szükséges, polgároktól, alattvalóktól származó bevételek nyilvántartását. Mivel a régészek becslése szerint akkoriban az össznépesség mindössze egy százaléka tudott írni és olvasni, óriási tisztelet övezte az írnokokat. Kivételezett helyzetüket mutatja az is, hogy többek között adót sem kellett fizetniük.⁵ Az írnokok feladata volt a napi munkához szükséges szerszámok, anyagok kiadása a kézműveseknek, illetve a nap végi visszavételezése, természetesen mindezt gondosan adminisztrálva papirusztekercseken, mészködarábokon. A hivatalos iratok megőrzése a

⁴TÓTH Éva: *Az ékírástól az elektronikus levélíg [elektronikus dok.]*. In: *Periodica Oeconomica*, 2010. 11. hó, 3. évf. p. 125. Letöltés időpontja: 2019.09.17.

Hozzáférés (URL): http://gti.ektf.hu/anyagok/po/Periodica_Oeconomica_2010_2HUN.pdf#page=122

⁵LUKÁCS János: *A könyvvezetés [elektronikus dok.]*. Budapesti Corvinus Egyetem GTK Pénzügyi számvitel tanszék, 2016. ISBN 978-963-503-632-5. Letöltés időpontja: 2019.09.17.

Hozzáférés (URL): http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/2509/1/A_konyvvezetes.pdf

levéltárban történt; az azonos természetű feljegyzéseket egy papirusztekercsen összesítették, fontos témák esetén bőrtekercsen.

A járandóságok kifizetése is az ő hatáskörükbe tartozott, azonban a munkások nem pénzt kaptak, hanem havi szinten természetbeni juttatásban részesültek élelem, ruha és olaj formájában. Esetenként magánjellegű feladatokat is vállaltak az írnokok: sírfeliratokat készítettek, irodalmi alkotásokat másoltak, leveleket írtak.⁶

2. kép: Egyiptomi írnok

Forrás: <https://hiveminer.com/Tags/old,scribe>
Letöltési idő: 2019.09.17.

Már az ókorban felmerült az igény a komplikált, de rutinszerűen végezhető szellemi munka gépesítésére, a számolás egyszerűbbé tételére. Ezt szolgálta elsőként az abakusz (*abacus*), mely egyszerűsége révén hamar meghódította az egész civilizált világot. Keletkezési helye és ideje máig vitatott; valószínűleg Kr.e. 2700-2300 körül a sumérok használták először.⁷ Népszerűsége abban rejlik, hogy mind a négy alapművelet elvégzésére alkalmas amellet, hogy használójának még írni és olvasni sem kell tudnia. Az összeadás és a kivonás egyszerűen elvégezhető, a szorzás és az osztás már bonyolultabb.⁸ Különböző formákban máig elterjedt - még élénken él

⁶KÁKOSY László: *Légy írnok! Az egyiptomi államigazgatás [elektronikus dok.]*. In: *História 1988, 1.évf.*
Letöltés időpontja: 2019.09.17.

Hozzáférés (URL): <https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/historia/88-01/ch02.html>

⁷BECSKEHÁZI Zoltán: *A számítástechnika és az informatika fejlődésének története. Szakdolgozat. Debreceni Egyetem Informatikai Kar 2008.* p. 7.

⁸DR GÁL Zoltán: *Bevezetés a számítógép architektúrákba [elektronikus dok.]*. Debreceni Egyetem Informatikai Kar 2011, p.6. Letöltés időpontja: 2019.09.17.

Hozzáférés (URL): <https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/8467/book.pdf?sequence=1>

az emlékezetemben, amikor általános iskola első osztályában a kis, színes számoló-tábla segítségével betekintést nyertem a számok világának rejtjelmeibe.

3. kép: Abakusz régen és ma

Forrás:

<https://www.irishtimes.com/news/science/what-did-the-romans-ever-do-for-maths-very-little-1.3940438>

<https://www.emag.hu/fa-abakusz-szamolo-jatek-50-mtoys-4585118/pd/DK73X9BBM/>

Letöltési idő: 2019.09.17.

Már a görög, és később a római birodalomban is megtalálhatók voltak a vagyonrészek egyszerű elszámolásának nyomai: a főembereknek számot kellett adniuk a közpénzek felhasználásáról, egyfajta zárszámadást írtak elő a városállamok számára. A könyvvezetés akkoriban még egyszerű formában, folytonos hozzáadással és kivonással történt.

A tisztségek betöltése már az ókori rómaiaknál is egyfajta presztízskérdést jelentett; a vagyonosabb patrícius rétegből kerültek ki a *consulok* (városvezetők), a szenátorok, a *praetorok* (legfőbb bírók), és természetesen a pénzügyekért felelős, pénztárat kezelő *quaestorok* is.⁹

A történelem első adóreformja Augustus császárhoz kötődik (Kr.e. 27. - Kr.u. 14.), aki a polgárháborúk után rádöbbsent az államháztartás kritikus helyzetére: a kiürült kincstárakra az adószedők csalására. Rendelkezéseivel átfogóan módosította az adónemeket, a beszédés módját és a kincstári kezelést. Az akkori „könyvelőket, könyvvizsgálókat” már maga a császár nevezte ki a megbízható, és korábban már hivatalos tisztséget betöltő személyek közül, hogy megerősítse és szakszerűbbé tegye a kincstári felügyeletet, megelőzve a korábbi szélhámosságokat.¹⁰

⁹HARMAT Árpád Péter: *Az ókori Róma története [online]*. Letöltés időpontja: 2019.09.20.

Hozzáférés (URL): <http://tortenelemcikkek.hu/node/585>

¹⁰DR. JUHÁSZ István: *Hogyan adóztak a rómaiak? – Augustus adóreformja (3. rész) [online]* Wolters Kluwer 2018. Letöltés időpontja: 2019.09.18.

Néhány száz évet ugorva az időben a korai középkorba csöppenünk, Nagy Károly frank király udvarába, ahol megtalálhatjuk az első „mérleg-nyomtatványt”. A történészek úgy vélik, hogy neki köszönheti a könyvelő szakma ezt az újítást; méltán nevezhetjük őt a modern számvitel atyjának. 795-ben már törvényben kötelezte a királyi kancelláriát, hogy minden birtokról és birodalmi uradalomról év végi zárlatot készítsenek egy „formanyomtatvány” segítségével – lényegében véve formailag és tartalmilag ez megfelel a mai vagyonkimutatásnak.

A mai értelemben használatos kettős könyvvezetés legrégebbi bizonyítékai az 1340-es genovai főkönyvek, melyek még nem a vállalkozások elszámolásaihoz kötődtek, hanem az állami bevételeket és kiadásokat listázták. Ezek után már nem kellett sokat várni az első könyvviteli tankönyvre: egy olasz kalmár, Benedetto Cotrugli vállalkozott elsőként a feladatra, hogy írásba foglalja mindazt, amit akkoriban a kettős könyvvitel folyamatáról érdemes volt tudni, így a 15. század második felében megszületett a *Libro Dell'arte di mercatura* című szerzeménye.

*„Minden a könyvedbe bevezetett tétel kettős legyen,
ugyanis ha valakit hiteleződdé tettél, akkor valaki mást adósoddá kell tenned.”¹¹*

E mondat Luca Pacioli velencei szerzetes Summájából származik. A történelemkönyvek őt említik az első, kettős könyvvezetéssel kapcsolatos információk írásba foglalójának, azonban az 1494-ben megjelent *Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalitia* című műve sem volt még hiánytalan, ugyanis nem tesz említést többet között a mérleg és a számlák különböző szempontból történő csoportosításáról.

A következő várva várt mérföldkőhöz 1511-ben érkeztünk el: az augsburgi Fugger-családnak nemcsak a világ első újságait köszönhetjük, hanem az első mai értelemben vett mérleg elkészítését is. A 16. századot nevezhetnénk akár a könyvelők évszázadának is, hiszen számtalan újítás jelent meg a könyvvitelben, mint például a „jóváírás tételek” (vállalati vagyon), a „tartozás tételek” (kötelezettségek) és a bevételek feljegyzése. Az első elismerésre méltó számvitel-tankönyv Sartorius matematikus műve volt, mely 1592-ben jelent meg.

Hozzáférés (URL): <https://ado.hu/ado/hogyan-adoztak-a-romaiak-augustus-adoreformja-3-resz/>

¹¹DR. JUHÁSZ István: Luca Pacioli, a könyvelés atyja [online]

Wolters Kluwer 2019. Letöltés időpontja: 2019.09.18.

Hozzáférés (URL): <https://ado.hu/ado/luca-pacioli-a-konyveles-atyja/>

A 17. századtól Európa szerte egyre csak nőtt és növekedett az áruforgalom, ami további fejlődéseket hozott magával a könyvvitelben. Bevezették az üzleti év vagy naptári év szerinti időszakos elszámolást, valamint ekkortól használták áru beérkeztető- az áru kivezető- és a pénztárkönyveket, naplókat is.¹²

Érdeemes megemlíteni, hogy a 18. században a dolgos háziasszonyoknak is kellett egy bizonyos szintű jártasságot szereznük a könyvvezetési ismeretekben, ugyanis egyfajta elvárás volt velük szemben a „Jövedelemkönyv, konyha- vagy költségkönyv”, illetve a jegyzőkönyv készítése, mely lényegében véve a háztartás vagyontárgyairól készített leltárának felelt meg.¹³

A könyvvitel fellendüléséhez a kereskedelmi elvárások épp úgy hozzájárultak, mint a törvényi előírások. A poroszok 1794-es „Általános Jog” törvényében írták elő elsőként a kötelező mérlegkészítést; a mulasztás már ekkor szankciót vont maga után.

A magyarországi szabályozásra is érdemes egy kis kitékintést tenni: már III. Károly az 1723. évi dekrétumának 53. cikkelyében kötelezte a kereskedőket a rendes, szabályszerű könyvvezetésre, a hitelezések nyilvántartására. Az 1840. évi XV. és XVI. törvény előírta a főkönyv és a napló vezetését, az 1875. évi Kereskedelmi Törvény pedig konkrétan megszabta a leltár- és mérlegkészítés módját, a mérlegtételek értékelését és a könyvvezetés módját.

A 20. században egyre több és több szabályozás született, többek között megszabták a hiteles könyvvizsgáló szerepét és feladatát, Kötelező Általános Ipari Számlakeretet (KÁLISZ) vezettek be; állami rendeleteket hoztak a könyvvitelre, mérlegkészítésre és a házipénztár pénzkezelésére vonatkozóan, mindezt az adótörvények és a számvitel harmonizálásával.¹⁴ A szocialista időkben a szigorú, gazdaságpolitika szellemével áthatott előírások jellemezték, mely a gazdálkodás minden részletére kiterjedt – így a könyvvezetésre is. Hazánkban modern számvitelről csak a rendszerváltozás után beszélhetünk, ugyanis ekkortól vált lehetővé az Európai Számviteli Standardokhoz történő igazodás. Az első teljes körű számviteli szabályozás az 1991. évi XVIII. törvény (A számvitelről) volt, ezt követte a 2000. évi C. törvény, mely számos pontban továbbfejlesztette az elődjét.¹⁵ A módosításoknak azonban soha nem is lesz vége – elég, ha megfigyeljük akár csak az utóbbi néhány évben bekövetkezett törvényi

¹²SINKA Júlia: *Mérlegen a középkor* (online). 2014. Letöltés időpontja: 2019.09.18.

Hozzáférés (URL): https://adozona.hu/altalanos/Merlegen_a_kozepkor_UFF4ML

¹³SINKA Júlia: *Így könyveltek ők* (online). 2014. Letöltés időpontja: 2019.09.18.

Hozzáférés (URL): https://adozona.hu/altalanos/Igy_konyveltek_ok_7E7CDU

¹⁴SIMONNÉ Romsics Erika: *Bevezetés a számvitelbe I. előadás*. 2016. [elektronikus dok.]

¹⁵SÁFRÁNY Ferenc: *Számviteli alapok, mérleg és eredmény elemzés* [elektronikus dok.]. p.4.

Letöltés időpontja: 2019.09.20.

Hozzáférés (URL): <http://kik-tokaj.hu/kik-tokaj/pdf/Szamvitel%20jegyzet.pdf>

változásokat. Könnyen beláthatjuk, hogy a könyvelői szakma állandó tanulást jelent; a számvitel az a terület, ahol állandóan nyitott szemmel kell járni.

2.2. A gépesítés megjelenése a könyvelésben

Minden bizonnyal sok könyvelőben nosztalgikus élményeket ébreszt, amikor aprólékos pontossággal, gyöngybetűkkel kitöltött naplót vagy főkönyvet lát. Manapság ez a való életben – az iskola berkein kívül – teljességgel abszurdnak tűnhet. Ki könyvelné kézzel, papír alapon a gazdasági eseményeket, a vagyonban bekövetkezett változásokat? Néhány évtizede még teljességgel elképzelhetetlen lett volna mindössze egyetlen gombnyomással a mérleg vagy az eredménykimutatás elkészítése. Azonban a könyvvitel folyamatosan reagált az információs igények változására; a gépesítés, a modernizáció a könyvelés világába is újításokat eredményezett.

Pontos, precíz ügyvitel – már a kezdetektől fogva ez jellemezte a könyvelőket, bár ennek megvalósítása a korábbi idők, kevésbé fejlett könyvelési rendszerével igencsak hosszadalmassá és fáradtságossá tette a napjaikat. Sok idő és munka megspórolására adott lehetőséget az átírási eljárás megjelenése, ugyanis a naplóból átmásolható volt a számlabevitel. Szükséges volt a könyveket felosztani lapokra; ez óriási innovációt jelentett egy hagyományörző könyvelő számára. Később automatizálták az átírási eljárásokat; először megjelentek az írógépek, majd a könyvelőautomata is, ami manuális-mechanikus volt, később az elektromechanikai áttétel segítségével működött.¹⁶ (1. melléklet)

Herman Hollerith-nek köszönhető az első adatfeldolgozó gép, a könyvelést segítő gépek ősatyja, mely a lassú adatfeldolgozást hivatott megszüntetni. E találmánynak volt köszönhető többek között az, hogy az 1890-es amerikai népszámlálás adatainak rögzítése két évig tartott a korábbi 13 év helyett. Hollerith meglátta a könyvelő gépben rejlő potenciált, céget alapított, mely az 1920-as években IBM (International Business Machine Corporation) néven vált közismertté. E gép a régi zenegépek működési elvét követte: az adatokat lyukkártyán adagolták a könyvelő-automatába, mely feldolgozta ezeket.

Az IBM Type IV. könyvelő-automata volt az első lyukkártyás könyvelést segítő szerkezet, mely már automatikusan elvégezte a kivonásokat és a mérlegeredmények nyomtatását. Ezek után

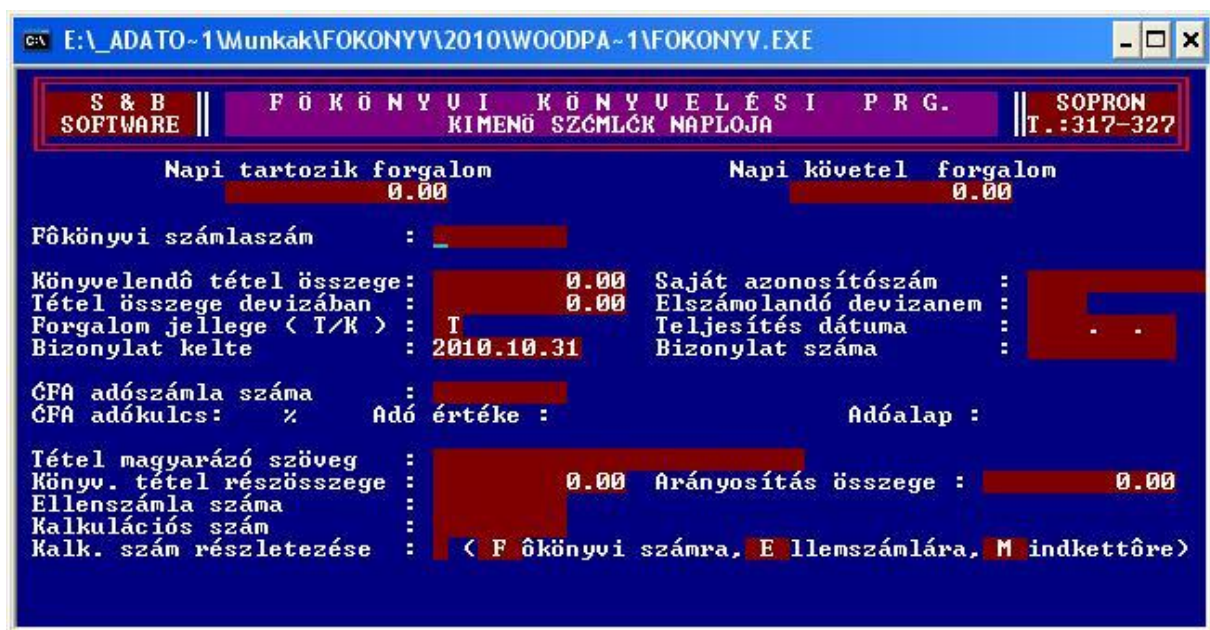
¹⁶TILEA Tanácsadó Kft. - *Professzionális Adótanácsadás: A számvitel [elektronikus dok.]*.

Letöltés időpontja: 2019.09.20.

Hozzáférés (URL): <http://tilea.hu/szamvitel/>

gyors és nagymértékű fejlődés vette kezdetét a könyvelést segítő szerkezetek terén. Kiseb lett a gépek mérete, a rendszerezés és adatfeldolgozás folyamata lerövidült, lehetőség nyílt a könyvelési adatok nyomtatására is. 1946-ban használtak először osztásra is képes könyvelő-automatát. Az 1960-as évektől kezdve fokozatosan kiszorultak a régi, lyukkártyás könyvelő gépek, és előtérbe kerültek a számítógépek. Elsődleges cél a méretcsökkentés és a megfizethető ár volt, hogy a lehető legtöbb könyvelő számára elérhetőek legyenek ezek az új eszközök.¹⁷

Az 1990. évben megjelenik a piacon az otthoni és munkahelyi irodák számítógépjeként reklámozott PS/1, mely az IBM cég nevéhez fűződik. E számítógépcsaldra fejlesztettek ki egy ún. lemezorientált, szöveges DOS (Disk Operating System) operációs rendszert, melyet még nem többfelhasználósnak, többfeladatosnak terveztek. Viszonylag körülményes volt a használata; nem volt képes integráltan, sokrétűen kezelni az adatokat, nagyon egyszerű hardvert működtető rendszer volt.¹⁸

4. kép: DOS alapú könyvelőprogram

Hozzáférés (URL): <http://xxlnet.eu/index.php/dos-s-fkonyvi-koenyveles>
 Letöltés időpontja: 2019.09.29.

¹⁷Ködmön Könyvelőiroda: A könyvelő-automata megjelenése [online]. 2018. Letöltés időpontja: 2019.09.25.

Hozzáférés (URL): <https://www.kodmonkonyveloiroda.hu/a-konyvelo-automata-megjelenese/>

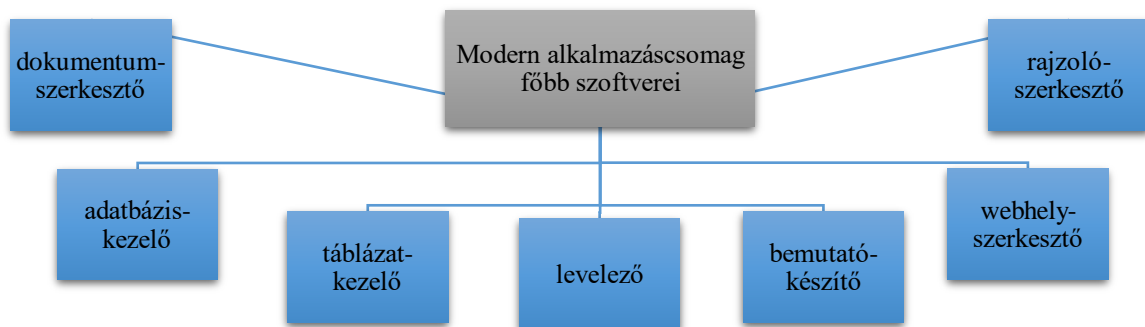
¹⁸Szenczi Zoltán G.: DOS operációs rendszer [online]. Letöltés időpontja: 2019.09.25.

Hozzáférés (URL): <https://users.iit.uni-miskolc.hu/~szenczi/msdos.htm>

A Microsoft átdolgozva és továbbfejlesztve a DOS-t elkészítette a Windows 95 nevű önálló operációs rendszert. Főbb jellemzői közé tartozik, hogy egységes grafikus felhasználói felülettel rendelkezik, ablaktechnikát alkalmaz, és biztosítja több program egyidejű, párhuzamos futtatását (multitasking). Emellett engedélyezi a különböző alkalmazások közötti információcserét (például táblázatok, képek beilleszthetők), a fájlok elnevezése során már nem állít 8 karakteres korlátot, jól illeszkedik a hálózatokhoz, és lehetővé teszi az internetre való csatlakozást.¹⁹

Megfigyelhető, hogy a hardverek fejlődése szükségszerűen magával hozta a szoftverek komplexitását, modernizálását is. Az irodai programcsomagok koncepciója az 1980-es évek vége felé jelent meg: olyan egymással összefüggő számítógépes programkészleteket lehetett egyben megvenni, telepíteni, melyek egy átlagos hivatalban, irodai munkahelyen biztosították a szoftveres feladatok kivitelezését. Az első ilyen 1985-ben a Lotus Jazz volt, mely rendkívül drága és aránylag lassú volt, csak floppy lemezről lehetett futtatni. Ezt követte az Apple által kifejlesztett AppleWorks, majd a Microsoft Office, mely a manapság az egyik legnépszerűbb alkalmazáscsomagnak minősül az Open Office és a Libre Office mellett.²⁰ A mai modern programcsomagok mindenképp tartalmaznak egy sokfunkciós dokumentumszerkesztőt és egy táblázatkezelő programot, de emellett megannyi irodai munka elvégzését segítő alkalmazást is magukba foglalnak, melyek a könyvviteli szolgáltatók tevékenységét alapvetően szolgálják.

(1.ábra)

1. ábra: Modern alkalmazáscsomaghoz tartozó főbb szoftverek (saját szerk.)

Hozzáférés (URL): http://www.agr.unideb.hu/ebook/szamitogephasznalat/irodai_szoftverek.html
 Letöltés időpontja: 2019.10.02.

¹⁹Tudásbázis: *A Windows operációs rendszer*. Letöltés időpontja: 2019.09.29.

Hozzáférés (URL): <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/szakkepzes/rendeszet/irodai-ugyviteli-ismeretek/ablakok-es-menuk/a-windows-operacios-rendszer>

²⁰Nyelv és tudomány: *A szövegszerkesztés története 9. (online)*. Letöltés időpontja: 2019.10.02.

Hozzáférés (URL): <https://www.nyest.hu/hirek/mi-kerult-a-csomagba>

Az 1970-es évekre tehető a vállalatirányítási információs rendszerek kialakulása, melyek elsősorban a számviteli munka támogatását szolgálták, ám a későbbiekben az egymástól függetlenül működő személyi számítógépek és az internet széleskörű elterjedésével teljesen átalakultak. Chikán Attila megfogalmazásában információs rendszernek nevezünk minden olyan rendszert, amely figyeli egy vállalat környezetére vonatkozó adatokat, begyűjti azokat, és ezzel egyidőben kezeli a vállalaton belüli tevékenységeket és a környezettel folytatott adatcserét is. A definíció alapján három komponenst különböztetünk meg:

- döntéshozó, aki a vállalati stratégiát figyelembe véve, az információs rendszer által szolgáltatott adatok segítségével döntést hoz;
- feldolgozott adatok, melyek már rendszerezett formában kerülnek továbbításra a döntéshozó felé;
- technikai felszerelés, mely az alrendszerek összekapcsolását szolgálja.

Az információs rendszerek fejlődésének következő állomása az integráció, mely esetében az egyes szervezeti egységek által használt adatok, folyamatok, funkciók, riportok egységesen kezeltek, azaz integráltak, nem különülnek el egymástól. Egy integrált ERP rendszer (Enterprise Resource Planning) segítségével a felhasználók hatékonyabban tudnak együttműködni egyéb szervezeti egységekkel a vállalatirányítási rendszerben végzett feladataik végrehajtása során. Az egyes szervezeti egységek által használt különböző ERP modulokban elérhetők azok az adatok is, amelyek más szervezeti egységektől származnak.

Magyarországon az 1990-es években érezték szükségét a pénzügyintézetek és pénzügyi vállalkozások, hogy az eddigi „szigetrendszereket” (számlavezetés, hitelezés, valutarendszer, könyvelés) egy integrált rendszerbe kapcsolják össze, ezáltal megteremtve a magyar vállalatirányítás koncepcióját.

A 21. század elején az eddigi ERP rendszerek fejlődése a vállalatirányításhoz hasonlóan egy új fordulatot vett, megjelent az EAS (Enterprise Application Suite), melynél a fejlesztők internetalapúságot tűzték ki célul. Ez azt jelenti, hogy többé nem kell birtokolni a vállalatoknak a szoftvert, mert azt a szolgáltató a saját infrastruktúráján üzemelteti; a telepítés és a frissítés is a központi szerveren történik, így a felhasználók eszközein nem kell külön telepíteni. A futtatáshoz egy webböngészővel és internetkapcsolattal rendelkező eszköz szükséges.²¹

²¹Hozzáférés (URL): <https://ikron.hu/vallalatiranyitas/> Letöltés időpontja: 2019.10.09.

2.3. A számviteli szolgáltatás napjainkban

A könyvelés kialakulásának, történelmi fejlődésének áttekintése után térjünk át a konkrét könyvelői munkára. Hogy telnek a számviteli szolgáltatók mindennapjai? Milyen feladatokat látnak el egy vállalkozás életében, milyen előírásokat támaszt a törvény velük szemben? Milyen tulajdonságokkal, képességekkel kell rendelkeznie egy jó könyvelőnek?

5. kép

Hozzáférés (URL): <https://ertlmonika.hu/berszamfejtes-vagy-konyveles-mi-a-kulonbseg/>
Letöltés időpontja: 2019.10.16.

Kíváncsi voltam, a gyerekek hogyan látják a könyvelők munkáját, hiszen ők még teljesen más szemüvegen keresztül látják a világot. Éppen ezért egy egyéni vállalkozó könyvelő ismerősöm 8 éves kisfiát megkértem, hogy jellemezze az anyukája munkáját, meséljen róla, milyen, amikor dolgozik, mivel szokott foglalatzkodni. Egy kis gondolkodás után azt válaszolta, hogy az anyukája még az apukájánál is többet dolgozik; állandóan a számítógép előtt ül, sokat csörög a telefonja. Már többször is előfordult, hogy az esti mese után rajtakapta, hogy a laptopot bújja, miközben tele van az asztala mindenféle papírral, amin lehetetlenség kiigazodni, az csak az anyukájának sikerül. Egyszer nagyon mérges volt, mert leöntötte kávéval az egyik kupac papírt. Sokszor csinos ruhában van, és még hétvégén is el kell mennie tanulni, mert az anyukája még most is okosítja magát, különben később nem engedik dolgozni.

Ez az egyszerű, gyermeki vélemény jól tükrözi a szakma tevékeny, állandó tanulást igénylő, felelősségteljes voltát, mely egyben a szépségét is adja. Annyi bizonyos, hogy aki e területen dolgozik, nem lesz ideje unatkozni, különösen minden hónap 20-át megelőző napokban, illetve május hónapban.

A számviteli szolgáltatók munkáját laikusan nem szabad csak a számlák gyűjtésére és kontírozására korlátozni, ugyanis jóval széleskörűbb annál. Egy professzionális könyvelő végig kíséri a vállalatot az életútján: a megszületésétől kezdve egészen akár a multinacionális céggé válásáig. Feladata már az alapító okirat, az alapszabály, a társasági szerződés elkészítésénél is kulcsfontosságú; már ekkor dönteni kell például az adózási feltételekről. Egy gyakorlott könyvelő tájékoztatja a vállalkozót a választási lehetőségekről, javaslatokat ad például a cégformát, az áfával kapcsolatos választást, vagy az Uniós adószám igénylését illetően. Folyamatosan és naprakészen vezeti a vállalkozás könyvelését, nyilvántartásait; javaslatot ad a cég vezetőjének a jogszabályoknak megfelelő költségelszámolásra. Figyeli a mindenkori törvénymódosításokat, kiszámítja az állammal szemben fennálló pénzügyi kötelezettségeket, tájékoztatja a cégvezetést az aktuális pénzügyi eredményekről, hogy az éppen nyereséges vagy veszteséges-e. A könyvelő információi kiváló alapul szolgálnak a döntések meghozatalához; a cégforma módosításakor vagy a vállalkozás megszűnésekor végig segítséget nyújt az ezzel kapcsolatos eljárás lefolytatásában, a szükséges dokumentumok elkészítésében, benyújtásában. Egy jó könyvelőt akár a vállalkozás pénzügyi vezetőjének is nevezhetünk, aki a siker irányába tereli a céget a könyvelési feladatok megfelelő elvégzése által.²²

Vizsgáljuk meg a Számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 150. § hivatalos leírását a számviteli szolgáltatással kapcsolatosan:

„E törvény alkalmazásában számviteli szolgáltatás az e törvényben, továbbá a kapcsolódó kormányrendeletekben előírt könyvvezetési, beszámolóképzési kötelezettség teljesítése érdekében elvégzendő feladatok összessége (a továbbiakban: könyvviteli szolgáltatás), valamint a könyvvizsgálói tevékenység.

a) a számviteli politika, a könyvviteli elszámolás, a beszámolóképzés rendszerének, módszerének kialakításával (ideértve a belső információs rendszer kialakítását is), a számlarend, a könyvvezetéshez, a beszámolóképzéshez szükséges szabályzatok elkészítésével, rendszeres karbantartásával kapcsolatos feladatok ellátása, beleértve a főkönyvi nyilvántartások vezetését, az összesítő feladások készítését, a beszámoló összeállítását, a beszámolóban, a könyvviteli nyilvántartásokban szereplő adatok elemzését, a gazdasági döntéseket megalapozó következtetések levonását is,

²²Hozzáférés (URL): <https://www.kodmonkonyveloiroda.hu/a-konyvelo-szerepe-napjainkban/>
Letöltés időpontja: 2019.10.16.

b) az elszámolások, a beszámolóban szereplő adatok jogszerűségének, szabályszerűségének, megbízhatóságának, bizonylatokkal való alátámasztottságának, a számviteli alapelvek követelményei megtartásának biztosításával a valóságnak megfelelő belső és külső információk előállítására, szolgáltatására.”

A következő tevékenységek remek példaként szolgálnak a számviteli szolgáltatók alapvető feladataira, melyeket - a törvényi előírásoknak eleget téve - a mindennapokban végeznek:

- A számlák, bizonylatok törvény által előírt formában történő rögzítése.
- A könyvelésre kapott számlák ellenőrzése a hatályos pénzügyi és számviteli törvényeknek való megfelelés szempontjából.
- Adatszolgáltatás a hatóságok felé (bevallások elkészítése és beküldése).
- A vállalkozás vezetője által kért kimutatások elkészítése.
- Éves beszámoló elkészítése (mérleg és eredménykimutatás, kiegészítő melléklet).
- A vállalkozás vezetőjének tájékoztatása a vállalkozást érintő, könyveléssel, adózással összefüggő törvényi változásokról.
- Figyelmeztetni a vállalkozás vezetőjét, ha a cég működésében szabálytalanságot, törvényteleniséget tapasztal.
- Külön megállapodás esetén bérszámfejtés.

Vannak olyan tevékenységek is, melyek nem tartoznak a könyvelők alapvető feladatai közé, hanem elvégzése a vállalkozó kötelessége, mint például:

- A befogadott számlák valóságtartalmának ellenőrzése.
- A befogadott számlákhoz kapcsolódó szerződések, teljesítési igazolások elkészítése.
- A banki utalások határidőre történő teljesítése.
- A házipénztár kezelése.
- A vállalkozás partnereivel való kapcsolattartás, új partnerrel való szerződés megkötése.
- Az előző könyvelő által elkövetett esetleges hibák korrigálása. Ha ilyet tapasztal, természetesen fel kell hívnia megbízója figyelmét a hibára, annak várható következményeire, és célszerű javaslatot tenni a hiba korrigálására.
- A lezárt üzleti év iratainak tárolása és őrzése. Amennyiben a vállalkozás erre igényt tart, célszerű ezt is szerződésben rögzíteni.

A könyvelővel szembeni elvárások, a könyvelő feladatainak tisztázása is a sarkalatos teendők közé tartozik, melyet a könyvelőnek és a megbízójának együtt kell meghatározni. Fontos

leszögezni, hogy a könyvelő csak akkor tudja hatékonyan végezni a munkáját, ha időben megkapja a munkájához szükséges adatokat, bizonylatokat, egyéb dokumentumokat.²³

Az imént leírtak alapján megállapíthatjuk, hogy nem csak adatrögzítésből és a számítógép bújásából áll a könyvelői munka. Egy jó könyvviteli szolgáltatónak sokrétű ismerettel kell rendelkeznie, elsősorban magát a számviteli tevékenységet illetően: nem elegendő, ha egyszer valaki megszerzi a mérlegképes könyvelői képesítést; folyamatosan szinten kell tartani a tudást, nyomon kell követni a jogszabályi, törvényi változásokat. Erre szolgálnak a rendszeresen megrendezésre kerülő szakmai továbbképzések (kontakt vagy elektronikus képzés: online, e-learning); az ezeken való részvételért kreditpontos igazolást állítanak ki. Minden továbbképzési évben minimum 16 kreditpontot kell összegyűjteni a továbbképzésre kötelezetteknek.²⁴ Kiemelném az adózási területen való jártasságot is, hiszen az adófizetési kötelezettség alól senki sem bújhat ki; azonban, hogy mennyit fizet a vállalkozó, sokban függ a könyvelőtől. Lényeges szempont, hogy az adott cég tevékenységét ne csak felületesen ismerje, hanem a rá vonatkozó szakmai, technológiai ismeretekben is mélyüljön el, ugyanis ez szükséges ahhoz, az egyes gazdasági eseményeket helyesen tudja elszámolni.

A mélyreható szaktudás mellett ugyanolyan fontosnak gondolom a *soft skillek* (puha faktorok, soft készségek) meglétét, melyek egy számviteli szolgáltatást nyújtónál – csakúgy, mint az egyéb szolgáltató szakmák esetében – igen hangsúlyosak. Hogy egy könyvelő ne hagyja el hamar a szakmáját, kitartónak, terhelhetőnek, monotonitástűrőnek kell lennie. A precíz, pontos, alapos, kreatív munkavégzés, a jó problémamegoldó képesség, a megbízhatóság, rugalmasság, a kooperációra való hajlandóság mind hozzájárul ahhoz, hogy hosszú távú, zökkenőmentes kapcsolatot ápoljon az ügyfelekkel. A megfelelő kommunikációnak is kiemelt szerepe van, ugyanis nem mindegy, hogy egy esetleges rossz hírt, szankciót, kedvezőtlen jogszabályi változást hogyan közvetítenek a vállalkozó felé.

Összességében véve a széleskörű szakmai tudás és a megfelelő személyes képességek, készségek együttes megléte teszi lehetővé, hogy egy számviteli szolgáltató megbecsült, elismert legyen a szakmájában, és szívesen dolgozzanak vele együtt az ügyfelek.

²³Vállalkozás-Okosan: Mi a könyvelő feladata? (online). Hozzáférés (URL):https://www.vallalkozas-okosan.hu/mi_konyvelo_feladata. Megjelent: 2019.05.05. Letöltés időpontja: 2019.10.16.

²⁴93/2002. (V. 5.) Korm. rendelet a könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartásba vételéről, 10/B. § és 10/E. §. Hozzáférés (URL): <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0200093.kor> Letöltés időpontja: 2019.10.20.

3. DIGITALIZÁCIÓ MEGJELENÉSE A KÖNYVELÉSBEN

Digitalizáció, negyedik ipari forradalom, Big Data, IloT, felhő alapú adattárolás, robotizálás... Ki ne találkozna napi szinten ezekkel a fogalmakkal? Jóformán az életünk minden területét körülölelik, legyen szó vállalati ügyekről, oktatásról, egészségügyről vagy akár a hivatalos ügyintézésről.

A *digitális* szó elsősorban a számítástechnika és az elektronika világából lehet ismerős; a latin *digitus* szóból ered, melynek jelentése ujj (korábban a számoláshoz az ujjakat használták). A digitalizálás azt a folyamatot takarja, mely során egy hagyományos adathordozón megjelent információt – legyen az akár kép, hang vagy szöveg – számítógéppel olvasható, kódolt formába alakítunk át valamilyen speciális eszközzel (például szkennel, hang- és videokártya segítségével).²⁵ E műveletnek köszönhető többek között, hogy utazás, várakozás közben telefonunkon vagy e-book olvasónkon „lapozgathatjuk” kedvenc regényünket. Egy GPS vagy telefonos alkalmazás segítségével könnyen megtervezhetjük utazásunk hosszát (időben és térben is), költségét, kikerülhetjük az útlezárásokat, az esetleges fennakadásokat, baleseteket. A kedvenc fényképeinket nem kell előhívatni és fotóalbumba gyűjteni, ráírva a helyet és a dátumot; az okostelefonunk tárolja azt helyettünk, így bárkivel bármikor megoszthatjuk kedvenc emlékeinket. A bevásárlólistát nem kell papírcetlire felírni, elegendő, ha egy egyszerű alkalmazást letöltünk, s így kategóriákba gyűjthetjük a beszerzendő termékeket. A háztartásunk kiadásait és bevételeit sem kell többé francia kockás füzetben vezetni; számos alkalmazást kifejlesztettek, melyek segítségével jogcímenként, heti és havi bontásban vezethetjük a nyilvántartásunkat, sőt, diagramot, egyszerűbb elemzést is készíthetünk általuk. E néhány példa alapján, valamint saját életünket, szokásainkat végig gondolva láthatjuk, hogy egy átlagos ember napi tevékenységét – még a legegyszerűbbeket is - jelentősen behálózzák a digitalizáció vívmányai.

Mi a helyzet a vállalkozásokkal? Számukra a digitalizáció a versenyképességük megőrzésének titkát jelenti. Ezt mutatja a 2018-ban a Siemens megbízásából a GKI Digital által végzett Digitalizációs Kutatás is, mely közel tízezer magyar vállalkozás bevonásával készült. A vizsgálat többek között kiterjedt a digitalizáció és a munkaerőhiány kapcsolatára, digitalizáció céljára, feltételeire, helyzetére és eredményeire a magyar nagyvállalatok körében (2. melléklet).

²⁵Tudásbázis: *A digitalizálás fogalma (online)*. Hozzáférés (URL): <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/szakkepzes/nyomdaipar/szamitogepes-ismeretek/karakterfelismero-programok-tesztfeladat/a-digitalizalas-fogalma> Letöltés időpontja: 2019.10.20.

Számomra a kutatás legérdekesebb részterülete a digitalizációval kapcsolatos érvekhez fűződik. Az érintett cégeknek meg kellett határozni azokat a tényezőket, melyek arra sarkallták – illetve sarkallják - őket, hogy tevékenységüket a digitalizáció nyújtotta lehetőségek bevonásával valósítsák meg, megfelelően a kor elvárásainak. A válaszok alapján a digitalizáció mellett szóló érveket a következőképpen rangsorolhatjuk:²⁶

2. ábra: Legfontosabb érvek a digitalizáció mellett (saját szerk.)

Siemens Digitalizációs Kutatás 2018

Hozzáférés (URL): https://assets.new.siemens.com/siemens/assets/public.1536829328.95a166cb-bcff-4119-a555-5b738d3ff68c.gkid-siemens_digikutsajto2018hun.pdf

²⁶GKI Digital: Digitalizációs Kutatás 2018. Hozzáférés (URL): https://assets.new.siemens.com/siemens/assets/public.1536829328.95a166cb-bcff-4119-a555-5b738d3ff68c.gkid-siemens_digikutsajto2018hun.pdf Letöltés időpontja: 2019.10.20.

Vélhetően senki számára sem okoz meglepetést az a tény, hogy a digitalizáció a számviteli szolgáltatók életébe, munkájába is jelentős változásokat hozott. Láthattuk, hogy a korábbiakban mennyire körülményes, aprólékos és hosszadalmas volt egy-egy munkafolyamat elvégzése, csupán szegényes gépesítési, automatizálási lehetőségek álltak rendelkezésre.

Azóta rendkívül felgyorsultak a műveletek; amin régebben órákon, vagy akár napokon keresztül kellett dolgozni, mára egyetlen gombnyomással el lehet végezni, köszönhetően az újabb és újabb szoftvereknek, applikációknak. A következőkben a leghangsúlyosabb, könyvelői szakmát érintő területeket vizsgálom, melyeket az utóbbi években különösen is megérintett a digitalizáció szele.

3.1. Adó- és járulékbevallások

Ha az adókról esik szó, mindig eszembe jut az a közkeletű bölcsesség, mely szerint az életben két biztos dolog van: az adó és a halál. Ez a szellemes és éleslátó gondolat amellet, hogy tükrözi az emberek véleményét általánosságban a közterhekről, nagy igazságot fogalmaz meg. Hiszen melyik vállalkozásra ne vonatkozna az adófizetési kötelezettség? Legyen szó bt-ről, kkt-ról, rt-ről, kft-ről vagy egyéni vállalkozásról, legalább egy olyan adófajtát találhatunk, mely alól semmilyen kiskaput kihasználva sem bújhat ki. Ha maga az adó megfizetése nem is csal könnyeket a vállalkozók szemébe, az azon felüli, jogszabályi előírás alapján kötelező teendőjük listáját végig nézve már elkerekedhet a szemük, merthogy nem is olyan kevés tétel szerepel rajta.

Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 9. § a következőképpen definiálja az adókötelezettséget:

„Az adózó az adó és a költségvetési támogatás megállapítása, megfizetése (kiutalása) érdekében köteles a jogszabályban előírt:

- a) bejelentkezésre, bejelentésre, nyilatkozattételre,*
- b) adómegállapításra,*
- c) adatbejelentésre, bevallásra,*
- d) adófizetésre,*
- e) bizonylat kiállítására és megőrzésére,*
- f) nyilvántartás vezetésére (könyvvezetésre),*
- g) adatszolgáltatásra,*

h) adólevonásra, adóbeszedésre,

i) pénzforgalmi számlanyitásra és adóköteles tevékenységével összefüggő kifizetéseknek e számlán való teljesítésére.”

Láthatjuk, hogy a jogszabályoknak való megfelelés nem kis munkát igényel, az annak elvégzéséhez szükséges időről nem is beszélve. Véleményem szerint a 21. században az idő a legértékesebb dolgok egyikének számít. Nem lehet megvásárolni, ellenben, ha okosan gazdálkodunk a meglévő „készetünkkel”, a szűkösen rendelkezésre álló mennyiségünket látszólag akár meg is duplázzhatjuk, hatékonyan kihasználhatjuk, de ha óvatlanok vagyunk, egy pillanat alatt elszállhat. Az időtényező fontosságára ráeszmélve folyamatosan megjelentek a munkát, ügyintézését meggyorsító lehetőségek.

A 2000-es évek közepe óta az adózás, az adóztatás szép lassan elindult a fejlődés rögzös útján; megfigyelhető, ahogy lépről lépésre a digitalizálás és a modernizálás felé vették az irányt az adóügyek. Amikor a könyvviteli szolgáltatók körében általánossá vált a gépi adatbevitel, s már elektronikusan végezték az adatrögzítést, a főkönyvi kartonok, a pénztárkönyv, pénztárjelentések, a főkönyvi nyilvántartás rögzítését, az adóbevallások terén még néhány évig elmaradás mutatkozott. Ekkoriban a könyvelők maguk szerezték be a papír alapú bevallásokat, s kézzel töltötték ki azokat. Például az áfa bevallások indigósak voltak; az első, eredeti példány került a NAV-hoz (korábban APEH, Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal egészen 2010. december 31-ig), a második példány maradt a kitöltőnél. Az adóhivatalhoz személyesen vagy postai úton kellett eljuttatni a nyomtatványokat, ami felesleges időtöltést, továbbá plusz költséget jelentett. Az adatok rögzítése során számos hibalehetőség felmerült, mely adódhatott a figyelmetlenségből, illetve a hozzáértés hiányából is, ugyanis előfordult, hogy diákokat bíztak meg e munka elvégzésével. Az erőforrás- és technológiahány miatt hosszúra nyúlt a bevallási folyamat; számottevő munkaerőt és indokolatlanul sok munkát igényelt.

A fejlődés első lépcsőfokát jelentette az olyan zárt rendszerű programok megjelenése, melyeket mátrixos nyomtatókra írtak, s a nyomtatványt a gépbe befűzve kitöltötték azt. A mátrix nyomtató lényegében véve az írógép továbbfejlesztett változatának is nevezhető; a nyomtatófejben elhelyezett 9 vagy 24 tű segítségével karakterek mellett képek és rajzok

nyomtatására is alkalmas. A képfelbontás gyenge minősége miatt manapság jellemzően a többpéldányos leprellő nyomtatás és a számlázás területén használatosak.²⁷

6. kép: Mátrix nyomtató

Hozzáférés (URL): <http://www.matrixnyomtato.hu/>
Letöltés időpontja: 2019.10.20.

Az Európai Unió már az 1990-es években különböző programokat, akcióterveket dolgozott ki az elektronikus közigazgatás megvalósítására. Akkoriban Magyarországon az elektronikus ügyintézés bevezetése távoli jövőnek tűnt, az adóhivatal azonban felvette az élen járó szerepét, és bátran bele mert vágni az újításba, még a gyerekcipőben járó hardveres és szoftveres lehetőségek ellenére is. Az Adóigazgatás Korszerűsítési Projekt keretében a Kiemelt Adózók Igazgatóságán (továbbiakban KAIG) 1997 júliusában került bevezetésre tesztjelleggel az első elektronikus adóbevallási rendszer, az ELAB, amely az X400-as levelező rendszerre épült, és lehetővé tette a havi áfabevallások beküldését. Kezdetben hét adózó vett részt a tesztprogramban, később folyamatosan bővült a kör. Az akkori rendszer hiányosságát mutatja, hogy a hitelesség biztosítása érdekében külön ki kellett nyomtatni a bevallást, amit elvittek autóval aláírásra az adózóhoz, hiszen az elektronikus aláírás jogi háttere ekkor még nem volt kidolgozva. A programhoz önkéntesen csatlakozó adózók nagy száma miatt kivitelezhetetlenné vált a korábbi módszer; egyszerűsítés érdekében bevezették az úgynevezett H-lapot, egy egyoldalas bizonylatot, ami tartalmazta az elektronikusan beküldött bevallás főbb adatait. Ezt visszaküldték az adózónak, aki kinyomtatás után cégszerűen aláírta, s postai úton vagy elektronikusan visszaküldte a KAIG-nak.

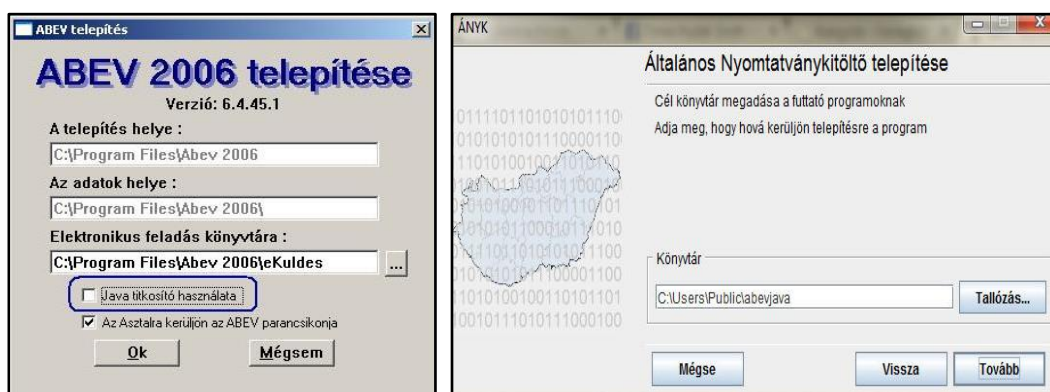
A törvényi előírás alapján kötelező jellegű elektronikus bevallás és adatszolgáltatás bevezetésére 2002 októberéig kellett várni, mely a budapesti és Pest megyei KAIG-hoz tartozó 420 nagy adózóra vonatkozott (ők a teljes adóbevétel 35%-át adták). Az új rendszer az ABDA (Adóbevallás digitális aláírással) nevet kapta, s 475 adózó 948 meghatalmazottja kapott chipkártyát. A 2004-es év elején terjesztették ki az elektronikus bevallási kötelezettséget a háromezer legnagyobb adóteljesítménnyel rendelkező adózóra, valamint ekkor jelent meg az

²⁷Copym: *Mátrix nyomtatók (online)*. Hozzáférés (URL): <https://copym.hu/matrix-nyomtato> Letöltés időpontja: 2019.10.20.

eBev rendszer, melynek köszönhetően a korábbi chipkártyát felváltotta az internetes felhasználói azonosító és jelszó. Egy évvel később a tízezer legnagyobb adóteljesítménnyel rendelkező adózóra bővítették ki a kört (ők az adóbevételek mintegy 80%-át adták), illetve regisztráció után bárki önként csatlakozhatott a rendszerhez. Megnyílt a Kormányzati Portálon (www.magyarorszag.hu), az Ügyfélkapun keresztül az e-ügyintézés lehetősége, a kapcsolattartás az állami szervekkel. A 2006-os évtől kezdődően minden vállalkozásnak csak elektronikusan teljesíthető a havi járulékbevallások beadása.²⁸

Fontos megemlíteni, hogy az egyre korszerűsödő, a felhasználói igényeket minél inkább kiszolgáló szoftverek megkövetelték a hardverfejlődést, szükségszerű volt ezek párhuzamos innovációja. Sok vállalat e tekintetben nem tudta felvenni az iramot, maradt a hagyományos, kézi kitöltésnél, a régi, már-már elavult módszereknél. Idővel tértek át a nyomtatványkitöltő program használatára, azonban még ekkor is jellemző volt, hogy a program által kitöltött bevallást kinyomtatták, és papír alapon küldték be, nem elektronikusan.

Hogy zajlott az elektronikus adóbevallás benyújtásának folyamata a gyakorlatban? Először el kellett látogatni a NAV honlapjára, ahonnan a hivatalos nyomtatványkitöltő program (AbevJava) és a szükséges nyomtatványok letölthetők. Ezután a megfelelő nyomtatvány programba való importálása után következett a kitöltés, majd az Ügyfélkapus bejelentkezés után a saját számítógépről feltölthetők a fájlok Java-alkalmazás segítségével. Az értesítési tárhelyen nyomon követhetők a beérkezett és elküldött üzenetek a feltöltéseinkről, illetve a hatóság visszajelzéséről, az esetleges hibaüzenetekről is; éppen ezért érdemes rendszeresen figyelni a fióunkat.

7. kép: Abev 2006 és ÁNYK telepítése

Hozzáférés (URL): https://www.nav.gov.hu/magan/print/nav/ebvallas/ugyfelkapu/abev-gyik/abev_uj.html Letöltési idő: 2019.10.21.

²⁸NAV: 15 éves a KAIG (elektronikus kiadvány.) p13, 2011. Letöltési idő: 2019.10.21.
Hozzáférés (URL): <https://www.nav.gov.hu/nav/archiv/Kiadvanyok/kaig>

Nyomtatvány neve	Nyomtatvány tartalma
1958	Bevallás a szociális hozzájárulási adó és járulék kötelezettségéről.
1908	Havi bevallás a kifizetésekkel, juttatásokkal összefüggő adóról, járulékokról és egyéb adatokról, valamint a szakképzési hozzájárulásról.
1965	Áfa bevallás (bevallás, adatszolgáltatás).
1943TAO	Bevallás a társaságiadó-előlegről.
19T1041	Bejelentő és változásbejelentő lap a munkáltató vagy a kifizető által foglalkoztatott biztosítottak adatairól.
19HIPA	Bevallás a helyi iparüzési adóról állandó jellegű iparüzési tevékenység esetén.
1943	Bevallás az egyszerűsített vállalkozói adóról, az egyéni vállalkozó járulékaitól, az általános forgalmi adóról, a szakképzési hozzájárulásról, a társasági adókötelezettségről és adatszolgáltatásról, valamint az osztalék utáni adót kiváltó adóról, innovációs járulék előlegről és járulékról az egyszerűsített vállalkozói adó alanya részére.
1901	Bevallás az egyes adókötelezettségekről az államháztartással szemben.
18SZJA	Bevallás a 2018. évre a személyi jövedelemadó, a járulék, az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás, az egészségügyi hozzájárulás kötelezettségéről, mindezek helyesbítéséről, önellenőrzéséről.
19KATA	Nyilatkozat és adatszolgáltatás megszerzett bevételről. Bevallás 40 százalékos mértékű adóról, társasági adóról kisadózó vállalkozás részére 2019. évre.

1. táblázat: Gyakran használt nyomtatványok (saját szerk.)

Hozzáférés (URL): https://www.nav.gov.hu/nav/letoltesek/nyomtatvanykitolto_programok

Letöltési idő: 2019.10.30.

Lényegében véve ma is így történik az elektronikus adóbevallás beküldése, újítást az Általános Nyomtatványkitöltő program, az ÁNYK megjelenése jelentette. Ez a korábbi AbevJava továbbfejlesztett változata, mely már nemcsak a NAV, hanem a közigazgatás más szervezeteinek nyomtatványait is képes kezelni. A számviteli szolgáltatóknak kiemelt figyelmet kell fordítani, hogy mindig a legfrissebb verziójú Java-keretprogrammal dolgozzanak, megelőzve az esetleges hibaüzeneteket. Jelenleg a 2.93.0. verzió a legújabb, mely 2019.október 30-tól érhető el a www.nav.gov.hu oldalon. Oda kell figyelni az új, megfelelő évre vonatkozó nyomtatványok letöltésére is, nehogy elavult bevallásokkal dolgozzanak. Akinek embert próbáló feladatnak tűnik a bonyolult, több oldalas nyomtatványok kibogarászása, annak sem kell megijedni, ugyanis a NAV a bevallásokhoz mellékel egy

részletes, érthető kitöltési útmutatót. Az e-bevallás lehetőségével a magánszemélyek is élhetnek, számukra is elérhető, de nem kötelező az elektronikus benyújtás.

Az 1. számú táblázatban néhány ismertebb bevallás nevét és tartalmát láthatjuk.

A korábbiakban már többször említésre került az Ügyfélkapu, mely a közügyek digitalizációjában hangsúlyos szerepet vállal, de mit takar pontosan? Nem mást, mint a magyar kormányzat elektronikus ügyfélbeléptető és azonosító rendszerét. Biztosítja, hogy felhasználói a személyazonosság igazolása mellett egyszeri belépéssel biztonságosan kapcsolatba léphessenek elektronikus közigazgatási ügyintézés és szolgáltatást nyújtó szervekkel. Használata regisztrációhoz kötött, melyet bármely okmányirodában, kormányhivatali ügyfélszolgálati irodában vagy az adóhatóság ügyfélszolgálatán meg lehet tenni; ekkor az ügyfél egyedi azonosítót és jelszót kap, melyet a későbbiekben lehet módosítani.

A rendszer komplexitását mutatja, hogy ha már van ügyfélkapuja valakinek, és egy cégben képviselői tisztséget tölt be (például ügyvezető lesz), akkor a cégbíróság automatikusan hozzárendeli az ügyfélkapuját az adott vállalkozáshoz.

A 2005-ben megjelent Ügyfélkapun elérhető szolgáltatások köre folyamatosan bővül, melyek közül néhány, a vállalkozások számára legfontosabb területeket 2. számú táblázatban foglaltam össze.

8. kép: Cégkapu logója
<https://cegkapu.gov.hu>

Az e-ügyintézés elterjedését a törvényalkotók is támogatják a megfelelő jogszabályi háttér kialakításával. Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (e-ügyintézési tv.) alapján 2018. január 1-től kötelező a gazdálkodó szervezeteknek az egyes állami szervekkel való elektronikus kapcsolattartás, valamint az ehhez szükséges hivatalos elérhetőségen történő dokumentumküldés- és fogadás.

**AZ ÜGYFÉLKAPUN KERESZTÜL INTÉZHETŐ
LEGFONTOSABB VÁLLALATI ÜGYEK, TERÜLETEK**

<ul style="list-style-type: none"> • Cégbejegyzés elektronikusan • Cégkereső • Cégkapu • Céginformációs szolgálat • Adatszolgáltatás a KSH számára • Adatszolgáltatás letiltása és visszavonása • Cégbeszámoló elektronikus küldése • Állásbejelentés • Egyszerűsített munkaviszony bejelentése 	<ul style="list-style-type: none"> • Adó- és járulékbevallás • ÁNYK • NAV elektronikus nyomtatványai • eBEV-szolgáltatások • Adóigazolás kérése elektronikusan • EKÁER – NAV (Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer) • Foglalkoztatottak biztosított adatainak bejelentése 	<ul style="list-style-type: none"> • Egyéni vállalkozás - online ügyintézés • Egyéni vállalkozók nyilvántartása • Időpontfoglalás a NAV ügyfélszolgálatára, kormányablakba, okmányirodába • Kormányzati Elektronikus Aláírás-Ellenőrző Szolgáltatás (KEAESZ) • Működési engedély iránti kérelem (ÁNTSZ)
--	--	--

2. táblázat: Az Ügyfélkapun keresztül intézhető legfontosabb vállalati ügyek, területek (saját szerk.)

Hozzáférés (URL): <https://ugyintezes.magyarorszag.hu/szolgáltatások>. Letöltési idő: 2019.10.30.

E célra hozták létre a Cégkapu szolgáltatást, mely az Ügyfélkapun keresztül is elérhető, s 2017. augusztus 31-ig volt kötelező a regisztráció. A 51/2016. (XII. 19.) Kormányrendelet 89 § (1) bekezdése a „*kézbesítési szolgáltatáshoz kötődő, biztonságos kézbesítési szolgáltatási címnek minősülő, a kijelölt szolgáltató által a gazdálkodó szervezetek számára biztosított tárhelynek*” nevezi a Cégkaput, mely által a cégekkel való kommunikáció gyökeresen átalakul; a hivatalok és intézmények már a Cégkapu-címükön is elérhetik a gazdálkodókat. Kevesebb papírra van szükség, az idézéseket, kérelmeket, határozatokat, jegyzőkönyveket, végzéseket már nem a postásnak kell kézbesítenie. A regisztráció a <https://cegkapu.gov.hu/> weboldalon keresztül történik. Az adminisztráció végzésére az ügynevezett cégkapumegbízott jogosult, aki a rendszeren keresztül megadhatja, hogy a cég tagjai közül kik küldhetnek és fogadhatnak dokumentumokat. E szolgáltatás ingyenes, praktikus és könnyen kezelhető felülettel rendelkezik, emellett jelentős időt, energiát, anyagi és humán erőforrást takaríthatunk meg használatával.

A NAV 2018. december 31-ig kapott türelmi időt, felmentést a Cégek használatáról. Az átállás 2019. január 1-jén történt meg: kizárólag a Cégek kommunikál a gazdálkodó szervezetekkel. A bevételeket is e felületen keresztül kell benyújtani, így a cég képviselőjére jogosult személynek meghatalmazást, ügykezelői jogosultságot kell adni a könyvelőnek az adott céghez.²⁹

Idéntől az önkormányzatokkal való kapcsolattartás is elektronikusan zajlik, s ebből kifolyólag már a 2018.évi helyi iparűzési adó e módon nyújtható be. Nagy lemaradást jelent, hogy csak a 2019. évtől lehetséges a NAV ÁNYK programon keresztül benyújtani e nyomtatványt, mely jól mutatja, hogy az önkormányzatoknak többek között az adórendszere is 10-15 éves csúszással küzd a digitalizáció tekintetében.

A számviteli szakma jövőjével, a digitalizációban rejlő további lehetőségekkel, esetleges fejlesztésekkel egyre több szakember foglalkozik. Számos konferencia, előadás, továbbképzés várja tárt kapukkal a könyvviteli szolgáltatókat és az érdeklődőket e témában. A Joint Venture Szövetség (JVSZ) adókonferenciája 2019 októberében került megrendezésre, melyen első kézből, hiteles forrásból lehetett értesülni az adózás hosszútávú jövőjével, digitalizációjával, a nemzetközi trendekkel, illetve az online számlázással kapcsolatos lényeges információkról. Előtérbe került a várhatóan 2021-ben bevezetésre kerülő eÁFA bevallási rendszer is, mely sokak érdeklődését felkeltette, s a vállalkozások nagy részét érinteni fogja, nem beszélve a gazdaságra gyakorolt hatásáról. A konferencián az adószakmai ügyekért felelős helyettes államtitkár, Tamásné Czinege Csilla elmondta, hogy az utóbbi években különösen nagy figyelmet fordítanak az adózói jogkövetést segítő megoldásokra, s az ezt szolgáló digitalizációs lépésekre. Ennek köszönhetően már a statisztikák is mutatják a pozitív eredményeket: annak ellenére, hogy a világon hazánkban a legmagasabb az áfakulcs mértéke (27%), a magyarországi becsült áfarés mértéke a 2013-as 21 százalékról 2018-ra 9 százalékra, vagyis 12 százalékponttal csökkent. (Az áfarés az adóbeszedési hatékonyság, vagy más oldalról az adócsalás mértékének jellemzésére használt mutató. A kifejezés alatt azt az összeget értjük, amely az adott évben az adóalanyok oldalán felmerült - akár a benyújtott áfabevallásokban szereplő, akár ott fel nem tüntetett - áfakötelezettség és az adóhatóság részéről ténylegesen beszedett áfa összegének

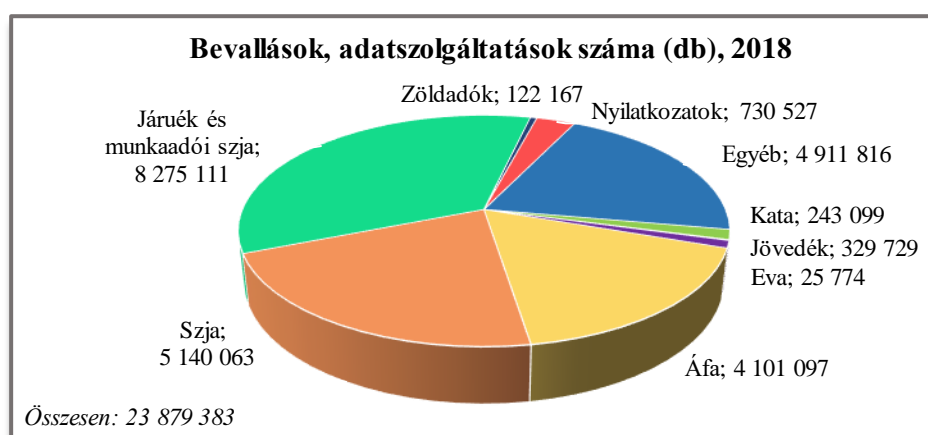
²⁹Hozzáférés (URL): <https://segitseg.magyarorszag.hu/segitseg/cegkapu.html> Letöltési idő: 2019.10.30.

különbözete; mértékét százalékos formában szokás kifejezni az összehasonlíthatóság érdekében.)³⁰

Az államtitkár asszony beszélt a 2019 januárjától elérhető online nyomtatványkitöltő alkalmazásról is, mely a <https://onya.nav.gov.hu> oldalon elérhető. Az év közepe óta többek között az egyéni vállalkozók adózási adatainak bejelentése, a változásbejelentés, a magánszemélyek adószámigénylése is a webes felületen zajlik. A 2020-as évtől már e platformon keresztül is meg lehet tenni az adóelőlegnyilatkozatokat, s a gazdálkodó szervezetek adatbejelentő lapjai is elérhetőek lesznek a felületen.

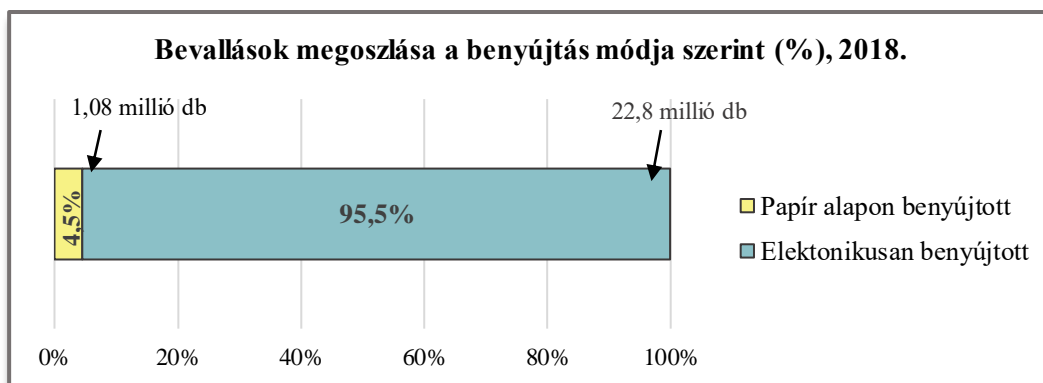
A következő nagy célkitűzés megvalósítását 2021-re tűzték ki, mely az áfabevallási tervezetek kiajánlását takarja. Ez azt jelenti, hogy mind az online számla, mind az online pénztárgép és az automatákból érkező adatokat is be lehet emelni. A jövőben egy komplex információs rendszer kifejlesztését is tervezik (eFIP), mely a foglalkoztatással kapcsolatos információkat tartalmazza. Ezáltal csökkennek az adminisztrációs terhek, fehéredik a gazdaság, s könnyebb lesz az ezzel kapcsolatos adóügyek intézése.³¹

Véleményem szerint a közeljövőben teljesen el fognak tűnni a papír alapú nyomtatványok; a NAV kötelezővé fogja tenni minden bevallás elektronikus benyújtását. A következő diagramok az adóhivatal által közzétett 2018. évi adatokat szemléltetik, melyek alapján megállapíthatjuk, hogy a legtöbb bevallás a járulékokkal, személyi jövedelemadóval és az áfával kapcsolatos kötelezettségek teljesítése érdekében került beküldésre, s összességében véve ezek túlnyomó része elektronikus formában érkezett be:

³⁰Zsubori Ervin: *Látványosan javul az áfabeszedés (online)*. Wolters Kluwer. Megjelent: 2018.11.09. Hozzáférés (URL): <https://ado.hu/ado/latvanyosan-javul-az-afabeszedes-infofrfika/> Letöltési idő: 2019.10.30.

³¹Adó Online: *JVSZ: 2021-ben indulhat az eÁFA bevallási rendszer (online)*. Megjelent:2019.10.16. Hozzáférés (URL): <https://ado.hu/ado/jvsz-2021-ben-indulhat-az-eafa-bevallasi-rendszer/> Letöltési idő: 2019.10.30.

3. ábra: A 2018. évi bevallások, adatszolgáltatások megoszlása (saját szerk.)

Forrás: NAV évkönyv 2018

Hozzáférés (URL): <https://www.nav.gov.hu/nav/kiadvanyok/evkonyvek>

Letöltési idő: 2019.11.02.

A 2021-re tervezett eÁFA mintájára a többi adóbevallás elkészítése és beküldése is egyszerűbbé válhat; a könyvelőknek egyfajta kontroll szerepük lesz. Ha ez bekövetkezik, egészen biztosan csökkenni fog a vállalati adóbevallások elkészítéséhez szükséges óraszám, ugyanis a Világbank felmérése alapján Magyarországon ez átlagosan 277 órát jelent. Az MNB célul tűzte ki, hogy legalább a világtálg 237 órát értjük el, de inkább az EU-ban lévő átlagosan 172 órára csökkentjük a hazai mutatót.³²

Hogy a JVSZ adókonferenciáján kihirdetett tervezetek mikor fognak megvalósulni és milyen formában, az a jövő zenéje. Biztos vagyok benne, hogy számos olyan újítás van kidolgozás alatt, melyről nem tudunk, sőt, még elképzelni sem tudjuk, mi vár ránk.

3.2. A számlázás változása a könyvelésben

Nemcsak a járulék- és adóbevallások tekintetében figyelhetek meg változást a számviteli szolgáltatást nyújtók, hanem a bizonylatok körében is számottevő fejlődés következett be az utóbbi évek, évtizedek alatt. A könyvelői szakmában ezen okmányoknak különösen nagy szerepük van, hiszen a bizonylati fegyelem kimondja, hogy minden gazdasági eseményről, műveletről, mely az eszközök, illetve az eszközök forrásainak állományát vagy összetételét

³²Piac&Profit: Száz órával többet töltünk adóbevallással, mint az uniós cégek (online). Megjelent: 2019.06.29. Hozzáférés (URL): https://piacesprofit.hu/kkv_cegblog/szaz-oraval-tobbet-toltunk-adobevallással-mint-az-unios-cegek/ Letöltési idő: 2019.10.20.

megváltoztatja, bizonylatot kell kiállítani, készíteni; a bizonylati elv szerint pedig könyvelni csak ezek alapján szabad.³³

Először érdemes tisztázni, mit értünk számviteli bizonylat alatt? A Számvitelről szóló 2000. évi C. tv. 169. § (1) bekezdésében ezt a definíciót olvashatjuk:

„Számviteli bizonylat minden olyan a gazdálkodó által kiállított, készített, illetve a gazdálkodóval üzleti vagy egyéb kapcsolatban álló természetes személy vagy más gazdálkodó által kiállított, készített okmány (számla, szerződés, megállapodás, kimutatás, hitelintézeti bizonylat, bankkivonat, jogszabályi rendelkezés, egyéb ilyennek minősíthető irat) - függetlenül annak nyomdai vagy egyéb előállítási módjától -, amely a gazdasági esemény számviteli elszámolását (nyilvántartását) támasztja alá.”

Kiállítási módjukat tekintve a bizonylatok lehetnek kézi és gépi előállításúak, megjelenési forma szerint papír alapúak és elektronikusak (3. melléklet); e két csoportosítást nézve bepillantást nyerünk a számviteli bizonylatok fejlődési útjába.

Már a 12. századi kereskedelmi tevékenység kapcsán állítottak ki hivatalos okiratokat; a történelem legelső számlája a Hanza-szövetséghez kötődik, mely magától értetődően kézzel írott volt. Ahhoz, hogy a maihoz hasonló számlaforma kialakuljon, az 1800-as évek végéig kellett várakozni, ugyanis ekkor jelentek meg az olyan tartalmi elemek, mint a fejléc, a céglogók ősei és a megjegyzés rovat. Ezt az időszakot a számlázás aranykorának is nevezik a gyönyörű, díszes betűkkel megírt, terjedelmes ábrákkal és cégérekkel díszített bizonylatok miatt; ekkor ébredtek rá a vállalkozók, hogy a figyelemfelkeltésben, a cég iránti pozitív érzések kialakításában a vizuális elemek, a bizonylatokon lévő már-már művészi grafikák milyen meghatározó szereppel bírnak (4. melléklet). A 20. század derekától az egyszerűség, letisztultság vált jellemzővé, első ránézésre komornak nevezhetők ezek a bizonylatok, s ezáltal monoton, unalmas munkává vált a számlázás. Nem meglepő, ha a számlák történelmének legszürkébb időszakaként emlegetik.³⁴

Ma az elektronikus számlák korát éljük, mely a digitalizáció hatásának egyik legnagyobb példája a könyvelői szakmában. Ennek köszönhetően gyorsabb, élvezetesebb és gördülékenyebb lett a számlázás, mint korábban bármikor, s ezzel együtt egy újabb fordulatot

³³Sztanó Imre: Számvitel alapjai. p58., 2015, Budapest: Perfekt Kiadó, ISBN: 978-963-394-842-2

³⁴Billingo Blog: A számlázás történelme az ókortól napjainkig. Megjelent: 2017.04.27. Hozzáférés (URL): <https://www.bilingo.hu/blog/olvas/a-szamlazas-toertenele-m-a-z-okortol-napjainkig> Letöltési idő: 2019.10.25.

hozott a számviteli szolgáltatók életébe. Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 259. § alapján olyan dokumentumot értünk alatta, mely tartalmazza a jogszabály által előírt adatokat, továbbá elektronikus formában bocsátottak ki és fogadtak be. A jogszabályi háttérrel megvizsgálva az e-számláknak három alapkövetelménynek mindenképp meg kell felelniük, ezek:

- ❖ az eredet hitelessége,
- ❖ az adattartalom sértetlensége,
- ❖ az olvashatóság biztosítása.

9. kép: E-számla

Hozzáférés: <https://debmedia.hu/belfold/egyre-elterjedtebb-az-e-szamla-haztartasok-tobb-mint-fele-igy-kapja-szamlait/>
Letöltési idő: 2019.11.05.

Jelenleg a két leggyakoribb e-számlázási módszer a PKI (elektronikus aláírással és időbélyeggel ellátott számla) és az EDI technológiája, melyek közös jellemzője, hogy a jogszabályi feltételeknek megfelelő okmányt állítanak elő, de alapvetően eltérő számlázási megoldást kínálnak. Míg az előbbi a képi megjelenésre, a laikusok számára minél egyszerűbb értelmezhetőségre fókuszál, főként magánszemélyek, kis- és középvállalkozások a számlabefogadók, addig az EDI-rendszerrel ezek a szempontok háttérbe szorulnak, s a számítógépes feldolgozást állítja középpontba. Éppen ezért a nagyvállalati környezetben mutatkoznak meg leginkább az előnyei, amikor automatizáltan kerül sor a számlakibocsátáson kívül egyéb üzleti üzenetek küldésére.

Könyvelőként az e-számla befogadását illetően a két leggyakoribb nehézséget a hosszú távú megőrzés és a kontírozás jelenti. A jogszabályi háttér több kérdés esetében viszonylag szabad kezet ad a számla befogadójának, például ő döntheti el, hogy az elektronikus számlát elektronikus formában vagy papíralapon szeretné feldolgozni, valamint tárolni. Szükséges olyan rendszert, megoldást, koncepciót kialakítani, mely által az e-számlák ellenőrzését, feldolgozását hatékonyan és biztonságosan el tudják végezni. A gyakorlatban bevett feldolgozási folyamat, hogy a megkapott e-számlát kinyomtatás után ellátják a rá vonatkozó érkeztetési adatokkal, ezt követően a papír alapú számlához hasonlóan digitalizálják, s így kerül továbbításra az ügyviteli folyamat következő állomására. Ez az eljárás lehetővé teszi,

hogy az eltérő fájlformátumok ne okozzanak fennakadást a munkavégzésben, és egységesen tudják kezelni a dokumentumokat.³⁵

A számviteli szolgáltatóknak az e-számlák megőrzésével kapcsolatosan is figyelemmel kell kísérni a jogszabályi háttérrel, s tudásukat, ismereteiket folyamatosan frissíteni, bővíteni szükséges. Az elektronikus formában megőrzött számlák adóhatósági ellenőrzéséről szóló 23/2014. (VI. 30.) NGM rendelet értelmében 2015. július 1-től az adóalany köteles ezen bizonylatok ellenőrzése során az adóhatóság részére elektronikus kimenetet és az adatok külső adathordozóra történő archiválását biztosítani. Kimenetét tekintve a rendelet XML-fájlt ír elő, de PDF-formátumban is elfogadható.

Az e-számla hitelességének, eredetiségének vizsgálatát a könyvelőnek mindenképp el kell végeznie, mielőtt az elszámolásra kerülne. Mivel a digitális dokumentum tollal történő aláírására és lepecsételésére nincs lehetőség, elektronikus aláírással hitelesítik. Ez valójában egy egyedi, titkosított és egy nyilvános digitális kulcsból álló kódsorozat, amelyet egy hitelesítő szolgáltatótól kell megvásárolni, és csak a megvásárlójára jellemző – gyakorlatilag, mintha a saját ujjlenyomata lenne. Egy digitális programmal véglegesen és elválaszthatatlanul hozzárendelhető a fájlhoz, mely műveletet már automatizálni is lehet, így pillanatok alatt elkészül a hiteles e-dokumentum. A másik, e-számlákhoz kapcsolódó fontos elem az időbélyeg, mely lényegében véve egy digitális dátumbélyegző. A digitális aláírással együtt használatos; egy hiteles időbélyeg szolgáltatótól kell megvásárolni és egy algoritmussal a dokumentumhoz rendelni, így másodpercre pontosan mutatja, mikor keletkezett a bizonylat. A digitális aláíráshoz hasonlóan e folyamattal is értékes időt és energiát lehet megspórolni, hiszen teljes mértékben automatizálható.³⁶

³⁵Adó Online: *Az elektronikus számla kiállítása, befogadása és megőrzése (online)*. Megjelent: 2016. 03.05.
Hozzáférés (URL): <https://ado.hu/ado/az-elektronikus-szamla-kiallitasa-befogadasa-es-megorzese/>
Letöltési idő: 2019.11.05.

³⁶E.Sz.: *Mi az elektronikus aláírás? (online)* <https://elektronikusszamla.hu/tudasbazis/16/mi-az-elektronikus-alairas> Letöltési idő: 2019.11.05.

Ahogy láttuk, a digitalizáció széleskörű elterjedése mind a bizonylatok kiállítási módjára, megjelenési formájára, mind a tárolására nagy hatással volt, van, és kétségtelenül lesz a jövőben. Egyre inkább háttérbe szorúlnak a kézzel írt, papír alapú dokumentumok, s ezzel együtt a megőrzési módjuk is más formákat ölt. Ez egyrészt azt jelenti, hogy a fizikai dokumentumokat is lehet elektronikusan tárolni, köszönhetően a digitalizálás (például szkennelés) lehetőségének, másrészt az adatok jelentős része már elektronikusan áll

10. kép: Floppy lemezek

Hozzáférés (URL): https://en.wikipedia.org/wiki/Floppy_disk
Letöltési idő: 2019.11.03.

rendelkezésre, például szövegszerkesztő, táblázat- és adatbázis kezelő program segítségével lehet megtekinteni őket. A kezdetleges floppy lemezen történő tárolást felváltotta a CD lemez, ezáltal kevesebb helyre, iratraktárra lett szükség, illetve a visszakereshetőség egyszerűbbé vált. Mára ezek az adathordozók elavultak;

könnyen nehézségbe ütköznek a könyvelők, ha floppy-n lévő információt szeretnének megtudni – híján az ezt futtató eszközöknek.

Jelenleg a felhő-szolgáltatás (*cloud computing*) korát éljük, melynek lényege, hogy a dokumentumok, képek, munkához használt szoftverek, egyéb fájlok és állományok nem a saját eszközön vannak, hanem egy internetes szolgáltatáson keresztül érhetőek el. Ennek legismertebb példái a Google Drive, a Onedrive, valamint az iCloud, ahol ingyenesen rendelkezésre áll 5-15 GB méretű online tárhely.³⁷ Munkám során számtalanszor tapasztalom ennek előnyeit, például a fizikai korlátok nem okoznak többé nehézséget; nem szükséges pendrive-on vagy e-mailben csatolmányként egy-egy állományt eljuttatni a kollégához. A link megosztásával a fizikailag távol levő személy tudja módosítani az adatokat, de sok esetben párhuzamos munkára is lehetőséget ad ugyanazon fájlra.

A bizonylatok tekintetében bekövetkezett változás szintén jelzi, hogy a könyvelői szakmában is a folyamatok egyszerűsítésére, lerövidítésére törekednek; egyre inkább az automatizálás, az elektronikus dokumentumok, állományok válnak uralkodóvá, melyeknek köszönhetően mind időt, mind pénzt és energiát lehet megspórolni. A könyvelők már nem vesznek el az archivált floppy és CD lemezek között, hanem egy pendrive-on, winchesteren vagy a „felhőben” levő

³⁷Microsoft Azure: Mi a felhő-számítástechnika? (online). Hozzáférés (URL): <https://azure.microsoft.com/hu-hu/overview/what-is-cloud-computing/> Letöltési idő: 2019.11.05.

állományok között egy egyszerű kereséssel, néhány másodperc alatt megtalálják a keresett fájlt. Az imént bemutatott változások alapján levonhatjuk azt a következtetést, hogy a digitalizáció segíti a számvitel költség-haszon alapelvének megvalósulását, mely szerint az információk hasznossága, hasznosíthatósága álljon arányba annak előállítási költségével. A folyamatos fejlődés a 30, 40 éve e területen dolgozó számviteli szolgáltatóknak nehézséget is hozhat a megannyi pozitívummal szemben, mivelhogy a digitális készség fejlesztése, az új eszközök, programok kezelésének elsajátítása számukra hatványozott erőfeszítéseket igényel.

3.3. A valós idejű számlaadat-szolgáltatás és az online pénztárgépek

Aki a könyvviteli szolgáltatók szakmáját választja, egyik legfontosabb feladata közé tartozik a jogszabályok folyamatos nyomon követése, s hogy munkáját a törvényi előírásoknak megfelelően végezze. Ez állandó, rendszeres tanulást igényel, ugyanis majdhogyan nem éves szinten változnak a szakmát érintő előírások; gyakran év közben is módosulnak a régi, illetve életbe lének az új törvények, rendeletek. 2018 júliusától lényeges törvényi módosulás történt a számlák valós idejű bejelentését illetően, melynek figyelmen kívül hagyása súlyos, akár félmillió forintot meghaladó számlánkénti bírságot vonhat maga után.

Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 159. § (1) alapján az áfaalany – az általános szabályok értelmében – köteles számlát kibocsátani a belföldön és ellenérték fejében teljesített termékértékesítéséről, szolgáltatásnyújtásáról a termék beszerzője, a szolgáltatás igénybevevője részére, amennyiben az tőle eltérő más személy, szervezet. A számla a szigorú számadás alá vont bizonylatok közé tartozik, kötelező tartalmi elemekkel rendelkezik (ld. Áfa törvény 169. §), s a számla eredetének hitelességét, adattartalma sértetlenségét és olvashatóságát a megőrzésre vonatkozó időszak végéig – általános szabály szerint 8 évig - biztosítani kell.

A Nemzetgazdasági Minisztérium Számla és a nyugta adóigazgatási azonosításáról, valamint az elektronikus formában megőrzött számlák adóhatósági ellenőrzéséről szóló 23/2014. (VI. 30.) rendelete alapján 2018. július 1-től kötelező a számlák valós idejű bejelentése a NAV felé. Minden olyan belföldi adóalany részére kibocsátott számláról, melynek áfatartalma eléri, vagy meghaladja a százezer forintot, az adóhatóság felé adatszolgáltatást kell teljesíteni; mindezt valós, vagy közel valós időben. E kötelezettség akkor él, ha adóalanyok felé állították ki a számlát, azonban újdonságot nem jelent a számlakibocsátók számára, hiszen csupán a korábbi egymillió forintos adóértékhatár lecsökkentése történt. E módosítás nem feltétlenül

eredményez több adminisztrációt vagy újabb órákat a könyvelőnél. Ha a vállalkozó eddig is számlázó programmal szokott számlázni, ellenőriznie kell, hogy a használt szoftver megküldje a NAV számára a kötelező információkat; ha ez így van, a regisztráción kívül nem merül fel egyéb teendő. A gyakorlatban a számlázó programnak a számla elkészülése után azonnal, automatikusan, emberi beavatkozás nélkül kell elküldenie a számlaadatokat interneten keresztül az adóhatóságnak; ezután a számla adattartalmában már semmilyen változtatásra nincs lehetőség.

Érdemes megemlíteni, hogy a korábbi híresztelés, miszerint a 100 ezer forint áthárított áfát tartalmazó számlát tilos lesz kézzel kiállítani, nem helytálló. A rendelet életbe lépése után is lehet például számlatömböt alkalmazni; a különbség abban áll, hogy gyorsabb és egyszerűbb az adatszolgáltatás számlázóprogramon keresztül. Kézi számlák esetében az adózónak egy webes felületen (<https://onlineszamla.nav.gov.hu>, Számlaadatrögzítés menüpont) kell rögzítenie a bizonylat adatait, melyre a kiállítástól számított öt naptári nap áll rendelkezésre.³⁸

Azoknak, akik most szeretnének áttérni kézi számlázás helyett számlázó program használatára, könnyebbséget jelenthet, hogy a NAV egy új, ingyenes és hatékony online programot tesz elérhetővé, mely az érintett számlák adatait automatikusan elküldi a hatóság felé. E lehetőség is csökkenti az adminisztrációs terheket, s a közzétett Felhasználói kézikönyv segítségével gyorsan és egyszerűen el lehet sajátítani a kezelését. A visszajelzések alapján a programot folyamatosan fejlesztik, javítják a felmerült hibákat. Jelenleg a legújabb, 1.18-as verziója 2019. október 29-től elérhető.³⁹

11. kép: Online számla

Hozzáférés (URL): <https://onlineszamla.nav.gov.hu/home>
Letöltési idő: 2019.11.05.

³⁸ NAV: Online Számláza Rendszer – Felhasználói kézikönyv (elektronikus dok.) Hozzáférés (URL): [https://onlineszamla.nav.gov.hu/api/files/container/download/Online_sz%C3%A1mla_alkalmaz%C3%A1s_felhaszn%C3%A1l%C3%B3k%C3%A9nek%C3%A9rt_k%C3%A9sz%C3%A9lt_k%C3%B6nyv_v0.33.pdf](https://onlineszamla.nav.gov.hu/api/files/container/download/Online_sz%C3%A1mla_alkalmaz%C3%A1s_felhaszn%C3%A1l%C3%B3k%C3%A9nek%C3%A9rt_k%C3%A9sz%C3%A9lt_k%C3%A9zik%C3%B6nyv_v0.33.pdf) Letöltési idő: 2019.11.05.

³⁹ Online számla üdvözlő videó, Hozzáférés (URL): <https://onlineszamla.nav.gov.hu/home>
Letöltési idő: 2019.11.05.

Összességében véve a számlakibocsátók a következő lehetőségek közül választhatnak az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését illetően:

- Online Számla rendszer,
- NAV Online Számlázó Program,
- Adózó saját számlázó programja,
- Frontend (WEB),
- Kézi feltöltés (XML),
- Gépi adatszolgáltatás (MGM),
- Pénztárgépes adatszolgáltatás (OPG).⁴⁰

Mit jelent az adatszolgáltatás az adóhatóság szempontjából, milyen információk futnak be hozzájuk? A NAV egyértelműen látja, hogy az egyes cégek számlái mennyiben felelnek meg a formai, tartalmi követelményeknek, valamint, hogy a számlázóprogram az előírásoknak megfelelően működik-e. Abba is bepillantást nyernek, hogy a kibocsátott számlák alapján mind a megbízható, mind a kockázatos minősítésű adózók mely cégekkel kerültek üzleti kapcsolatba.

A korábbi egymillió forintos adóértékhatár lejjebb szállításával a NAV-nak nem titkolt szándéka az adócsalások visszaszorítása, az adóalanyok jogkövető magatartásra való ösztönzése, s ezáltal a gazdaság tovább fehéritése, az áfa-bevételek növelése. Sík Richárd, a Deloitte adótechnológiai csapatának vezetője elmondta, hogy 2020-ban várhatóan tovább csökkentik a kötelező adatszolgáltatásban érintett számlák áfa értékhatárát, azt követően pedig bővítik a jelentendő ügyletek körét. E lépések azt a már korábban említett célkitűzést is szolgálják, mely szerint a NAV mihamarabb elektronikus úton, automatikusan el fogja készíteni és kiajánlani az adózók áfabevallását.⁴¹

A valós idejű számlaadat-szolgáltatási kötelezettség mellett az online pénztárgépes (OPG) adatszolgáltatás is arra irányul, hogy a hatóság valamennyi jelentősebb összegű belföldi ügyletre rálásson, s ezáltal kiszűrjék az áfacsalásokat.

⁴⁰ NAV: *Online Számlázó Rendszer – Felhasználói kézikönyv (elektronikus dok.) Hozzáférés (URL):* https://onlineszamla.nav.gov.hu/api/files/container/download/Online_sz%C3%A1mla_alkalmaz%C3%A1s_felhaszn%C3%A1l%C3%B3k%C3%A9nek_a_navig%C3%A1tor%C3%A1val_hozzaf%C3%A9r%C3%A9s_k%C3%A9z%C3%A9nyv_v0.33.pdf Letöltési idő: 2019.11.05.

⁴¹ Szász Péter: *Ezek az online számla rendszer fontos változásai (online). Megjelent: 2019.11.09. Hozzáférés (URL):* https://www.napi.hu/tech/ezek_az_online_szamla_rendszer_fontos_valtozasai.694809.html Letöltési idő: 2019.11.11.

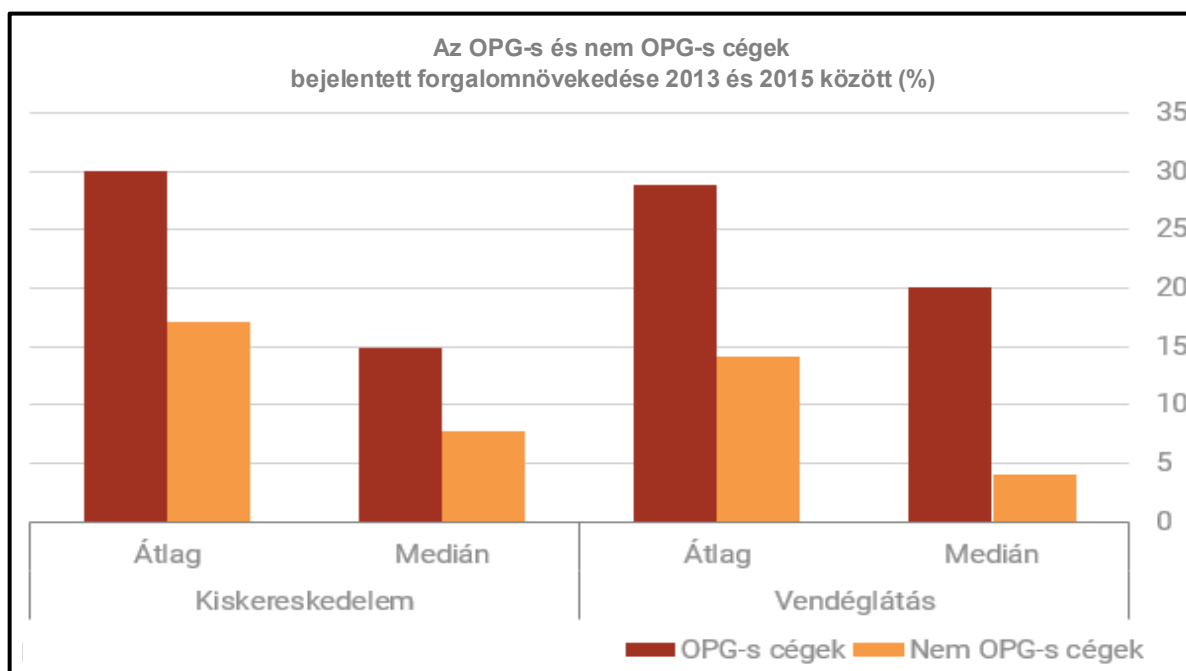
A Nemzetgazdasági Minisztérium 48/2013. (XI. 15.) rendelete alapján az OPG használata 2014. szeptember 1-től vált kötelezővé, mely kihasználva a digitalizáció adta lehetőségeket naponta átlagosan tízmillió nyugta adatait juttatja el a NAV-hoz. Az online gépekbe egy SIM kártya van beépítve, s interneten keresztül kapcsolatot létesít az adóhatósággal. A 2017-es évtől bővült az e rendszer használatára kötelezettek köre; többek között az autószerelőknek, taxisoknak, plasztikai sebészeknek, mosodáknak és a fitnesztermeknek is be kell ütniük pénztárgépbe a bevételeiket. Ennek köszönhetően az öt évvel korábbi 176 ezer helyett mára 213 ezer kassa küldi folyamatosan az értékesítési információkat.

A Magyar Nemzeti Bank, a Pénzügyminisztérium és a Központi Statisztikai Hivatal közös kutatásából kiderült, hogy ezen intézkedéseknek köszönhetően a kis cégek bejelentett forgalma a kiskereskedelemben 20-26 százalékkal, az összevont szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás ágazatban 30-40 százalékkal emelkedett.⁴² Az Európai Bizottság online pénztárgépekkel és egyéb, az adóbeszedés hatékonyságát javító intézkedésekkel kapcsolatos tanulmánya alapján pedig összességében 530 milliárd forinttal több bevétel folyt be a költségvetésbe 2014 és 2016 között, mint az azt megelőző időszakban. Izer Norbert, az adóügyekért felelős államtitkár elmondta, hogy az online pénztárgéprendszer koncepciója egyedülálló a világon, s nagy nemzetközi érdeklődésnek örvend, többek között Szaúd-Arábia és Kolumbia részéről. Nemcsak az államkassa bevételeit növeli, hanem az adócsalók kiszűrésével tiszta piaci versenyt biztosít, védi a tisztességes vállalkozókat, illetve jelentősen fehéríti a gazdaságot.⁴³

⁴² *Portfolio: Kiszámolták: így fehéredik a magyar gazdaság (online) Megjelent: 2019.05. 31.*
<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20190531/kiszamolnak-igy-feheredik-a-magyar-gazdasag-325919> Letöltési idő: 2019.11.11.

⁴³ *ECRTRADE: Öt éves a költségvetésnek már több százmilliárd forintot hozó online pénztárgép (online).*
Megjelent: 2019.09.09.02. Hozzáférés (URL): <https://nav-onlinepenztargep.hu/ngm-hirek/ot-eves-a-koltsegyvetesnek-mar-tobb-szazmilliard-forintot-hozo-online-penztagrep/> Letöltési idő: 2019.11.11.

A következő ábrán láthatjuk, hogy már a törvényi szabályozás életbe lépésének kezdeti időszakában mekkora különbség mutatkozik az OPG-t használó cégek által bejelentett forgalomnövekedés és az azt nem használók között: az előbbi átlaga mind a kiskereskedelemben, mind a vendéglátóiparban jóval magasabb arányban növekedett, mint az nem online kasszát használók esetében (4. ábra).

4. ábra: OPG-s és nem OPG-s cégek bejelentett forgalomnövekedése (2013-2015, %)

Hozzáférés (URL): <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20190531/kiszamoltak-igy-feheredik-a-magyar-gazdasag-325919>
 Letöltési idő: 2019.11.11.

Láthatjuk, hogy törvényalkotók alapjában véve feltételezik, hogy a vállalkozások élnek a digitalizáció adta lehetőségekkel, sőt, sok tekintetben a jogszabályi háttérben kötelezővé teszik azok használatát, megfosztva őket a választási lehetőségtől, s egyúttal a digitális lemaradástól. Emellett a hatóság ellenőrzési tevékenysége kapcsán a digitalizáció számos új kaput nyitott meg, melynek köszönhetően gyorsabb, könnyebb és átláthatóbb lett a vizsgálati gyakorlat, s így 2018-ban összesen 177 107 ellenőrzést tudtak lefolytatni, mely összességében 198 milliárd forint bevételt hozott a kiszabott bírságokból, pótlékokból.⁴⁴

⁴⁴ Piac és profit: Megint új módszert talált ki a NAV az ellenőrzésre (online). Megjelent: 2019.09.11. https://piacesprofit.hu/kkv_cegblog/megint-uj-modszert-talalt-ki-a-nav-az-ellenorzesre/ Letöltési idő: 2019.11.11.

Véleményem szerint a későbbiekben bővül az automatizált, szoftver-vezérelt eszközök köre, még inkább átalakul és felgyorsul az ellenőrzési folyamat, ami által még hatékonyabb lesz a hatóság kontroll-tevékenysége, s a fekete gazdaság egyre inkább „kivilágosodik”.

3.4. A digitalizáció hatása a könyvvizsgálatra

Az ellenőrzés kapcsán mindenképp érdemes megemlíteni a könyvvizsgálat tekintetében jelentkező változásokat. Bizonyára nem lepődünk meg, hogy a digitalizáció e területen is számottevő újítást eredményez. Mivel a pénzügyi és számviteli információk számottevő többsége a felhőbe kerül, így online elérhető a könyvvizsgálók számára is. Ez új kapukat nyit meg előttük: mi akadályozná meg, hogy ezentúl a vállalkozások vagyoni, pénzügyi helyzetéről, jövedelmezőségéről, eredményéről ne folyamatosan, hanem utólagosan mondjanak véleményt? A későbbiekben az eddigi „konzervatív” könyvvizsgálatot, mely a múlt áttekintésére és a jövő tanulmányozására irányult, felváltja a folyamatos könyvvizsgálat (real time audit); sőt, az USA-ban már egyre elterjedtebbé válik. Lényegében véve ez ugyanazoknak az adatoknak az ellenőrzésére összpontosít; a különbség a gyorsabb munkavégzésben és az ügyfelek tájékoztatásának hatékonyságában áll – köszönhetően az informatikai eszközöknek. A könyvvizsgáló a gazdasági eseményekkel nem hónapokkal a megtörténtük után találkozik, hanem rögtön megbizonyosodhat azok helyes elszámolásáról, értelmezéséről. Ezek után már nem az informatika fogja megszabni a módszertant, hanem éppen fordítva: a módszertant alapozzák az informatikai rendszerre, s a digitális eszközök térhódításával egyre kevesebb könyvvizsgálóra lesz szükség. Érdekes tény, hogy a Big Four, a négy nagy könyvvizsgáló cég személyi összetételében jelenleg már 40 százalékot tesz ki az informatikai végzettségű szakemberek aránya.⁴⁵

A szemünk előtt lebegő modernizáció szemléletváltást, nyitottságot és alkalmazkodóképességet igényel mind a könyvvizsgálói társadalomtól, mind az ügyfelektől, s remélhetőleg Magyarország készségesen fogadja ezen innovációkat. E változás a szakmát egyben kihívás elé is állítja, de ebben rejlik a jövő. Ahogy Müller Péter, a magyar spirituális irodalom egyik legnevesebb alakja mondta, a megismerés és a megvalósulás között van egy nagy szakadék. Győzni csak az tud, aki mer kockáztatni, és átugorja e szakadékot.⁴⁶ E „merészség” képes előrébb vinni a világot, s utat mutat a régi megszokások útvesztőjéből.

⁴⁵ Wessely Vilmos (2019): *A digitalizáció kihívásai a könyvvizsgálati munka során.*
In: *SZAKma folyóirat*, 61. évf. 6. sz., p 67-68. 2019. Budapest: Mediaworks Hungary Zrt. ISSN: 1419-6956

⁴⁶ Müller Péter, <http://ugyfelrendszerek.hu/kivitelezes/>

4. A KÖNYVVITELI SZOLGÁLTATÁS JÖVŐJE A SZAKMA SZERINT

Az előző fejezetekben a könyvelés kialakulását, a szakterületet érintő, a digitalizáció széleskörű elterjedésének köszönhető változásokat vizsgáltam meg, s hogy ez milyen mértékben modernizálta a számviteli szolgáltatók munkavégzését. A következőkben a kutatásom arra irányul, vajon milyen jövő elé néznek a könyvviteli szakemberek? Milyen kilátásokat képzelnek el ők maguk az eddig tapasztaltak, illetve a tudományos-szakmai előjelzések alapján? Mennyire látják úgy, hogy az egyre szélesebb körben elterjedő automatizálás, gépesítés miatt veszélybe kerül a munkájuk? E kérdésekre keresem a választ kérdőíves felmérés formájában, valamint egy bérkönyveléssel foglalkozó cég tevékenységét tanulmányozva.

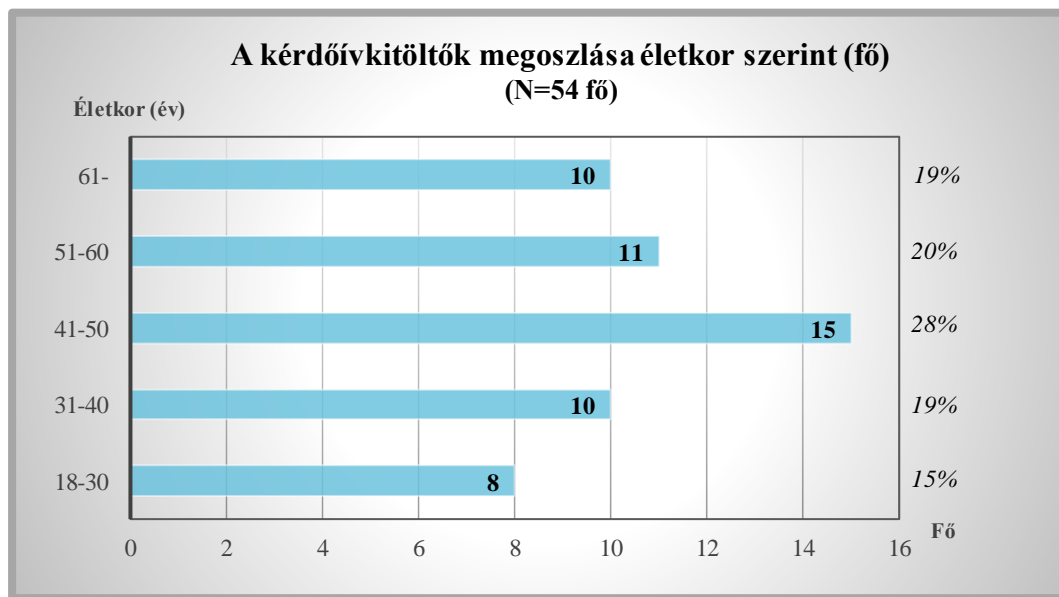
4.1. A kérdőíves felmérés eredményei

Azért, hogy viszonylag nagyobb számú számviteli szolgáltató véleményét rövid időn belül meg tudjam ismerni a könyvelés jövőjéről, s a digitalizáció arra gyakorolt hatásáról, a kérdőíves felmérés bizonyult a leghatékonyabb módszernek.

A kérdőívet elektronikus űrlap formájában lehetett kitölteni számviteli szakembereknek, mely 25 kérdést foglalt magában (5. melléklet). Az adatfelvétel 2019. október 20. és november 5. között történt online, anonim módon, s ez idő alatt 54 érvényes válasz érkezett (N=54 fő), főként Zala és Vas megyéből. A kérdőív mintáját 23 és 71 év közötti könyvelők alkotják. A nők és a férfiak aránya 80-20 százalék, mely az 5. ábrán látható. Közel egyharmaduk 41 és 50 év közötti; viszonylag kevés a 30 év alattiak aránya, csupán 15 százalékot tesznek ki (6. ábra). A megoszlásból láthatjuk, hogy több generáció alkotja a mintát, így különböző gondolkodású emberek véleményét ötvözik az eredmények.

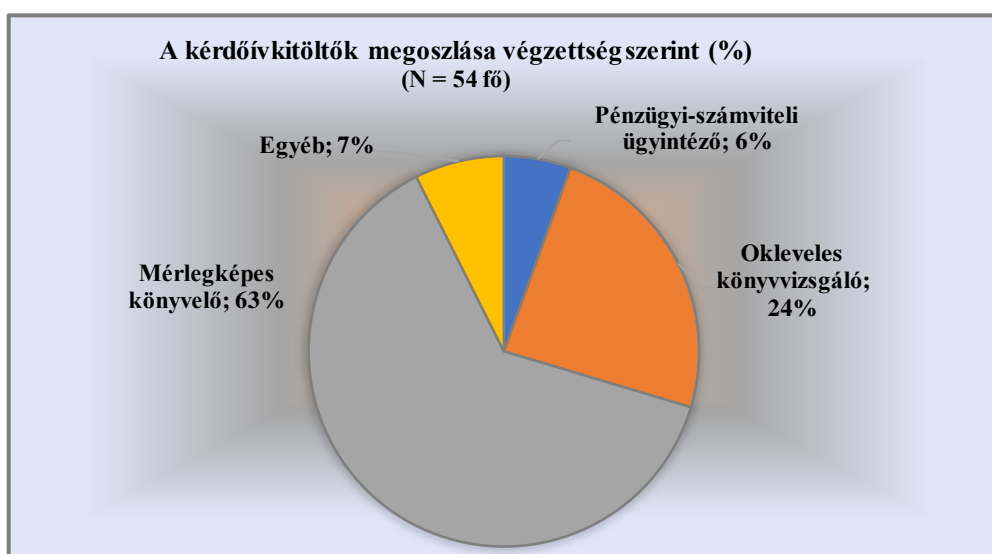
5. ábra: A könyvviteli szolgáltatók megoszlása nemek szerint, % (saját szerk.)

6. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása életkor szerint, fő (saját szerk.)

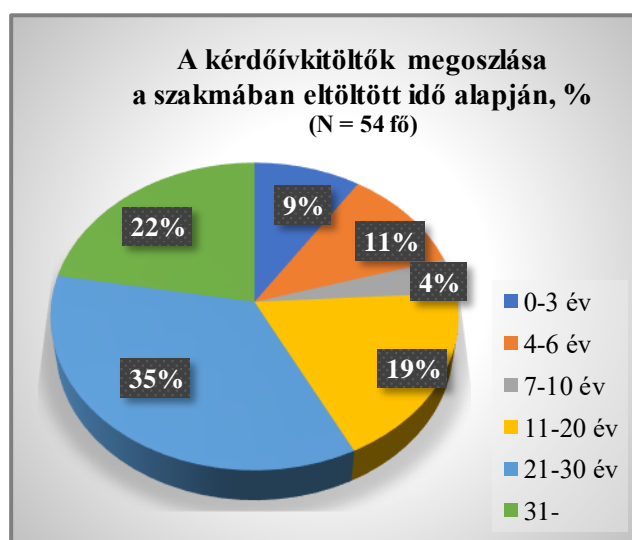
A válaszok összesítéséhez, kiértékeléséhez a Microsoft Excel program 2011-es verzióját hívtam segítségül. A feleletválasztós kérdések esetében a válaszok gyakoriságát, azaz eloszlását néztem, míg a skálás kérdéseknél kiszámítottam az átlagos értékeket, valamint a szórást (σ) és a relatív szórást (V). A kérdőív egyetlen olyan kérdést tartalmazott, mely szöveges választ igényelt: „Ön szerint milyen irányba fog változni a szakma a következő 5-10 évben?”. E nyitott kérdésre vonatkozó válaszokat táblázatba rendezve mutatom be, melyek többnyire rövid, tömör, néhány szavas feleletet jelentenek (6. melléklet).

A kitöltők végzettségét tekintve közel kétharmados többségben vannak a mérlegképes könyvelői képesítéssel rendelkezők (34 fő), s őket követik az okleveles könyvvizsgálók (13 fő), akik a minta negyedét alkotják. Ez az arány nem meglepő, mivelhogy a Számviteli törvény 151 § (1) és (2) bekezdése alapján a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításával, vezetésével, a beszámoló elkészítésével csak e szakképesítéssel rendelkezőket bízhatja meg az a vállalkozó, melynél az éves (éves szintre átszámított) nettó árbevétel a tíz millió forintot meghaladja az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában. A mintában pénzügyi-számviteli ügyintézői szakképesítéssel három fő dolgozik, s ezenkívül adótanácsadók, vállalkozási és bérügyintézők is részt vettek a felmérésben (4 fő) (7. ábra).

7. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása végzettség szerint, % (saját szerk.)

A szakmában eltöltött idejük alapján hat csoportba soroltam a válaszadókat (8. ábra). A legtöbben (19 fő) 21-30 éve tevékenykednek számviteli szolgáltatóként; őket követik a 30 évet meghaladó tapasztalattal rendelkezők (12 fő), s a 11-20 év között e területen dolgozók (10 fő).

8. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a szakmában eltöltött idő alapján, % (saját szerk.)

A megkérdezettek között csupán 13 fő esetében beszélhetünk 10 év alatti könyvelői munkáról, s így összességében megállapítható, hogy a válaszadók háromnegyedét 10 évnél hosszabb munkatapasztalattal bírók alkotják. Bár kisszámú a minta, az összetétel révén – köszönhetően a szakmában eltöltött hosszú éveknél, s az ez idő alatt szerzett munkatapasztalatnak – megbízhatónak, relevánsnak számít a véleményük.

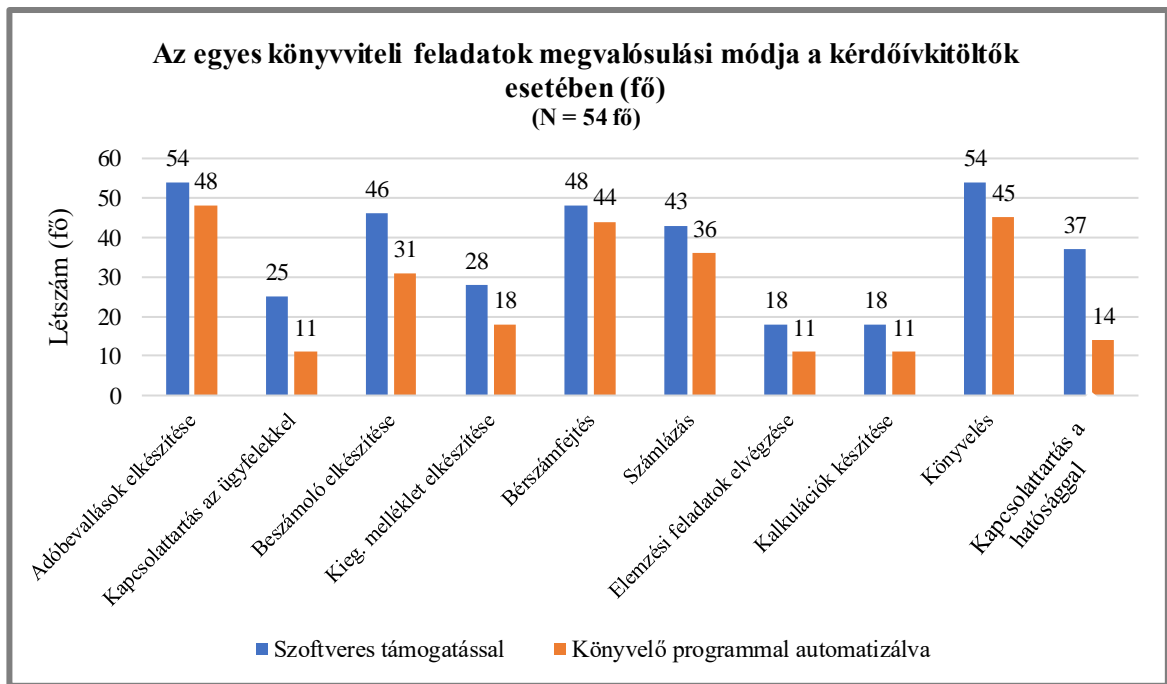
A felmérésből kiderült, hogy a megkérdezettek jelentős hányada, 83 százaléka könyvelő szoftvert használ munkája során; többek között a bank- és pénztár kezelést, a készletnyilvántartást, a számlázást egy tetszőlegesen választott program moduljain keresztül

9. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a használt szoftver alapján, % (saját szerk.)

végzi. 17 százalék integrált információs rendszer (ERP) számlázási, pénzügyi komponensét segítségül hívva végzi el feladatait (9. ábra). Ezek az összetett rendszerek többnyire nagyvállalatoknál, multinacionális cégeknél jelennek meg, de kis- és középvállalatok számára is fejlesztettek ki felhasználóbarát, a munkafolyamatokat integráló, hatékonyságot növelő rendszereket.

A korábbiakban már bemutatásra került, hogy tíz, tizenöt, húsz évvel korábban a könyvelői munkához kapcsolódó részfeladatokat javarészt kézzel, papír alapon végezték, hosszú, fáradtságos munkaórákat okozva. Manapság ezek különböző programok segítségével hívásával valósulnak meg, köszönhetően a mindent elárasztó digitalizációs hullámnak. Kíváncsi voltam, vajon a legjelentősebb számviteli feladatok közül a megkérdezettek körében melyek zajlanak szoftveres támogatással, s hogy a használt könyvelő program alkalmas-e azok automatikus elvégzésére (10. ábra)?

10. ábra: Az egyes könyvviteli feladatok megvalósulási módja a kérdőívkitöltők esetében, fő (saját szerk.)

A diagram alapján megállapíthatjuk, hogy az adóbevallások készítése, a beszámoló összeállítása, a bérszámfejtés, a számlázás, továbbá a könyvelés esetében a kérdőívkitöltők legalább 80 százaléka szoftvert hív segítségül, valamint legalább kétharmaduk könyvelő programja képes ezek automatikus elvégzésére.

A válaszok jól tükrözik a NAV adóbevallások terén végzett fejlesztését: valamennyi válaszadó szoftverrel – az ÁNYK segítségével - tölti ki és küldi be a nyomtatványokat a hatóságnak, s 89 százalékuknál automatikusan történik az elkészítésük.

A könyvelés tekintetében hasonló arányokat kapunk: mind az 54 megkérdezett számviteli szolgáltató valamilyen szoftver segítségével könyveli az eszközökben és forrásokban bekövetkezett változásokat, 45 fő (83 százalék) könyvelő programja képes ennek automatikus elvégzésére. Az eredmény mutatja, hogy mára az adatok rögzítése, bemutatása nem rejt kihívásokat az automatizáció tényerése miatt, s akinek a szaktudása csupán erre terjed ki, a későbbiekben fejlesztenie kell kompetenciáit, hogy megőrizhesse munkáját, versenyképességét.

A bérszámfejtési teendőkhöz a vártakhoz híven a minta jelentős része szoftvert használ, s 82 százalékuk esetében automatikusan megtörténik nyilvántartások alapján a járulékok, adók és a nettó bér kiszámolása, lekönyvelése a használt könyvelő programmal. A megfelelő

könyvelőprogram kiválasztásánál mára fontos szempont, hogy a bérekkel kapcsolatos teendők ellátására is alkalmas legyen.

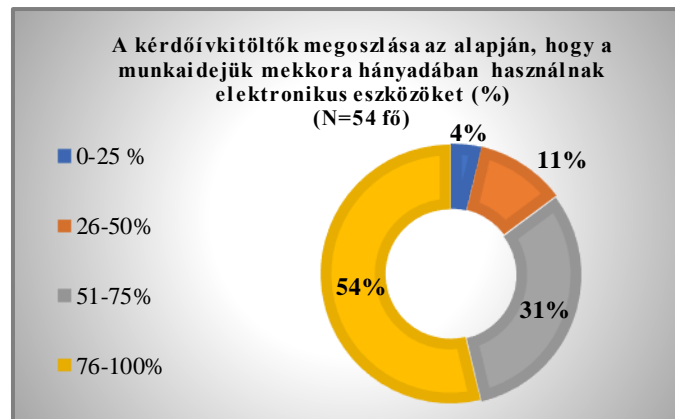
A kiegészítő melléklet, az elemzések, a kalkulációk elkészítésére, illetve az ügyfelekkel való kapcsolattartásra kevésbé jellemző a szoftverhasználat, s átlagosan csak 12,5 százalékban valósul meg ezek automatizációja. E feladatok ellátása nagy mértékben igényli az emberi tényezőt; specialitásuk, egyedi jellegük miatt nem lehet kiiktatni az emberi kompetenciát – legalábbis az esetek túlnyomó többségében, teljes mértékben egyelőre nem.

A hatósággal való kapcsolattartás tekintetében a legkiugróbb a két kategória közötti eltérés: bár 37 főnél valamilyen program segítségével zajlik, csupán 38 százalékuk (14 fő) könyvelő programja végzi ezt el automatikusan. A szoftverfejlesztők és a számviteli szolgáltatók együttes feladata, hogy az imént felsorolt területek elektronikus elvégzéséhez olyan újításokat teremtsenek, melyek a gyorsabb, hatékonyabb, egyszerűbb munkavégzést lehetővé teszik, s az automata-megoldásokat preferálják.

E kérdés eredményei tükrözik, hogy számos hiányosság van a könyvelő programok tekintetében. Elgondolkodtam azon, vajon milyennek kell lennie egy jó könyvelő programnak? Meglátásom szerint felismerhető arról, hogy megfelel a törvényi előírásoknak, könnyen kezelhető, felhasználóbarát, ergonomikus a felülete, biztonságos a használata, valamint sokoldalúságának köszönhetően több szolgáltatást is képes nyújtani. Nem elhanyagolható ismérv lehet, hogy a használati jog megvásárlása előtt rendelkezésre áll egy ingyenes demo verzió, hogy a gyakorlatban, a tevékenység végzése során ki lehessen próbálni funkcióit, s el lehessen dönteni, valóban e programmal kívánnak dolgozni. A választáskor ezen szempontok szem előtt tartásával a hatékony munkavégzés megalapozása történik.

Mindannyian tapasztaljuk, hogy mind feladataink kapcsán, mind szabadidőnkben a laptop, a számítógép és az okostelefon nélkülözhetetlenné vált, az életet el sem tudjuk nélkülük képzelni. A kérdőívben rákérdeztem, hogy szakemberként a napi munkaidejük hány százalékában használják ezeket az eszközöket? Nem meglepő módon 96 százalékuk a munkaidő minimum negyedében, s a minta több, mint fele legalább a munkaidő háromnegyedében valamilyen módon kapcsolatba kerül az elektronikus eszközökkel (11. ábra). Bár a válaszadók jelentős része nem a digitális korban született, mégis élnek annak termékeivel, melynek háttérben több dolog is meghúzódhat. Egyrészt utalhat arra, hogy nyitottak az újdonságra, és nem zárkoznak el konzervatívan a változás elől, másrészt a kényszer mint motiváló tényező is megjelenhet,

ugyanis ha nem szállnak fel a digitalizáció gyorsvonalára, rövid időn belül lemaradnak a versenytársaktól.

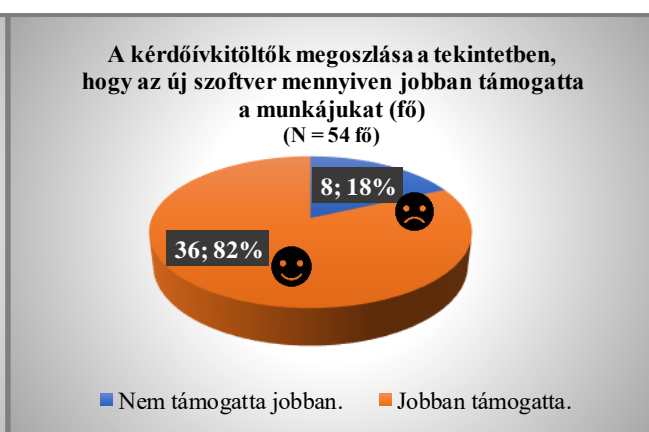

11. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása az alapján, hogy a munkaidejük mekkora hányadában használják elektronikus eszközöket, % (saját szerk.)

Az eredmények értelmében a megkérdezett könyvviteli szolgáltatók közel harmada eddigi munkájuk során két könyvelést támogató szoftvert használt, összességében a válaszadók átlagosan három szoftvert (12. ábra). E mögött meghúzódhat a szakmában eltöltött idő hossza, hisz aki már tíz, húsz vagy akár harminc év fölött dolgozik e területen, értelemeszerűen több programot használt. Könnyen előfordulhat, hogy a választott szoftver nem felelt meg az elvárásoknak, s emiatt szükségszerű volt váltani. Akik már legalább két programot használtak tevékenységük folyamán, 80 százaléuk véli úgy, hogy az új jobban támogatta a munkájukat, s pozitívan ítélik meg a váltást (13. ábra). Ez köszönhető a szoftverfejlesztők állandó újításainak,

12. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása az eddigi munkájuk során használt könyvelést támogató szoftverek alapján, fő (saját szerk.)

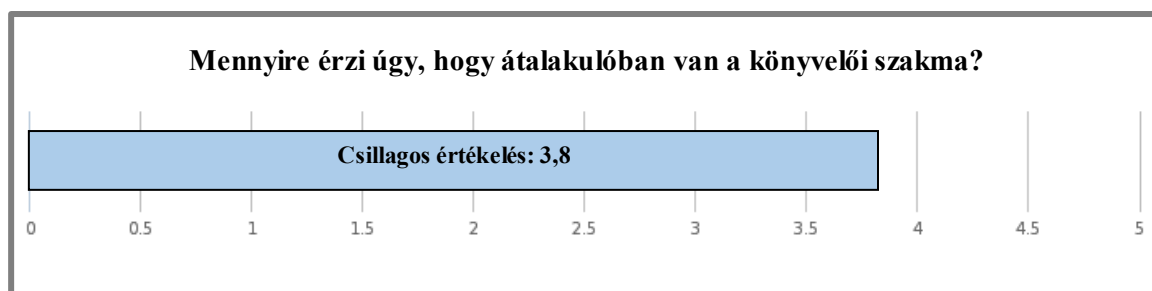

13. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a tekintetben, hogy az új szoftver mennyivel jobban támogatta a munkájukat, fő (saját szerk.)

melyeket nem utolsó sorban a jogszabályi változások, a felhasználói visszajelzések, továbbá az újabb és modernebb informatikai lehetőségek alapján eszközölnek.

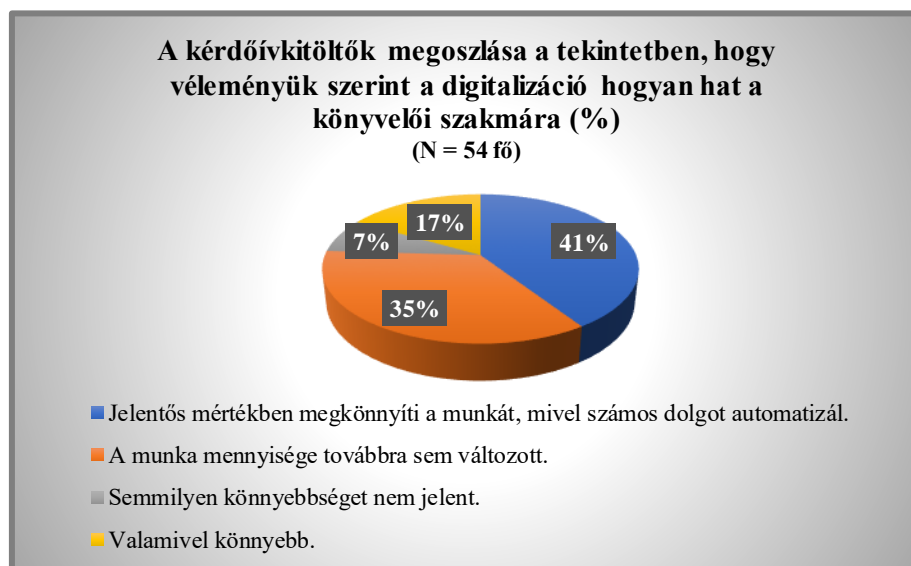
A kérdőív további része többnyire skálás kérdéseket tartalmaz, s a szakma jelenére és jövőjére irányul, melyek alapján fel lehet vázolni a könyvelők jövőképét, továbbá az elképzelésüket a munkájuk esetleges megváltozását, átalakulását illetően.

A válaszadók egytől ötig terjedő skálán jelölték be, hogy mennyire érzik úgy, hogy átalakulóban van a szakma? Erre 3,8-as átlagos értéket adtak ($\sigma=0,9$; $V=0,23$), mely mutatja, hogy többségében már most úgy érzik, más irányt vesz a szakterület (14. ábra). Erre különösen azok a kérdőívkitöltők tudtak megbízható választ adni, akik már régebb óta, legalább tíz, tizenöt éve e területen tevékenykednek, ezáltal van összehasonlítási alapjuk, azonban külön részsokaságokként nem lett vizsgálva az eredmény. Az átlagos érték ugyan magas, de mellett relatív szórás is annak minősül (0,23), így nem túlzottan minősül megbízhatónak az eredmény.

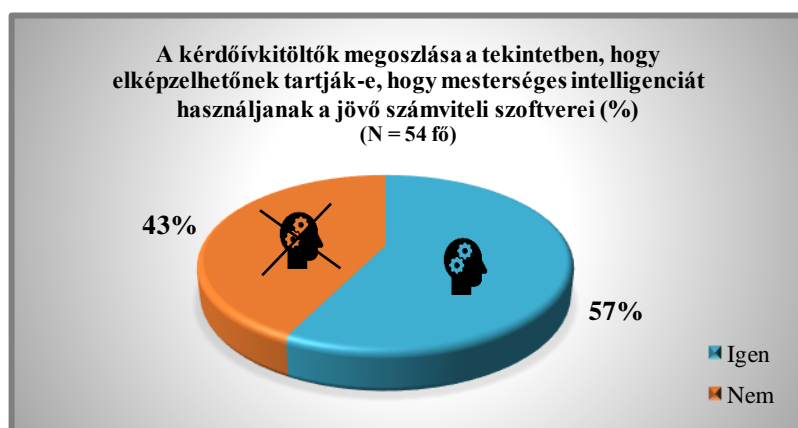
14. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a tekintetben, hogy mennyire érzik úgy, hogy átalakulóban van a szakma (saját szerk.)

Ez utóbbi kérdés szoros összefüggésben áll a digitalizáció térnyerésével, éppen ezért feltettem a kérdést, hogy véleményük szerint a digitalizáció hogyan hat a könyvelői munkára? Négy válaszlehetőség közül jelölhették be, amelyről úgy gondolták, leginkább tükrözi álláspontjukat (15. ábra). Az eredmények alapján 22 fő (41 százalék) érzik úgy, hogy ennek köszönhetően jelentős mértékben könnyebbé válik a munkavégzés, mivel számos dolgot automatizál, 9 fő (17 százalék) pedig valamennyire könnyebbnek, egyszerűbbnek érzi. 19 fő meglátása szerint a munka mennyisége nem változott, tehát úgy vélekednek, hogy a digitalizáció miatt nem lett több a szabadidejük, csupán átalakult, más jelleget ölt a munkájuk. Mindösszesen 4 fő látja úgy, hogy a digitalizáció semmilyen könnyebbséget nem jelent. E kérdésre szintén azok tudtak releváns választ adni, akik megtapasztalták a régi idők munkafolyamatait, mely a kézi kitöltésű, papír alapú dokumentumokra épült.

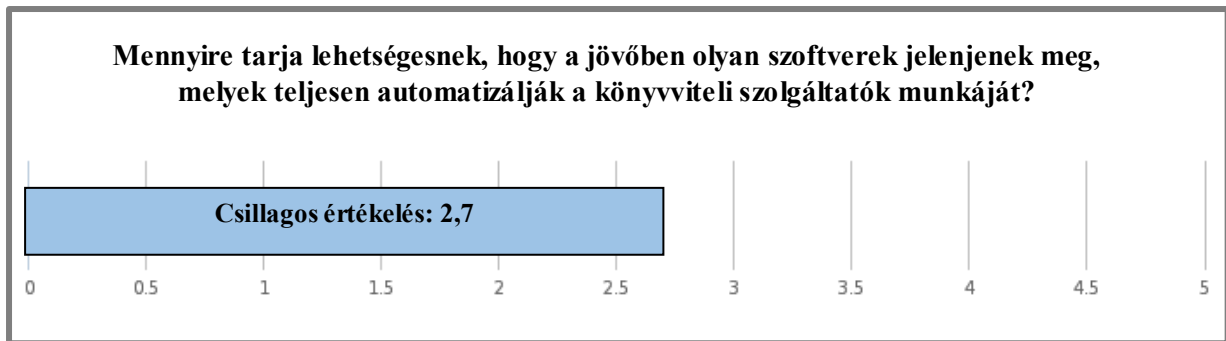

15. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a tekintetben, hogy véleményük szerint a digitalizáció hogyan hat a könyvelői szakmára, % (saját szerk.)

A digitalizáció egyre nagyobb térnyerését és a könyvelői programok folyamatos fejlesztését látva érdemes azon elgondolkodni, vajon lehetséges, hogy a jövőben mesterséges intelligenciát használjanak a szoftverek? Képesek lesznek a logikus, kifinomult gondolkodásra, a tanulásra, s az egyre bonyolultabb folyamatok gyors és hibátlan elvégzése sem fog problémát okozni? A kérdőívkitöltők több, mint fele lát rá esélyt, hogy a közeljövőben a számviteli szolgáltatók életében megjelennek a mesterséges intelligencia alapú támogató rendszerek (16. ábra), s így megoszlik a vélemény. Arra a kérdésre válaszolva, hogy mennyire tartják valószínűnek, hogy olyan programok jelenjenek meg, melyek teljesen automatizálják a számviteli szolgáltatók munkáját, egytől ötig terjedő skálán átlagosan 2,7-es értékelés született ($\sigma=1,05$; $V=0,375$) (17. ábra). Mivel a relatív szórás magas, az eredmény nem tekinthető teljes mértékben megbízhatónak. Összességében véve a válaszadók látnak rá esélyt, hogy munkájuk veszélybe kerülhet, de csak kis mértékben.

16. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a tekintetben, hogy elképzelhetőnek tartják-e, hogy mesterséges intelligenciát használjanak a jövő számviteli szoftverei, % (saját szerk.)

17. ábra: A kérdőívkitöltők értékelése a kérdőív 14. kérdését illetően, pontszám (saját szerk.)

A kérdőív következő hat pontja (15-20. kérdés) a számviteli szolgáltatók jövőbeni szoftverekre vonatkozó elképzelését vizsgálja. Egytől ötig terjedő skálán kellett bejelölniük, mennyire látják reálisnak olyan programok kifejlesztését, melyek képesek elemzéseket és kész kimutatásokat készíteni, automatikusan könyvelnek, készítenek bevallást, beszámolót, s a bérszámfejtéshez sem lesz szükség emberi beavatkozásra. Az eredményeket egy diagramba foglaltam össze, mely a 18. ábrán látható.

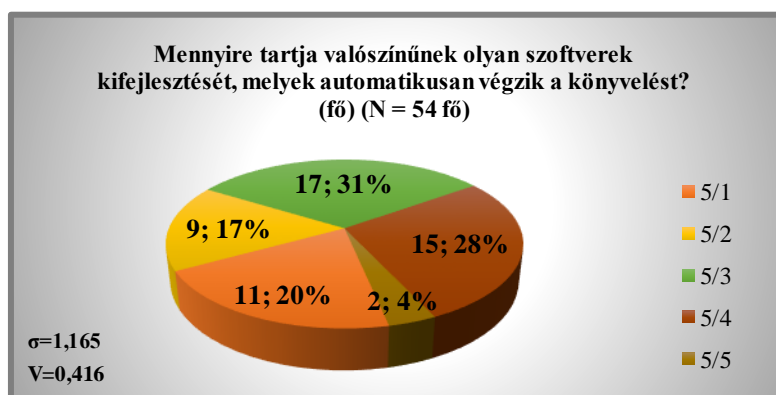

18. ábra: A kérdőívkitöltők átlagos értékelése a kérdőív 15-20. kérdését illetően, pontszám (saját szerk.)

Az elemzéseket készítő szoftverek várható megjelenésével kapcsolatban átlagosan 3,9 pontszámot adtak a válaszadók ($\sigma=0,83$; $V=0,21$), a relatív szórás alapján viszonylag megbízható a kapott eredmény. A válaszok mögött meghúzódhat, hogy találkoztak már olyan programmal, mely elemző funkciókkal rendelkezik, s a jövőben annak továbbfejlesztését, széleskörű elterjedését remélik. Emellett elképzelhető az is, hogy úgy látják, az elemzési feladatok egy része nem feltétlenül igényli az emberi beavatkozást, így az adatok alapján képes lehet egy program önállóan kész analízist létrehozni. Ez esetben megkérdőjelezhető a kapott elemzés megbízhatósága, hiszen bizonyos összefüggések észrevételéhez, a speciális esetek megfelelő értékeléséhez az emberi kompetencia elengedhetetlen.

A következő kérdés a kész kimutatások készítésére vonatkozott, mely átlagos pontszáma megegyezik az előző kérdés pontszámával (átlag 3,9; $\sigma=0,73$; $V=0,187$). A relatív szórás ez esetben alacsonyabb, így hitelesebben tükrözi az eredmény a minta véleményét. Valószínűleg az előző bekezdésben leírtak húzódnak meg a kapott értékelés háttérében, bár itt is vitatkoznék azzal az elképzeléssel, hogy az emberi tényező kiiktatása a kapott kész kimutatás megbízhatóságára ne lenne hatással.

E kérdéskörben a legalacsonyabb átlagos pontszámot, a 2,8-as értéket a könyvelést automatikusan végző szoftverek megjelenésének lehetősége kapta ($\sigma=1,165$; $V=0,416$), melyből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a minta valószínűbbnek tartja, hogy nem lesznek ilyen programok a jövőben. A magas relatív szórás miatt a kapott eredmény kevésbé tekinthető hitelesnek, megosztó a vélekedés e kérdésben, s épp ezért érdemesnek véltem ábrázolni a kérdőívkitöltők megoszlását az általuk adott pontszám alapján. A 19. ábra mutatja az erről készített diagramot.

19. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása az adott pontszám alapján a kérdésben, hogy véleményük szerint kifejlesztene-e könyvelést automatikusan végző szoftvereket, fő (saját szerk.)

A diagram alapján láthatjuk, hogy többségében közömbös válaszok érkeztek, nem tudtak egyértelműen állást foglalni a kérdést illetően. Őket követik, akik 4 pontot adtak, ebből kifolyólag valamilyen szinten elképzelhetőnek tartják; majd az 1 pontra értékelők, akik egyáltalán nem látnak esélyt a bekövetkezésre. Megfigyelhető, hogy legkevesebben azok vannak (2 fő), akik az 5 pontos értékelésükkel kifejezték, hogy biztosak a könyvelést automatikusan végző szoftverek megjelenésében. Érdeemes lenne az egyes válaszok mögött meghúzódó indoklások vizsgálata, illetve a korcsoportok szerinti elemzés, hogy teljesebb képet kapjunk, ugyanis egyöntetű eredmény nem állapítható meg az átlag alapján.

Számomra azért is volt meglepő az átlagos pontszám, mivel már most léteznek olyan speciális szkennerek, melyekkel beolvasva a beérkező számlákat, a programban automatikusan rögzül a gazdasági művelet; előzetesen csak a jogcímek felvitele, továbbá a paraméterezés szükséges. Ennek köszönhetően későbbiekben a manuális könyvelést teljes mértékben ki lehet iktatni, s ez ellentétet mutat a válaszadók átlagos pontszámából levonható következtetéssel.

Ezt követően a bevallások automatikus elkészítésére vonatkozóan kértem ki a véleményüket. Átlagosan 3,7 pontra értékelték ($\sigma=1,09$; $V=0,295$), mely az elemzések és a kész kimutatások készítésének azonos pontszáma után a második helyen áll, viszont a magas relatív szórás miatt nem tekinthető teljes mértékben megbízhatónak. A megkérdezett számviteli szolgáltatók minden bizonnyal látják, hogy a bevallások készítése kapcsán mennyi felesleges emberi munka húzódik meg, s e tényt ötvözve a digitalizáció teremtette lehetőségekkel, bíznak a teljesen automata-megoldások térhódításában e kérdésben is. Itt visszautalnék az elméleti részben említett, a NAV által a bevallások terén végzett folyamatos fejlesztésre, melynek köszönhetően még inkább teret nyer az automatizáció. Az utóbbi két kérdés válaszait összevetve érdekes eredményt kapunk: a minta vélekedése alapján a későbbiekben a bevallások készülhetnek automatikusan, de a könyvelés nem.

A beszámoló automatikus elkészítését illetően 3,5 lett az átlagos pontszám ($\sigma=1,1$; $V=0,314$), szintén viszonylag magas szórással, mely a válaszok megbízhatóságát csökkenti. Akik magas pontszámot adtak, lehetséges, hogy találkoztak már online beszámolóképző szoftverrel (például Sigma Neo), mely segítségével elkészíthető a beszámoló részét képező mérleg és eredménykimutatás, de a társaságiadó bevallás (TAO), kisvállalati adó bevallás (KIVA), cash flow kimutatás és kiegészítő melléklet is könnyedén, néhány pillanat alatt rendelkezésre áll. A könyvviteli szolgáltatók tudják leginkább, mennyi munkaórát jelent minden évben a beszámoló összeállítása. Az átlagos pontszám lehetséges, hogy tükrözi a reményteli várakozásukat a

beszámoló automatikus elkészítésére vonatkozóan, mely által az ezzel kapcsolatos fáradtságos munka jelentős részétől megszabadulnának. Az emberi kontroll-tevékenységet azonban ez után sem szabad nélkülözni ezen dokumentumok elkészítése kapcsán.

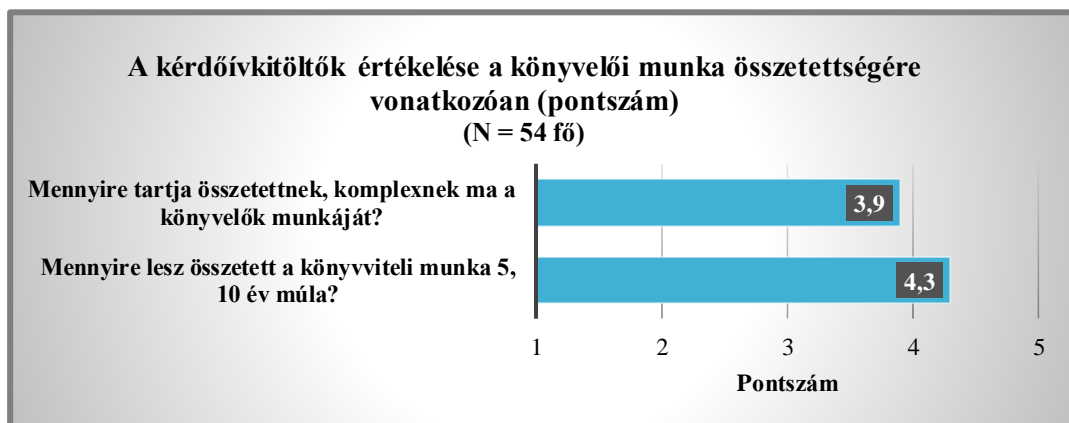
E témában az utolsó kérdés a bérszámfejtés automatikus elvégzésére irányul. Az egyes válaszok átlagolása után 3,4 pontot kaptunk ($\sigma=1,17$; $V=0,346$), mely alapján a kérdőívkitöltők inkább lehetségesnek tartják ilyen szoftverek fejlesztését, minthogy kizártnak gondolják. A szórás magas értéke miatt mégsem tekinthetjük teljesen megbízhatónak az átlagértéket. Akik közömbösen vagy alacsony pontszámmal értékelték e kérdést, bizonyára nem találtak az automatikus bérszámfejtés már ma is élő kifejezésével, hiszen a bérügyi és számfejtési feladatok automatikus elvégzésére létezik már szoftver (például az Auditpont szoftvere; <https://www.auditpont.hu/?fw-portfolio=automatikus-berszamfejtes>), csupán kevésbé elterjedt a használata.

A kérdőív következő pontja az egyetlen olyan kérdés, melyre szabadon lehetett válaszolni. A kitöltésre vállalkozó könyvviteli szolgáltatókat arra kértem, osszák meg a gondolataikat a szakma következő 5-10 évben bekövetkező átalakulására vonatkozóan. Az eredményeket táblázatos formában gyűjtöttem össze, melyet a 6. számú melléklet mutat.

A válaszadók jelentős része a digitalizáció, az automatizáció, az elektronizáció, a mesterséges intelligencia, az integrált rendszerek és az európai standardok fokozatos térnyerését jósolta meg; fejlődést és pozitív változást remélnek. Kevesebb lesz a papír alapú dokumentum, az adatrögzítési feladatok minimalizálódnak. Néhányan kiemelték, hogy bár a feladatok jelentős része digitalizált lesz, s ezáltal költséget lehet csökkenteni, a könyvelőket ezután sem lehet nélkülözni. A szaktudásuk leginkább az elemzés és az adók tekintetében lesz hangsúlyos; egyfajta tanácsadó szerepet látnak el, akik összetett tudással rendelkeznek. Két válasz esetében felmerült az eshetőség is, hogy szakemberhiánnyal fog küzdeni hazánk. Többen említették a szoftverfejlesztések fontosságát, s ezzel kapcsolatban azt, hogy a számviteli szolgáltatóknak az informatikai ismeretanyag elsajátítására, az adatvédelemre, biztonságra, tárolásra sokkal több időt kell szentelniük. Egy válaszadó gondolja úgy, hogy nem fog bekövetkezni változás a szakmában a következő 5-10 évben, s mindösszesen két fő előtt lebeg borús jövőkép: szerintük, ha a változás ebben a mederben halad tovább, jó irányt nem vehet a szakma.

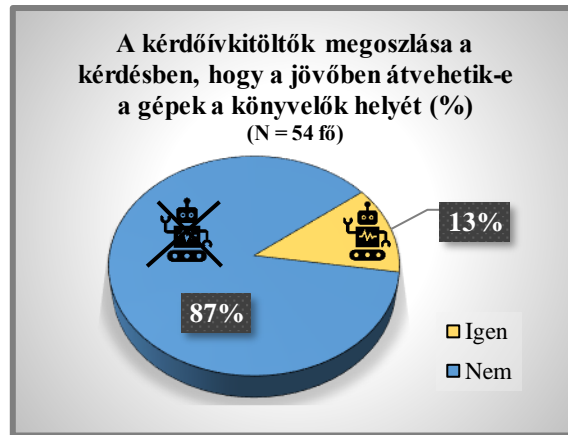
Mint láthatjuk, a válaszok között csak néhány esetben lehetett felfedezni ellentmondást; többségében a megkérdezett könyvviteli szolgáltatók hasonló irányvonalat képzeltek el, csupán más oldalról közelítették meg a jövőt.

A következő két kérdés a könyvelők mai és a várható jövőbeli munkájára vonatkozik. Először megkérdeztem, jelenleg mennyire érzik összetettnek a tevékenységüket, ezt követően pedig, hogyan látják mindezt 5-10 évre előre vetítve (20. ábra). Az előbbi kérdésre átlagosan 3,9 pontszámot adtak ($\sigma=0,88$; $V=0,23$), mely tükrözi, hogy jelenleg inkább komplexnek látják, mint egyszerűnek, bár a viszonylag magas relatív szórás miatt kevésbé megbízható az eredmény. A jövőre vonatkozóan az átlagos 4,5-ös pontszám ($\sigma=0,82$; $V=0,19$) alapján arra következtethetünk, hogy a válaszadók a folyamatok még bonyolultabbá válására számítanak. E pontszám megbízhatóan tükrözi a minta véleményét a relatív szórás alacsony értéke miatt.

20. ábra: A kérdőívkitöltők értékelése a könyvelői munka összetettségére vonatkozóan, pontszám (saját szerk.)

A kérdőív utolsó, de nem elhanyagolható kérdésében arra kérdeztem rá, hogy elképzelhetőnek gondolják-e, hogy a jövőben átvehetik a gépek a könyvelők helyét? Bár a nyitott kérdés válaszai alapján a mesterséges intelligencia, az automatizáció, a digitalizáció egyértelműen teret hódít, a kérdőívkitöltők 87 százaléka mégsem gondolja úgy, hogy a könyvelők munkája nélkülözhető lesz (21. ábra). Ezen arány és a nyitott kérdés válaszai alapján megállapítható, hogy a számviteli szakembereknek nem kell attól tartaniuk, hogy elveszítik munkájukat.

21. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a kérdésben, hogy a jövőben átvehetik-e a gépek a könyvelők helyét, % (saját szerk.)

A kérdőíves felmérés elemzése során számomra a nyitott kérdés válaszai voltak a legkülönlegesebbek, s azokat összevetve egy-egy kérdés eredményével, hol megerősítést, hol ellentétet lehetett felfedezni. Többek között a digitalizációtól a folyamatok egyszerűsödését, felgyorsulását várják, ugyanakkor mégis összetettebb jövőt festenek maguk elé. Bár a megkérdezettek több, mint fele esélyesnek látja, hogy mesterséges intelligenciát használjanak a jövő számviteli szoftverei, mégsem tudják elképzelni, hogy olyan programok jelenlenek meg, melyek teljesen automatizálják a könyvelők munkáját, s így veszélybe kerüljön az állásuk.

Összességében véve a kérdőívre adott válaszok azt mutatják, hogy valóban nagy átalakulás és változás van kilátásban a szakmát illetően. Egyszerűbb, de mégis komplexebb lesz a jövő. Hogy mindez hogyan valósul meg? Néhány éven belül a saját szemünkkel fogjuk megtapasztalni.

4.2. A digitalizáció hatása a Könyvel Kft. estében

A kérdőív kiértékelése alapján megismerhettük a mintát alkotó számviteli szakemberek jövőt illető elképzeléseit, esetleges reményeiket és félelmeiket. Ezek az eredmények egy kisszámú csoport vélekedését tükrözték, mely alapján felvázolhattunk egy irányvonalat a következő évtizedekre vonatkozóan.

A felmérésen kívül érdemesnek gondoltam egy hosszabb ideje – negyed évszázada - e területen tevékenykedő cég életútján keresztül is végig kísérni a szakmában bekövetkezett változásokat. A következő alfejezetekben a vállalkozás bemutatását követően a könyvelési folyamat átalakulásának, fejlődésének áttekintése következik, s ennek fényében lépésről lépésre figyelemmel kísérhetjük, hogyan szivárgott be a digitalizáció a mindennapi tevékenységbe.

4.2.1. A cég alakulása, tulajdonosai, tevékenysége

A kiválasztott céget az esettanulmányban nevezzük Könyvel Kft-nek az anonimitás megőrzése végett. A piacon 25 éve van jelen; 1994-ben alapította három magánszemély, akik szintén a Budapesti Gazdasági Egyetem falai között tanultak, az akkori „Zárdának” nevezett épületben. Mindhárom tulajdonos rendelkezik adószakértői és mérlegképes végzettséggel, ketten könyvvizsgálói szakvizsgát is tettek. Jelenleg két irodát működtetnek, egyet Zala megyében, egyet Vas megyében.

Az alapítás óta folyamatosan bővül a dolgozói állomány, s mára a 30 főt is eléri az alkalmazottak száma. Jellemzően főiskolai és mérlegképes végzettséggel, illetve Tb és bérügyintézői képesítéssel bírnak. A jól összeszokott csapat többnyire 30 és 40 év közötti hölgyekből áll, s a sok éves szakmai tapasztalatnak köszönhetően az elvárásoknak megfelelően, hatékonyan és szakszerűen végzik a munkájukat.

A Könyvel Kft. a következő területeken végzi tevékenységét (22. ábra):

22. ábra: A cég által ellátott főbb feladatok (saját szerk.)

Forrás: Interjú beszélgetés az egyik alapító taggal.

A vállalkozás alkalmazottai a bérkönyvelői feladatokat a gazdasági élet teljes vertikumában végzik; s azt úgy építik fel, hogy a partner ahhoz további kontrolling feladatokat tudjon kapcsolni. Segítik a vezetői információs rendszereket, az időközi jelentéseket pedig igény szerint angol, német és francia nyelven is elkészítik. Az átadott bizonylatok alapján a gazdasági események lekönyvelésére anyagi felelősséget vállalnak, emellett meghatalmazás alapján ellátják az ügyfelek adóhatósági képviselőjét is.

A megnövekedett munkaügyi és társadalombiztosítási feladatokat látva a társaság külön részlegben végzi e tevékenységet. Három fő látja el a könyvelt cégek teljeskörű tb ügyintézését és bérszámfejtését, s a foglalkoztatottak munkaügyi, bér és tb anyagait külön nyilvántartási rendszerben kezelik.

Manapság a vállalkozások részéről az egyik legnagyobb igény az adótanácsadás tekintetében érkezik. Éppen ezért a szerződött ügyfelek számára lehetőséget biztosítanak adójellegű konzultációkra, s törekednek olyan megoldások keresésére, mellyel az adómegtakarítás, továbbá az adófizetési kötelezettség optimalizálása megvalósul. Minden esetben a törvényi kereteket szem előtt tartva készítenek elő döntési alternatívákat a rövid és hosszú távú adófizetési elképzeléseknek megfelelően, megkönnyítve a partner helyzetét.

Az adótanácsadás mellett kiemelt szerepe van a gazdasági kérdésekben adott tanácsoknak. A termelési folyamatok és a gazdálkodási rend feltérképezését követően e tekintetben is segítséget nyújtanak, s igény szerint kontrolling rendszereket, összefüggő, integrált belső rendszereket állítanak fel az ügyfelek részére.

A társaság már a legelső pillanattól kezdve, a cégalapítás során a partnerek mellett áll, s megannyi olyan dologra fel tudja hívni a leendő ügyfelek figyelmét, melyeknek köszönhetően a hosszú távú működést megalapozhatják. Segítenek az alakuló társaságok tőke- és tulajdonosi szerkezetét illetően, a felvett tevékenységek meghatározásában, valamint a kapcsolódó jogi háttér megismertetésében. A cégalapítás nem csupán egy jogi eljárás, hanem több száz szabályt kell ismerni és szem előtt tartani a biztonságos működés érdekében. Mindebben a Könyvel Kft. 25 éves tapasztalattal rendelkezik, így a hozzájuk forduló induló vállalkozások magabiztos szakértelemmel találkoznak e területen is.

Amennyiben az ügyfelek üzletrészt szeretnének eladni, illetve vásárolni, a társaság segítséget ad a piaci ár meghatározásában. Vállalják az üzletrész értékesítési folyamatának menedzselését a tárgyalások előkészítésétől kezdve, az azokon való részvételen át egészen az adásvételi szerződés megkötésével bezárólag.

Finanszírozási nehézségek a cégek életében bármikor felmerülhetnek. Legyen szó átmeneti likviditási zavarról vagy egy projekt kezeléséről, a Könyvel Kft. dolgozói közreműködésükkel segítenek a finanszírozási mód meghatározásában, a megfelelő finanszírozási technika kiválasztásában, s így hosszú távon biztosítva lehet a bajban levő vállalkozás zavartalan működése.

Összességében véve a cég fő profilja a könyvelés és a könyvvizsgálat, a szakdolgozatomban azonban csak a könyvelési területre vonatkozó részt vizsgálom a témakör nagy terjedelme miatt.

4.2.2. A cég ügyfélköre

Az alapítás óta vállalkozás ügyfélköre fokozatosan bővült; mára közel 400 klienssel van kapcsolatban. Vállalkozási formák szerint egyéni vállalkozásoknak, Bt-nek, Kkt-nak, Kft-nek, a méretét tekintve főként kis- és középvállalkozások számára látja el a bérkönyvelői feladatokat. A tevékenység jellege szerint a partnerek körét a 23. ábra mutatja. Láthatjuk, hogy milyen sokszínű, összetett a paletta az ügyfelek tekintetében, s éppen ez az egyik specifikuma a cégnek.

23. ábra: A Könyvel Kft. ügyfélköre a tevékenység jellege szerint (saját szerk.)
Forrás: Interjú beszélgetés az egyik alapító taggal

4.2.3. A könyvelési folyamat fejlődése, átalakulása

A cég alakulásakor részben DOS alapú programmal dolgoztak, részben - a pénztárkönyv és a naplófőkönyv tekintetében – kézi könyvelés történt. A gazdasági események rögzítése 1996-tól kezdődően a Novitax nevű programon keresztül valósul meg, mely egészen 2007-ig DOS alapú volt, s tudott egyszerű analitikákat, vevőkkel és szállítókkal kapcsolatos műveleteket kezelni. Ezt követően a 2010. évvel bezárólag teljesen átállt Microsoft rendszerre, mely megkövetelte az operációs rendszereket illetően az újabb és újabb verziók használatát (például Windows 98, Windows 2000). E könyvelő szoftver az Excel és Word alapú analitikájával megkönnyítette a kimutatások készítését, továbbá számos egyéb olyan funkcióval is rendelkezett, melyet a Könyvel Kft. nem használt. Azóta a szoftverfejlesztők a visszajelzések alapján folyamatosan fejlesztik a Novitax-ot, s egyre több funkciót képes betölteni, kihasználva az informatika adta

újabb és újabb lehetőségeket. Törekednek az egyedi igények kielégítésére, s jelenleg is fejlesztések folynak az adatbevitel megkönnyítésére, felgyorsítására irányuló megoldások érdekében.

12. kép: Novitax logó

Hozzáférés (URL): <https://novitax.hu/>

Letöltési idő: 2019.11.13.

A könyvelési munkafolyamat fejlődése - az elméleti részben bemutatottaknak megfelelően – kiválóan végig kísérhető a cég életében. A modernizálás első hullámát jelentette a könyvelés gépesítése, melynek köszönhetően a főkönyvi kartonokat, a pénztárkönyvet, a pénztárjelentést már géppel készítették el. A bevallásokat illetően még elmaradás mutatkozott; kézzel készítették el azokat. Az indigós áfa nyomtatvány első példányát személyesen bevitték vagy elpostázták az adóhatóságnak, a második példány maradt a cégnél.

A Könyvel Kft. életében jelentős előrelépést jelentett egy nagy teljesítményű mátrix nyomtató vásárlása, mely a bevallások készítésében újítást hozott. A gép kapacitása közel azonos szinten volt a mai nyomtatókéval, ami az 2000-es évek közepén nagy teljesítménynek számított. A bevallást a nyomtatóba befűzve kitöltött dokumentumot kaptak, s ezt követően nem kellett azokat egyesével, kézzel kitölteni. Jelentős munkaidő és humán erőforrás szabadult fel, ezáltal megnyílt a lehetőség a szélesebb ügyfélkörben a szolgáltatásnyújtásra. A későbbiekben a lézer nyomtatók használatára tértek át, melyek költséghatékonyság és a nyomtatási sebesség szempontjából kedvezőbbek voltak.

Az elméleti részben említésre került, hogy 2002-ben a legnagyobb adózói körben előírták a kötelező elektronikus bevallást. A Könyvel Kft. által könyvelt vállalkozások közül öt érintett volt ebben, így az első cégek között lehetőségük adódott tesztelni a rendszert; megtapasztalták előnyeit és hátrányait. A 2006. évtől kezdődően a törvényi előírások alapján már valamennyi ügyfél tekintetében elektronikus úton teljesítették a bevallási kötelezettséget, bár ez akkoriban még nem vonatkozott valamennyi adónemre. A NAV adózással kapcsolatos folyamatos fejlesztéseinek köszönhetően az Abev Java program használata a cég mindennapi életének részesévé vált.

Az informatika egyre hangsúlyosabb szerepet kapott – és kap ma is - a vállalkozás életében, mely az anyagiak tekintetében egyaránt megmutatkozik. Kezdetben a cégalapítás számítástechnikai szakember nélkül történt, mára szerződéses rendszergazdája van a társaságnak. Saját rendszert és hálózatot kellett kiépíteni, melynek fontos ismérvei a biztonság és a vírusvédelem. A szoftverek fejlődése mellett létfontosságúvá vált a szintlépés hardver oldalról is. Olyan gépekre volt szükség, melyeknek egyre nagyobb a teljesítőképessége, a kapacitása; tudják futtatni az újabb és újabb programokat. Az alapítás óta, a 25 év alatt összességében ötször kellett lecserélni a teljes gépállományt, mely nem kis befektetést jelentett, de tisztán látták, hogy csak így képesek lépést tartani, megfelelni a piaci elvárásoknak. 15 éve jutottak el arra a szintre, hogy Microsoft-os serveres hálózattal működnek, továbbá NAS-t (Network Attached Storage, hálózati adattár) használnak. A hálózatra kapcsolt adattár - többnyire merevlemez - előnye abban áll, hogy az alkalmazottak hálózatra kapcsolt eszközei (például számítógépek, laptopok, okostelefonok, tabletek, médialejátszók) is könnyen és egyszerűen elérhetik tartalmát, nem szükséges közvetlenül az adott számítógépre kapcsolódni.

4. kép: NAS (Synology DS218)

Hozzáférés (URL): <https://aqua.hu/halozati-eszkoz-kommunikacio/synology-ds218-halozati-adattarolo-nas-2-hdd-t578408>
Letöltési idő: 2019.11.13.

A bizonylatok, dokumentumok archiválását illetően szintén megfigyelhető a fejlődés a társaság életében. Arra törekednek, hogy minél kevesebb papír alapú dokumentumot kelljen megőrizniük. Jellemzően külső meghajtókon tárolják az elektronikus dokumentumokat; a felhő-megoldásokat kevésbé preferálják a bizalomhiány miatt. Ésszerű időn belül a gyorsan növekvő adatmennyiség miatt vagy a meglévő tárolók kapacitásának növelését tervezik, vagy a felhő alapú tárolásra térnek át.

A Könyvel Kft. vezetőinek a jövőre vonatkozóan komoly tervei vannak azzal kapcsolatban, hogyan tudnának még inkább elmélyedni a digitalizáció világában, mely egyfajta kalandot jelent. A mikéntjét jelenleg is kutatják, kísérletezik, illetve már az egyes fázisokban benne vannak, például megosztott monitort használnak a papírmertesség érdekében. A leendő alkalmazottak kiválasztásakor évek óta kulcsfontosságú szempont az alapvető irodai szoftverek legalább felhasználói szintű ismerete, hiszen mára enélkül nemcsak a könyvelői szakmában, hanem a hétköznapi életben is analfabétának számít az ember.

A társaságot mindenképpen nyitottság jellemzi a digitalizáltságot illetően. A vezetők felismerték, hogy ezen az ajtón át vezet az út a magasabb szolgáltatásnyújtás irányába, s ezáltal tudnak továbbra is Zala és Vas megye piacvezetői könyvelő cégei között előkelő helyet elfoglalni.

ÖSSZEFOGLALÁS

„A könyvelők halála az e-számla lesz, temetésük pedig a digitalizálás?”

E negatív hangvételű, utópisztikus kérdés, mely egy könyvelő ismerősöm szájából hangzott el, vajon igazolást nyer? A szakdolgozatomban bemutatottak alapján egy határozott nemmel válaszolhatunk a szakmában dolgozók nagy megkönnyebbülésére.

A digitalizáció mint meghatározó tényező vitathatatlanul befolyásolja a mai világot. Egyre nagyobb teret hódít a digitális gazdaság, a papírmentesség, a komplex, kifelé tekintő szemléletmód. A számítógépek kezelése, az internethasználat, a szövegszerkesztő és táblázatkezelő szoftverek felhasználói szintű ismerete nélkül ma már szinte lehetetlen érvényesülni a munkaerőpiacon, legyen szó bármely szakterületről.

Ha csupán a számviteli szolgáltatók munkájának több mint harmadát kitevő adminisztrációs feladatok meghatározó részének automatizációját, az elektronikus adóbevallások kötelezővé tételét, az online számlarendszer és a Cégbank használatainak lehetőségét tekintjük, láthatjuk, hogy igazolást nyer a szakdolgozatom elején felállított második hipotézis, miszerint a könyvviteli szolgáltatók munkája gyökeresen átalakul. Az online pénztárgépek bevezetése után a következő lépcsőfok talán a bérszámfejtési rendszerek NAV-hoz történő közvetlen kapcsolása lesz, így megszüntethetővé válik az ide kapcsolódó bevallási kötelezettség. Az adóhatóság és az adózók közti kapcsolat, kommunikáció tekintetében is változás van kilátásban. Az adatrögzítési idő folyamatos rövidülésével, a manuális folyamatok automatikussá tételével értékes idő szabadul fel, melyet az érdemi munkára lehet fordítani, ezáltal az ügyfelek számára jobb minőségű szolgáltatás áll rendelkezésre.

Az a szakma, amit ma könyvelés alatt értünk, tíz éven belül nagy valószínűséggel eltűnik – megerősítik ezt a kérdőív visszajelzései. A digitalizáció hatására olyan változás van folyamatban, mely a szakma szerkezetét formálja át, s alapjában véve módosulnak a könyvelők tudásával kapcsolatos elvárások. Az adatrögzítés helyett a tanácsadás kerül a fókuszba. Számviteli szolgáltatóként eddig is biztos naprakész tudással kellett rendelkezni mind a könyvelési, adóügyi ismeretekben, mind az egyéb, vállalkozásokat érintő pénzügyi, gazdasági és jogszabályi területek tekintetében. A fiatal szakembereknek, akik ebben a felgyorsult világban talpon akarnak maradni a versenyben, az elemzési, ellenőrzési feladatokra koncentrálni, továbbképzések segítségével kell igazi tanácsadóvá válniuk. Összességében véve

az eddig is összetett, bonyolult munka még komplexebbé válik, s így a harmadik hipotézis igazolást nyer.

A digitalizációról beszélve gyakran asszociálunk arra, hogy a munka jelentős részét elvégzik helyettünk a gépek, s így feleslegessé válnak a szakemberek. Vitathatatlan tény, hogy az automatizmusok térnyerésével emberi munkát lehet felszabadítani, ez az energia többlet azonban nem vész kárba, hanem más területekre, a minőségi munkára lehet és kell is fordítani. Egyfajta paradigmaváltásra van szükség, hogy ne egy ijesztő utópiaként gondoljanak az emberek a robotizációra, hanem egy lehetőségként, mely segítségével a hatékony munkát meg tudják alapozni, csökkenteni lehet a hibákat, továbbá időt és pénzt spórolhatnak. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy nem a gépek irányítják az embereket, hanem csupán azt teszik, amire az ember programozza őket. A szakemberek beavatkozására, irányítására és ellenőrzésére ezután is szükség lesz, valamint a felelősségvállalás is őket terheli.

Azon könyvviteli szolgáltatók munkáját, akik proaktívan reagálnak a változásokra, készek fejleszteni önmagukat, s komfortzónájukból kilépve bátran felszállnak a digitalizáció gyorsvonatára, nem fenyegeti veszély. Biztos vagyok benne, hogy nem lesz nélkülözhető a munkájuk, de még csak unatkozni sem fognak. Mindent összevetve az első hipotézist, mely szerint feleslegessé válnak a számviteli szakemberek, nem fogadhatjuk el.

Az ember és a gép közös munkája lesz a jövő. Nem szabad elmenekülni a digitalizáció, az automatizálás, a mesterséges intelligencia elől, hanem szembe kell menni velük. Ahogy a lyukkártyás könyvelő gépeket kiszorították a számítógépek, majd a laptopok, úgy fogják ezeket az eszközöket is felváltani a sokkal modernebb, innovatívabb technológiák. Biztosan állíthatjuk, hogy a változás küszöbén állunk; talán már fél lábbal át is léptünk rajta. A jövőkép még ismeretlen, de az irányt látjuk. A különböző előrejelzések sok mindent elárulnak az emberi képzelőerőről, reményekről, számításokról és spekulációkról. A való életben azonban csak a visszapillantó tükörbe tekintve láthatjuk meg a teljes igazságot.

IRODALOMJEGYZÉK

1. **2000. évi C. törvény** a számvitelről
2. **2007. évi CXXVII. törvény** az általános forgalmi adóról
3. **2015. évi CCXXII. törvény** az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól
4. **2017. évi CL. törvény** az adózás rendjéről
5. **93/2002. (V. 5.) Korm. rendelet** a könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartásba vételéről
6. **8/2013. (XI. 15.) NGM rendelet** a pénztárgépek műszaki követelményeiről, a nyugtakibocsátásra szolgáló pénztárgépek forgalmazásáról, használatáról és szervizeléséről, valamint a pénztárgéppel rögzített adatok adóhatóság felé történő szolgáltatásáról
7. **23/2014. (VI. 30.) NGM rendelet** a számla és a nyugta adóigazgatási azonosításáról, valamint az elektronikus formában megőrzött számlák adóhatósági ellenőrzéséről
8. **51/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet** az elektronikus ügyintézés részletszabályairól
9. **BECSKEHÁZI Zoltán** (2008): A számítástechnika és az informatika fejlődésének története. Szakdolgozat. Debreceni Egyetem Informatikai Kar 2008. p. 7.
10. **BILLINGO Blog** (2017): A számlázás történelme az ókortól napjainkig.
<https://www.bilingo.hu/blog/olvas/a-szamlazas-toerteneleme-az-okortol-napjainkig>
Letöltési idő: 2019.10.25.
11. **BOGNÁR Krisztinával**, OTP Bank zalaegerszegi fiókvezetőjével személyes beszélgetés.
12. **BORBÉLY Katalin** (2012): Fejezetek a számvitel történetéből.
Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar
Sopron: Gazdasági Tudásközpont Alapítvány. ISBN: 978-963-89173-6-2
13. **BURJÁN Ákos - Dr. Fellegi Miklós - Dr. Galántainé Dr. Máté Zsuzsanna - Dr. Kovácsné Dr. Sipos Ágnes** (2019): Adóismeretek.
Budapest: Saldo Kiadó. ISBN: 978-963-638-560-6
14. **DR. GÁL Zoltán** (2011): Bevezetés a számítógép architektúrákba [elektronikus dok.].
Debreceni Egyetem Informatikai Kar 2011.
<https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/8467/book.pdf?sequence=1> Letöltés időpontja: 2019.09.17.

- 15. DR. JUHÁSZ István** (2014): Miért és hogyan adóztattak a történelem során? – II. rész [online] Wolters Kluwer
<https://ado.hu/ado/miert-es-hogyan-adoztattak-a-tortenelem-soran-ii-resz/>
Letöltés időpontja: 2019.09.18.
- 16. DR. JUHÁSZ István** (2018): Hogyan adóztak a rómaiak? – Augustus adóreformja (3. rész) [online] Wolters Kluwer. <https://ado.hu/ado/hogyan-adoztak-a-romaiak-augustus-adoreformja-3-resz/> Letöltés időpontja: 2019.09.18.
- 17. DR. JUHÁSZ István** (2019): Luca Pacioli, a könyvelés atyja [online] Wolters Kluwer 2019. <https://ado.hu/ado/luca-pacioli-a-konyvelés-atyja/>. Letöltés időpontja: 2019.09.18.
- 18. ECRTRADE** (2019): Öt éves a költségvetésnek már több százmilliárd forintot hozó online pénztárgép [online].
<https://nav-onlinepenztargep.hu/ngm-hirek/ot-eves-a-koltsegyvetesnek-mar-tobb-szazmilliard-forintot-hozo-online-penztargep/> Letöltési idő: 2019.11.11.
- 19. FEHÉR Katalin** (2016): Digitalizáció és új média.
Budapest: Akadémiai Kiadó. ISBN 978-963-05-9743-2
- 20. GARY Cokins** (2017): Digitalization and robotics in accounting: Threat or opportunity? [online].
<https://www.accenture.com/us-en/blogs/blogs-digitalization-and-robotics-in-accounting>. Letöltés időpontja: 2019.10.20.
- 21. GKI Digital** (2018): Digitalizációs Kutatás 2018.
https://assets.new.siemens.com/siemens/assets/public.1536829328.95a166cb-bcff-4119-a555-5b738d3ff68c.gkid-siemens_digikutsajto2018hun.pdf
Letöltés időpontja: 2019.10.20.
- 22. HARMAT Árpád Péter** (2015): Az ókori Róma története [online].
<http://tortenelemcikkek.hu/node/585> Letöltés időpontja: 2019.09.20
- 23. HVG Tech** (2019): Nincs, aki megcsinálja Magyarországon a digitális forradalmat? [online] https://hvg.hu/tudomany/20190218_kkv_szektor_digitalizacio_szakertok
Letöltés időpontja: 2019.09.09.
- 24. KÁKOSY László** (1988): Légy írnok! Az egyiptomi államigazgatás [elektronikus dok.]. In: História 1988, 1.évf. <https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/historia/88-01/ch02.html> Letöltés időpontja: 2019.09.17.

- 25. KÖDMÖN Könyvelőiroda** (2018): A könyvelő-automata megjelenése [online].
Letöltés időpontja: 2019.09.25.
<https://www.kodmonkonyveloiroda.hu/a-konyvelo-automata-megjelenese/>
- 26. LUKÁCS János** (2016): A könyvvézetés [elektronikus dok.].
Budapesti Corvinus Egyetem GTK Pénzügyi számvitel tanszék
ISBN 978-963-503-632-5.
http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/2509/1/A_konyvvezetes.pdf
Letöltés időpontja: 2019.09.17.
- 27. MONIKA Völkel** (2016): Digitale Buchhaltung – Neuer Alltag im Rechnungswesen.
[online].
<https://www.roedl.de/themen/entrepreneur/2016-10/digitalisierung-buchhaltung-rechnungswesen>. Letöltés időpontja: 2019.10.21.
- 28. MÜLLER Péter** idézetek, <http://ugyfelrendszerek.hu/kivitelezes/>
- 29. NÉMETH Adriennel**, a Vas Megyei Kormányhivatal Pénzügyi és Gazdálkodási Főosztályának vezetőjével készített interjú.
- 30. NOVITAX** (2019): Digitalizáció a Novitax rendszereiben.
Novitax hírek 2019/4. (titkos)
- 31. NYELV ÉS TUDOMÁNY** (2012): A szövegszerkesztés története 9. [online].
Letöltés időpontja: 2019.10.02. <https://www.nyest.hu/hirek/mi-kerult-a-csomagba>
- 32. Orbán Tamással**, a Laconto-Audit Kft. alapítójával személyes beszélgetés.
- 33. PACIFIC Crest Group** (2019): Evolution of Digital Accounting. [online].
<https://www.pcg-services.com/evolution-digital-accounting/>
Letöltés időpontja: 2019.10.20.
- 34. PIAC&PROFIT** (2019): Száz órával többet töltünk adóbevallással, mint az uniós cégek (online).
https://piacesprofit.hu/kkv_cegblog/szaz-oraval-tobbet-toltunk-adobevallással-mint-az-unios-cegek/ Letöltési idő: 2019.10.20.
- 35. PIAC és Profit** (2019): Megint új módszert talált ki a NAV az ellenőrzésre [online].
https://piacesprofit.hu/kkv_cegblog/megint-uj-modszert-talalt-ki-a-nav-az-ellenorzesre/ Letöltési idő: 2019.11.11.
- 36. PORTFOLIO** (2019): Kiszámolták: így fehéredik a magyar gazdaság [online].
<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20190531/kiszamoltak-igy-feheredik-a-magyar-gazdasag-325919> Letöltési idő: 2019.11.11.

- 37. PWC (2018):** Digitalization in finance and accounting and what it means for financial statement audits. [elektronikus dok.].
<https://www.pwc.de/de/im-fokus/digitale-abschlusspruefung/pwc-digitalisation-in-finance-2018.pdf> Letöltés időpontja: 2019.10.25.
- 38. SÁFRÁNY Ferenc:** Számviteli alapok, mérleg és eredmény elemzés [elektronikus dok.]. p.4. Letöltés időpontja: 2019.09.20.
<http://kik-tokaj.hu/kik-tokaj/pdf/Szamvitel%20jegyzet.pdf>
- 39. SIMONNÉ Romsics Erika:** Bevezetés a számvitelbe 1. előadás. 2016. [elektronikus dok.]
- 40. SINKA Júlia (2014):** Így könyveltek ők [online].
https://adozona.hu/altalanos/Igy_konyveltek_ok_7E7CDU
Letöltés időpontja: 2019.09.18.
- 41. SINKA Júlia (2014):** Mérlegen a középkor [online].
https://adozona.hu/altalanos/Merlegen_a_kozepkor_UFF4ML
Letöltés időpontja: 2019.09.18.
- 42. SZÁSZ Péter (2019):** Ezek az online számla rendszer fontos változásai [online].
Megjelent: 2019.11.09.
https://www.napi.hu/tech/ezek_az_online_szamla_rendszer_fontos_valtozasai.694809.html
- 43. SZENCZI Zoltán G.:** DOS operációs rendszer [online]. Letöltés időpontja: 2019.09.25. <https://users.iit.uni-miskolc.hu/~szenczi/msdos.htm>
- 44. SZTANÓ Imre (2015):** Számvitel alapjai.
Budapest: Perfekt Kiadó. ISBN: 978-963-394-842-2
- 45. TILEA Tanácsadó Kft. -** Professzionális Adótanácsadás: A számvitel [elektronikus dok.]. Letöltés időpontja: 2019.09.20. <http://tilea.hu/szamvitel/>
- 46. TÓTH Éva (2010):** Az ékírástól az elektronikus levélíg [elektronikus dok.].
In: Periodica Oeconomica, 2010. 11. hó, 3. évf.
http://gti.ektf.hu/anyagok/po/Periodica_Oeconomica_2010_2HUN.pdf#page=122
Letöltés időpontja: 2019.09.17.
- 47. TUDÁSBÁZIS (2019):** A digitalizálás fogalma [online].
<https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/szakkepzes/nyomdaipar/szamitogepes-ismeretek/karakterfelismero-programok-tesztfeladat/a-digitalizalas-fogalma>
Letöltés időpontja: 2019.10.20.

- 48. TUDÁSBÁZIS:** A király és az állam Mezopotámiában. Az írás Mezopotámiában [online]. <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/tarsadalomtudomanyok/tortenelem/az-oskor-es-az-okor-vilaga/a-kiraly-es-az-allam-mezopotamiaban/az-iras-mezopotamiaban>
Letöltés időpontja: 2019.09.17.
- 49. VÁLLALKOZÁS-OKOSAN** (2019): Mi a könyvelő feladata? [online].
https://www.vallalkozas-okosan.hu/mi_konyvelo_feladata.
Letöltés időpontja: 2019.10.16.
- 50. WESSELY Vilmos** (2019): A digitalizáció kihívásai a könyvvizsgálati munka során.
In: SZAKma folyóirat, 61. évf. 6. sz., p 67-68. Budapest: Mediaworks Hungary Zrt.
ISSN: 1419-6956
- 51. ZSUBORI Ervin** (2018): Látványosan javul az áfabeszedés [online]. Wolters Kluwer.
<https://ado.hu/ado/latvanyosan-javul-az-afabeszedes-infografika/>
Letöltési idő: 2019.10.30.
- 52.** www.ado.hu
- 53.** www.cegkapu.gov.hu
- 54.** www.digitaliskonyvelo.hu/
- 55.** www.elektronikusszamla.hu/tudasbazis
- 56.** www.nav.gov.hu
- 57.** www.onlineszamla.nav.gov.hu
- 58.** www.ugyfelkapu.magyarorszag.hu/

TÁBLÁZAT- ÉS ÁBRAJEGYZÉK

1. táblázat: Gyakran használt nyomtatványok.....	24
2. táblázat: Az Ügyfélkapun intézhető legfontosabb vállalati ügyek	26
1. ábra: Modern alkalmazáscsomaghoz tartozó főbb szoftverek	12
2. ábra: Legfontosabb érvek a digitalizáció mellett.....	19
3. ábra: A 2018. évi bevallások, adatszolgáltatások megoszlása	29
4. ábra: OPG-s és nem OPG-s cégek bejelentett forg. növ. (2013-2015, %).....	38
5. ábra: A könyvviteli szolgáltatók megoszlása nemek szerint, %	40
6. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása életkor szerint, fő	41
7. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása végzettség szerint, %	42
8. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a szakmában eltöltött idő alapján, %.....	42
9. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a használt szoftver alapján, %.....	43
10. ábra: Az egyes könyvviteli feladatok megvalósulási módja a kérdőívkitöltők esetében, fő.....	44
11. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása az alapján, hogy a munkaidejük mekkora hányadában használnak elektronikus eszközöket, %	46
12. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása az eddigi munkájuk során használt könyvelést támogató szoftverek alapján, fő	46
13. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a tekintetben, hogy az új szoftver mennyivel jobban támogatta a munkájukat, fő.....	46
14. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a tekintetben, hogy mennyire érzik úgy, hogy átalakulóban van a szakma.....	47
15. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a tekintetben, hogy véleményük szerint a digitalizáció hogyan hat a könyvelői szakmára, %.....	48
16. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a tekintetben, hogy elképzelhetőnek tartják-e, hogy mesterséges intelligenciát használjanak a jövő számviteli szoftverei, %	48
17. ábra: A kérdőívkitöltők értékelése a kérdőív 14. kérdését illetően, pontszám	49
18. ábra: A kérdőívkitöltők átlagos értékelése a kérdőív 15-20. kérdését illetően, pontszám.....	49
19. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása az adott pontszám alapján a kérdésben, hogy véleményük szerint kifejlesztene-e könyvelést automatikusan végző szoftvert, fő	50

20. ábra: A kérdőívkitöltők értékelése a könyvelői munka összetettségére vonatkozóan, pontszám.....	53
21. ábra: A kérdőívkitöltők megoszlása a kérdésben, hogy a jövőben átvehetik-e a gépek a könyvelők helyét, %	54
22. ábra: A cég által ellátott főbb feladatok	55
23. ábra: A Könyvel Kft. ügyfélköre a tevékenység jellege szerint	57

MELLÉKLETJEGYZÉK

1. számú melléklet: Írógépek és könyvelőautomaták megjelenése.
2. számú melléklet: Siemens - GKI Digital Digitalizációs Kutatása 2018, infografika.
3. számú melléklet: Kézi és gépi előállítású bizonylat.
4. számú melléklet: Bizonylatok a 19-20. századból.
5. számú melléklet: Az adatfelvétel során használt kérdőív.
6. számú melléklet: A kérdőívkitöltők válaszai a kérdésre, hogy milyen irányba fog változni a szakma a következő 5-10 évben?

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: Írógépek és könyvelőautomaták megjelenése

Az első írógép,
Christopher Sholes 1868

Hozzáférés (URL):
<https://civishir.hu/kultura/az-irogep-atyjara-emlekezve/0214161102>
Letöltési idő: 2019.09.25.

Remington 2. típusú írógép

Hozzáférés (URL):
<http://fokusz.info/index.php?cid=1752456410&sid=1241956610>
Letöltési idő: 2019.09.25.

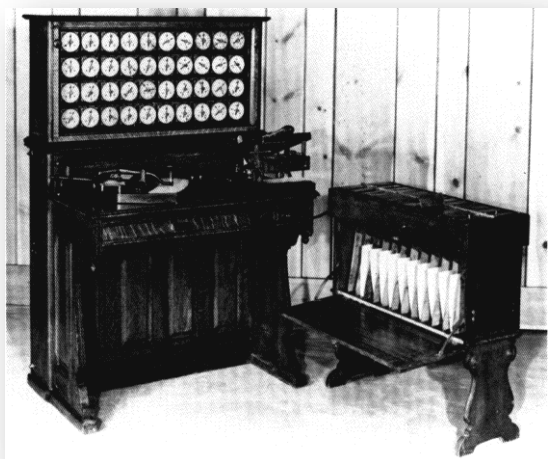
Continental 340 írógép

Hozzáférés (URL): <https://www.balazs-irodagep-szerviz.wlap.hu/antik-irogep/restauralt/>
Letöltési idő: 2019.09.25.

Consul írógép

Hozzáférés (URL):
<http://www.irogepbolt.hu/taskairogep.html>
Letöltési idő: 2019.09.25.

Optimatic írógépes könyvelőautomata,
1960-as 70-es évek

Hozzáférés (URL): https://tig.kgk.uni-obuda.hu/vir/anyag/sztch_tort/Hollerith.html
Letöltési idő: 2019.09.25.

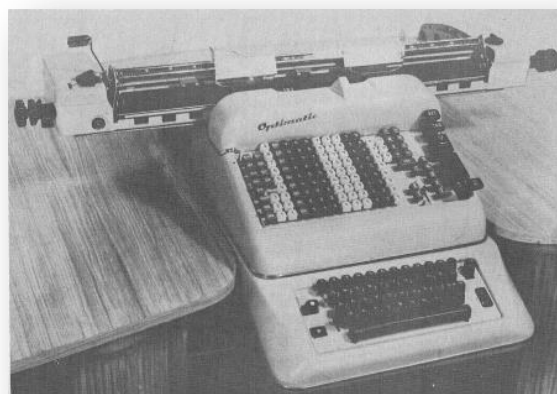

A T30-as típusú könyvelő-automata
1930-ból

Hozzáférés (URL):
<https://www.kodmonkonyveloiroda.hu/a-konyvelo-automata-megjelenese/>
Letöltési idő: 2019.09.25.

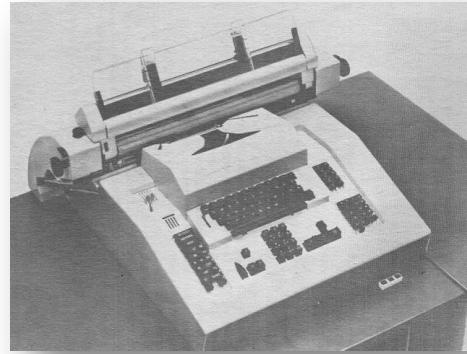
ASTRA 8, 1940.
(19 gyűjtőmű, 60 cm könyvelőkocsi,
dátum, szimból, egyenlegválogatás,
írógép, kocsi visszafutás)

Optimatic írógépes könyvelőautomata,
1960-as 70-es évek

Írógép rendszerű könyvelőgép

Exacta-continental
13 gyűjtős könyvelőgép

Ascota 117 duplex ugrókocsis
kiskönyvelőgép

ASCOTA 170 könyvelőgép lyukszalaggal,
a "könyvelőgépek királynője"

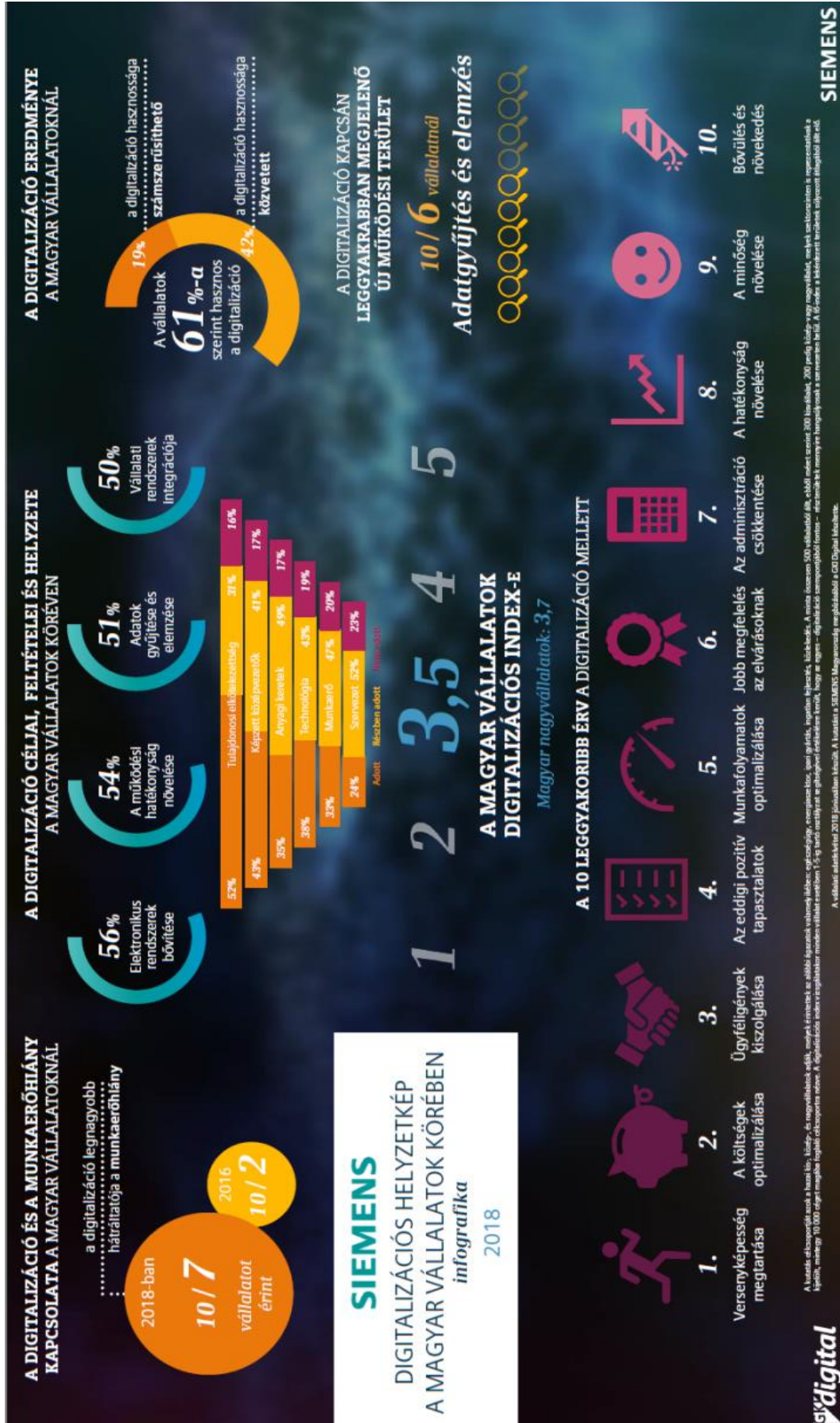

Astra/Ascota 1340 (071)
kiskönyvelőgép

A képek hozzáférése (URL):
<http://infocomptech.freeweb.hu/html/konyvelogep.html>

Letöltési idő: 2019.09.25.

2. számú melléklet: Siemens - GKI Digital Digitalizációs Kutatása 2018, infografika
 Hozzáférés (URL): https://assets.new.siemens.com/siemens/assets/public.1536829328.95a166cb-bcff-4119-a555-5b738d3ff68c.gkid-siemens_digikutsajto2018hun.pdf
 Letöltési idő: 2019.10.20.

3. számú melléklet: Kézi és gépi előállítású bizonylat

Hozzáférés (URL): <https://www.naturasoft.hu/cikkek/szamla-kotelezo-tartalmi-elemei.php>

Letöltési idő: 2019.11.05.

AA7S-E 2869002

SZÁMLA

<p>A számlakibocsátó neve, címe: Bemutató Cég Kft. 1111 Bemutató utca 1111 Bemutató Pólya n. 5. Adóazonosító szám: 1111111-1-11 A fizetés módja: átutalás</p>	<p>A vevő neve, címe: Kitalált Cég Rt. 1113 Budapest Győry n. 45. Adóazonosító szám: 1378111-2-43 A fizetés határideje: 2012.09.27</p>						
<p>Közösségi adószám: Adóazonosító szám: A számla kelte: 2012.09.19.</p>							
<p>A teljesítés időpontja: 2012.09.19.</p>							
<p>A termék vagy szolgáltatás</p>							
A termék (szolgáltatás), megnevezése, besorolási száma, egyéb jellemzői	Mennyiség	Mennyiség	Egységár (ÁFA nélkül)	Érték (ÁFA nélkül)	ÁFA kulcsa	Átírtott ÁFA összege	Ellenérték (ÁFA-val együtt)
villanyterelés	óra	2	8000.-	16000.-	27%	4320.-	20320.-
kiszállási díj	db	1	5000.-	5000.-	27%	1350.-	6350.-
<p>A számlában szereplő ÁFA részletezése</p>							
		27 %			%		P. H. P. H. Gy. aláírás
A számlaérték ÁFA nélkül			21.000.-				21.000.-
Az ÁFA összege			5.670.-				5.670.-
1 A számla végösszege			26.670.-				26.670.-

B. 13-374/F - Felvétel számlaiban, 50x3 lapos, új kiadás - Állami Nyomda Nvt. © 431-1332 - Internet: www.allyomda.hu www.naturasoft.hu

Eladó:

MS E-Commerce Kft.
2040 Budaörs, Petőfi S. u. 64.

Bank: Unicredit Bank

Számlasszám: 10918001-00000129-06770022

Adószám: 23562459-2-13

Közösségi adószám: HU23562459

Tel: +36 1 358 6600

E-mail: mmonline@mediamarkt.hu

Vevő:

KÓSA ESZTER

9700 SZOMBATHELY BAKÓ JÓZSEF UTCA 22 4/13

Adószám:

Megrendelés száma: 50685406

A fizetés módja	Teljesítés	Kelt	Fizetési határidő	Sorszám
	2016-08-11	2016-08-11	2016-08-11	MSE001281552016

Cikkszám	Terméknév	Menny. Me.	Egységár HUF	Nettó HUF	ÁFA %	ÁFA HUF	Bruttó HUF
1144774	MODECOM 15,6 MC-MARK15	1,00 db	1 959,84	1 959,84	27	529,16	2 489,00
1095390	E-COMMERCE UE SZÁLLÍTÁSI DÍJ	1,00 db	392,91	392,91	27	106,09	499,00

ÁFA összesítés:

	27	2 352,75	635,25	2 988,00
--	----	----------	--------	----------

Végösszesen (HUF):	2 352,75	635,25	2 988,00
---------------------------	-----------------	---------------	-----------------

Fizetendő összeg (HUF):	2 988,00
--------------------------------	-----------------

Azaz: kétezer - kilencszáznyolcvannyolc

CODLVD: 2 988.00, 40547863

1178115000 - 1411110000 2 352,75

1178115000 - 1336105000 635,25

3513694 - 1178115000 2 988,00

UTÁNVÉT

Jelen elektronikus számla egy adóigazgatási azonosításra alkalmas, a számviteli és ÁFA törvények által szabályozott elektronikus úton kibocsátott számviteli bizonylat. Az eredeti elektronikus számla, mint hiteles bizonylat igazolja az adófizetéssel összefüggő kötelezettségek és jogok meglétét, ezért az elektronikus úton kibocsátott számlákat elektronikus formában szükséges megőrizni a vonatkozó jogszabályok szerint.

Jelen számla megfelel az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvényben, a 23/2014 (VI.30.) NGM rendeletben és az egyéb elektronikus számlára vonatkozó jogszabályokban előírt feltételeknek.

Ez a számla csak elektronikus formában alkalmas adóigazgatási azonosításra!

Online
www.mediamaarkt.hu

4. számú melléklet: Bizonylatok a 19-20. századból

Hozzáférés (URL): <https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/regen-meg-a-szamlak-is-gyonyoruek-voltak/>

Letöltési idő: 2019.10.25.

CSAK OLY FIZETÉSEKET ISMEREK EL, AMELYEK KÖZVETLEN CÍMEMRE, VAGY UTALVÁNYOM ELLENÉBEN TÖRTÉNNEK.

CSONKA GERGELY
PAPÍR-PRINTER
SOKA NYELVEN
PAPÍR-ÉRTÉKESÍTŐ
MAGYTERMELŐ ÉRTÉKESÍTŐ

Szeged, 1934. Sept. 6.
Tiszta Lajos körút 51.

SZÁMLA

Tek. Varga János nr.
Bodry nr. által hozzám intézett b. rendelésről van szerecsém alatti számlával szolgálni, melynek összegét 33 P- fillért hozzám beküldeni sziveskedjék.

Küldtem ma b. számlájára és veszélyére nyitva

Súly	Jel: Cs. G.	Fizetendő és perlendő Szegeden	Ar	Korhnyenő
5 ly	éles minős (0)		3.-	15 -
5 "	" (csillag)		3.60	18 -
				33 -
			3%	1
				34
				34.20
				34.80

5453-1923. döntvénye alapján megterítendő.

Szíves nártfogását és nagybecsű bizalmát kérem továbbra is, díjindóan a legjobban fogom szolgálni Szépen kérem másoknak is ajánlani.

M. kir. postatakarékpénzüri cheque-száma 21477.
Törvényileg vedve. Telefonszám: 26-54.
M. kir. postatakarékpénzüri cheque-száma 21477.
Bartos, Szeged 1066-34.

CSONKA GERGELY

MAGYAR VESEKÉSZÍTMÉNY PAPIR-ÉRTÉKESÍTŐ BUDAPEST.
TELEFON 890 SZ. V. KÁLMÁN-UTCA 12.
KITÜNTETÉSEK: LEMBERG, PÁRIZS, NÁPOLY, DEBRECEN.
A KERESKEDELEMÜGYM. MINISZTER ÚR Ó. NMLTSÁGA 26667/94 SZ. MAGAS RENDELÉ TÉVEL A FOGYASZTÓ KÖZÖNSÉG FIGYELMEBE ÉS PARTFOGÁSÁRA AJÁNLVA

Budapest, 1896

Küldetés

3 arasz Hőrcsöm printhé, mely összegét a Budapesti székes főváros tanácsa f. j. november hó 21. n. 45262 szám alatt kibocsátott utalvány folytán, a fővárosi nyomdai hivatal részén szálkított 1 lekeres maslap papír ára fejében a fővárosi központi állampapírdárnál valósággal felvessük.

Budapest, 1896. december hó 12. n.

MAGYAR VESEKÉSZÍTMÉNY PAPIR-ÉRTÉKESÍTŐ
L. Kőrösi

arasz 3. f. j. n. d.
Sol. Kőrösi
A fő-és székelyvárosi számvetőség III. oszt.
A k. s. z. g. alapján, a... IV... sz. fejezet 6. cím. kerébe
L. o. ... sz. ... 3. ...
sz. sz. ...
96 dec 14 Kőrösi

Elvállal helyben és vidéken mindennemű kútásatást, ártézi kűffirást, kűtmélyebbtést, kűtkötrást és vízbuvározási munkákat, valamint különféle szivattyúk gyártását és felszerelését, closet-, fürdő- és vízvezeteki berendezést, egyminnt minden e szakba vágó javítási munkák pontos eszközlést.

Telefon szám 20.31

Iroda, műhely és lakás: VI., Felsőerdősor 35.

Telefon szám 20.31

Számla!

Debitőrök.
1897.
Szeptember 30.

Budapest székesfővárosi mérnöki hivatalának

számlaanyag 10. l. v. 43.574 sz. tan.
lat. 1897. évi. VII. An. Főb. utcai, övrái.
nál beszerzett Alumínium és csatorna
berendezési munkákról.

Számla részletek:

- 2. db. Alumínium székelyesek mely áll
kaményfa lempeszt, alú. székelyből
pukásként, és hátfalról ontott vas sz.
műszerezett csiszolt ontott vas szék.
székelyből, vízvezeték és emelvény
szerkezettel. Felhasználás fel.
állítását, eljutt. 100.-
- 1. Alumínium székelyes, székelyes, és
székelyes, alú. pukásként, és hátfalról
ontott vas székelyből, emelvényvel, szék.
garázs készlettel és ontott vas szék.
műszerezett csiszolt felhaszn. fel.
és vízvezeték munkákról. 45.-

Összesen 145.-

KARPITOS ÉS DISZÍTÓ
ASZTALOS-BUTORTELEP
ADLER ADOLF
BUDAPEST

IV., Gránátos-utca I. szám
Kossuth Lajos-utca 4. szám
(Dreher palota).

DUS VÁLASZTÉK
HALÓ-ÉBÉDLŐ-
SZALON-ÉRSZEDŐK
BERENDEZÉSEKBEK
KÜLÖNELE PIPERÉ-ÉK
DISZTÁRCYÁK
EŐYSZERŰ BUTOR-TÁRSOK
SZÁLLODAI-FÜRDŐI-IRODAI-
BERENDEZÉSEK.
Minden saját készítmény.
Nemle jó árteret mutatjuk;
és legfontosabbul: rákötés
és csatlakoztatás.

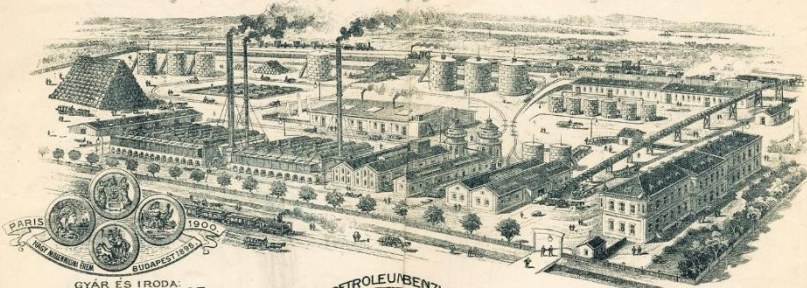

Budapest, 22. Károly 1897.
H. Fr. Mayer Söhne Ruessora
Birtendő Budapesten.

Tisztelt
3% Comb - 3% Caus. Sota

számlaanyag 10. l. v. 43.574 sz. tan.

Budapesti ásványolajgyár részvény-társaság

GYÁR ÉS IRODA:
SOROKSÁRI-ÚT 95.
Sürgöny cím: BERG-TELEFON-BUDAPEST.
CHEQUE ÉS CLEARING-SZÁMLA 751. SZ.
A N. KIR. POSTATÁKARÉPÉNTÁRNÁL.
CHEQUE ÉS CLEARING SZÁMLA 810.785. SZ.
AZ OSZTR. POSTATÁKARÉPÉNTÁRNÁL.
BIRO SZÁMLA AZ OSZTR. BANKNÁL.
TELEFON | 55-59 | 62-08.

PETROLEUMBENZIN
PARAFIN
ÁSVÁNYKENŐLAJOK,
LIGROIN GÁSOLÍMZOLAJ stb.

Budapest, 1911. május 6.
T. Uram Pila junak
Budapest.

Telefonon megrendelt árukról van
számlánk számlánkat tisztítani és maradtunk tovább bors rendelését kérem
szíveskedj.

BUDAPESTI ÁSVÁNYOLAJGYÁR
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

Szám: 4833. Rendelése helytől számlájára és helyére küldöttünk
Lapsz. 07. fizetendűre az 50.00. alá
19. iki hétévre.

jelle	Áhordók			Súly kilogrammban			Ár	Összeg
	száma	me nyí- tege	brutto	tára	netto	KORONA		
Végjegyek	500	1	116	48	13	110	2850	5933
							40	40
								4933

Oldomentes!

Jük a vashordókat legkésőbb 4 héten
börmentve címünkre Budapest Dunagart
álsra visszaküldeni. Kérem, ha
kés horonként 3-tillér használati díjat
gtunk fel.

A nem közvetlenül nekünk fizetett díjakat semmilyen számviteli
nem vállalkozó el.

Fizetendő Budapesten készpénzben engedély nélkül 30 nap alatt 751. számú postatakarékpénztári számlánkra.
Más módon a fizetéseknél postabért nem térítünk meg.

Számítás közben befordított árukat a részvényesnek
Pénztárolók, csak az ár átvételéig számított a saját költségére kell
vételezni ténylegesen.

Hölvári

Budapest 1892. 28. / 7

Számla Tisztelt Petroczy úrnak a magy. rajánál helyben

	6 db Gyermek nadrág	a 1.20	7.20
--	---------------------	--------	------

Köszönettel felvéltem
Kiváló kiszolgálással

helyette
Koch

IRODA ÉS RAKTÁR:
JÓZSEF-KÖRÚT 8.
ÉPSZINHÁZZAL SZEMBEN

GYÁR:
IX. ÜLLŐI-ÚT 117.

LEMBERG 1894
KÖZLENI NYISZARA
KRAJOWA
1894

HYGIEIA

FÉMIPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE: 600.000 KOR.

Budapest, 1898 Junius hó 4.

ÉS RAKTÁR: VIII. JÓZSEF-KÖRÚT 8. TELEFON 60-56.
GYÁR: IX. ÜLLŐI-ÚT 117. 56-18.

szék. pör. tan. ápr. 14. 50744 97
és 21049 98. máj 15.
1898 - III.

5 kr.
39744. sz. fe 192

ÖZSZERTÁRKA TELJES BERENDEZÉSE
BŐZGÉP ÉS KAZANFELSZERELÉSEK, ÉRCZŰTŐ-
VALLALAT SZIKVIZSZÁRKA BERENDEZÉSE
ÉS ELLÁTÁSÁRA,
ELECTRO GALVÁNIKUS FÉMLEMEZÉLÉS
GÁZ-ÉS PETROLEUM-MŰT.

SZÁMLA

I. Ker. Polgári leányiskola részére

Becsés rendelménye folytán számlájára és veszélyére küldtünk:

1898. máj 15. 1898 - III.

Budapest

szék. pör. tan. ápr. 14. 50744 97
és 21049 98. máj 15.
1898 - III.

5 kr.
39744. sz. fe 192

ÖZSZERTÁRKA TELJES BERENDEZÉSE
BŐZGÉP ÉS KAZANFELSZERELÉSEK, ÉRCZŰTŐ-
VALLALAT SZIKVIZSZÁRKA BERENDEZÉSE
ÉS ELLÁTÁSÁRA,
ELECTRO GALVÁNIKUS FÉMLEMEZÉLÉS
GÁZ-ÉS PETROLEUM-MŰT.

SZÁMLA

I. Ker. Polgári leányiskola részére

Becsés rendelménye folytán számlájára és veszélyére küldtünk:

1898. máj 15. 1898 - III.

Budapest

JEL	SZÁM	DARAB	Levonás nélkül	FIZETENDŐ BUDAPESTEN.	Setto-cassa	ÁR	frt.	kr.
	1329	1	Analytikai mérleg				40	-
	1330	1	Súlykészlet hozzá				17	-
	1331	2	Pipetta állvány	össz:			4	50
	1332	1	Kézi mérleg				6	-
	1333	2	Porcellán kalóra	össz:			3	50
	1334	1	Bunsen állvány vasból compl.			5	4	-
ellanállék		2	Olvasó segély	össz:		8	-	30
	1335	1	Vízfürdő keréből				2	50
	1336	1	Szaru Kauts 20%				-	25
	1337	2	Vasemalt. kölesér	össz:			-	90
	1338	3	Öntött vas háromláb				1	60
	1339	1	Bunsen gázlámpa				1	80
ellanállék		4	Olvasó segély				-	60
	1340	1	Sürgőris mossa				1	50
	1341	1	Spátula					40
			átvitel				117	85

As. árak vétele után 8 napnál később Borsani reklamáció nem elegendő tekintetbe. Fizetés elmulasztása esetében az esedékesség napjától 6% késedelmi kamat számíthatik fel.

INVOICE.

LONDON OFFICE, { NORWICH HOUSE (CORNER OF HIGH HOLBORN) SOUTHAMPTON STREET, W.C.1
TELEGRAMS, 'ESANDAR, WESTCENT, LONDON.' TELEPHONE, MUSEUM 8808.
8809.

E.S. & A. ROBINSON, LTD.

TELEGRAMS, 'ROBINSONS, BRISTOL.'
TELEPHONE N°4650.
(BRANCH EXCHANGE.)

BRISTOL.

PAPER BAG MAKERS.
LITHOGRAPHIC & COLOUR PRINTERS.
MANUFACTURING & EXPORT STATIONERS.
PAPER MERCHANTS.
ACCOUNT BOOK, CARDBOARD BOX
AND ENVELOPE MANUFACTURERS.

HEAD OFFICES & WORKS, REDCLIFFE ST, BRISTOL.

COLOUR PRINTING FACTORY, BEDMINSTER, BRISTOL.

PAPER BAG FACTORY, ARGUS RD, BEDMINSTER, BRISTOL.

BOX FACTORY, FISHPONDS, BRISTOL.

Messrs. J. G. Banfield & Sons Ltd.,
Ironmongers,
Teme St.,
Tenbury, Worc.

38/476A WB/2/9

Order N° PACKAGES 1 bundle.
PER: G.W.R. *pan tin* Date 16th Dec: 1925.

NUMBER	DESCRIPTION	Cwt.	Qrs.	Lb.	Price	Total			Subtotal				
						t	s	d	t	s	d		
1,000	Stock Taking Sheets (210 Dec; Carriage.....)	25			13/6	13	6		1	1		14	7

*Day Book
Folio 261.*

58

CARRIAGE PAID ON ALL CONSIGNMENTS OF £3 AND UPWARDS.
EMPTY CRATES CREDITED IN FULL WHEN RETURNED CARRIAGE PAID.
ORDERS BY POST FOR PLAIN GOODS DESPATCHED SAME DAY AS RECEIVED.

5. számú melléklet: Az adatfelvétel során használt kérdőív

Kérdőív – A könyvelés jövője. A digitalizáció hatása a könyvelésre.

Kedves Kérdőívkitöltő!

Kósa Eszter vagyok, a Budapesti Gazdasági Egyetem Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg pénzügy és számvitel alapszakos, utolsó éves hallgatója. Szakdolgozatomban azt vizsgálom, hogy a könyvelői szakma milyen jövő elé néz, a digitalizáció hogyan fogja átformálni a könyvviteli szolgáltatók munkáját, egyáltalán lesz-e szükség könyvelőre a későbbiekben?

A kérdőív kitöltése anonim módon történik, körülbelül 5 percet vesz igénybe.

Köszönöm, hogy időt szán a kitöltésre, s így hozzájárul dolgozatom eredményességéhez!

1) Életkor:

2) Nem:

- nő
- férfi

3) Végzettség:

- pénzügyi-számviteli ügyintéző OKJ
- vállalkozási és bérügyintéző OKJ
- mérlegképes könyvelő
- könyvvizsgáló asszisztens
- okleveles könyvvizsgáló
- egyéb:

4) Mennyi ideje dolgozik a szakmában?

- 0-3 év
- 4-6 év
- 7-10 év
- 11-20 év
- 21-30 év
- több, mint 30 éve

5) Milyen szoftvert használ munkája során?

- könyvelő szoftver
- integrált információs rendszer (ERP)

**6) A könyvviteli munkájához mely tevékenységekhez használ szoftveres támogatást?
(több válasz is megjelölhető)**

- adóbevallások elkészítése
- beszámoló elkészítése
- bérszámfejtés
- számlázás
- elemzési feladatok elvégzése
- kalkulációk készítése
- könyvelés
- kapcsolattartás a hatósággal
- kapcsolattartás az ügyfelekkel

7) Az Ön által használt könyvelő program alkalmas-e arra, hogy a következő feladatokat automatikusan elvégezze? (több válasz is megjelölhető)

- adóbevallások elkészítése
- beszámoló elkészítése
- bérszámfejtés
- számlázás
- elemzési feladatok elvégzése
- kalkulációk készítése
- könyvelés
- kapcsolattartás a hatósággal
- kapcsolattartás az ügyfelekkel

8) Napi munkaidejének mekkora hányadában használ számítógépet, laptopot, okostelefon?

- 0-25 %
- 26-50%
- 51-75%
- 76-100%

9) Eddigi tevékenysége során hány könyvviteli munkát támogató szoftverrel dolgozott?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 4-nél több

10) Amennyiben 2 vagy több szoftverrel dolgozott, az új szoftver mennyivel jobban támogatta a munkáját?

- Nem támogatta jobban.
- Jobban támogatta.

11) Mennyire érzi úgy, hogy átalakulóban van a könyvelői szakma?

1 2 3 4 5

12) Ön szerint a digitalizáció hogyan hat a könyvelői szakmára?

- Jelentős mértékben megkönnyíti a munkát, mivel számos dolgot automatizál.
- A munka mennyisége továbbra sem változott.
- Semmilyen könnyebbséget nem jelent.
- Valamivel könnyebb.

13) Ön szerint lehetséges, hogy mesterséges intelligenciát használjanak a jövő könyvviteli szoftverei?

- Igen.
- Nem.

14) Mennyire tartja lehetségesnek, hogy a jövőben olyan szoftverek jelenjenek meg, melyek teljesen automatizálják a könyvviteli szolgáltatók munkáját?

1 2 3 4 5

15) Mennyire tartja valószínűnek olyan szoftverek kifejlesztését, amelyek elemzéseket készítenek?

1 2 3 4 5

16) Mennyire tartja valószínűnek olyan szoftverek kifejlesztését, amelyek kész kimutatásokat készítenek

1 2 3 4 5

17) Mennyire tartja valószínűnek olyan szoftverek kifejlesztését, amelyek automatikusan végzik a könyvelést?

1 2 3 4 5

18) Mennyire tartja valószínűnek olyan szoftverek kifejlesztését, amelyek automatikusan készítenek bevallást?

1 2 3 4 5

19) Mennyire tartja valószínűnek olyan szoftverek kifejlesztését, amelyek automatikusan készítik el a beszámolót?

1 2 3 4 5

20) Mennyire tartja valószínűnek olyan szoftverek kifejlesztését, amelyek automatikusan végzik a bérszámfejtést?

1 2 3 4 5

21) Ön szerint milyen irányba fog változni a szakma a következő 5-10 évben?

22) Mennyire tartja összetettnek, komplexnek ma a könyvelők munkáját?

1 2 3 4 5

23) Mennyire lesz összetett a könyvviteli munka 5-10 év múlva?

1 2 3 4 5

24) Ön szerint a jövőben átvehetik a könyvelők helyét a gépek?

- Igen**
- Nem**

25) Egyéb észrevétel, megjegyzés a témához kapcsolódóan:

Köszönöm, hogy időt szánt a kérdőív kitöltésére. További szép napot kívánok!

6. számú melléklet: A kérdőívkitöltők válaszai a kérdésre, hogy milyen irányba fog változni a szakma a következő 5-10 évben? (saját szerk.)

Ön szerint milyen irányba fog változni a szakma a következő 5-10 évben?		
Elektronizáció.	Változatlan marad.	Bővülni fog, egyre több lesz az adminisztrációs feladat.
Átalakul.	Jöhetnek jobbnál jobb szoftverek, gondolkodni akkor is kell.	Elemzés.
Még több elektronikus kapcsolattartás.	Kevesebb papír alapú dokumentum lesz.	Automatizálódik.
Mindenképpen kell könyvelni, kimutatást vezetni.	Digitalizáció és automatizálás felé.	A digitalizáció előtérbe kerül, de teljes mértékben nem helyettesíti a könyvelők munkáját.
Talán az adatrögzítés lesz az, ami egyszerűsödik.	A dupla adatszolgáltatás remélhetőleg megszűnik.	Tovább digitalizálódik, nemzetközi sztenderdek hatása tovább erősödik.
A szakma eddig sem volt egy leányálom, de ezek után is a sok jogszabály változás tovább fogja nehezíteni a munkát!	Ember és ember közti szóbeli kommunikáció megszűnik.	Kevesebb adatrögzítés, mivel a számlázó rendszerekből átvesszük az adatokat, viszont több ellenőrzés és elemzés.
Digitalizáció. (4x)	Jelentősen fejlődik.	Remélhetőleg jó irányba.
A számviteli, adózási ismereteken túl legalább ilyen fontos lesz a megfelelő informatikai ismeretanyag, szoftverek használata, adatvédelem, tárolás.	Nagyon sok feladat digitalizált lesz, de ezért sokkal több ellenőrzésre lesz szükség.	A digitalizáció nagy jelentőséggel fog bírni, hosszú távon költségcsökkentést érhetnek el vele.

Áttolódik a tanácsadás és a kontrolling tevékenység irányába.	Automatizáció, digitalizáció.	Az adózás fog nagyobb hangsúlyt kapni, a számviteli folyamatok nagy része automatikus lesz.
Nem jó.	Biztos pozitív lesz a változás.	Adótanácsadás, elemzés irányába.
Még aprólékosabb lesz.	Hanyaglik.	Jó. (2x)
Szoftverfejlesztések révén fejlődni fog.	Kevesebb adatrögzítés, több elemzés, tanácsadás.	Elképzelhető, hogy 4-5 fajta könyvelő program közül lehet választani, s azon kell dolgozni.
Szakemberhiány.	Integrált rendszerek, mesterséges intelligencia fokozatos térhódítása.	További digitalizáció.
Hiányszakma lesz.	Digitalizáltabb.	Változatlanul szükség lesz rá.
Digitalizáció, elsősorban az adatok tárolása, továbbítása terén.	Összetettebb tudást igényel.	Az adatrögzítés szakasz lehet változni fog, de a döntések meghozatal (levonási jog alkalmazása) nem fog változni.
Európai standardok irányába.	Idővel talán kevesebb adminisztrációt igényel, könnyebbé válik.	Ha így marad, minden rossz irányba.

Szerzői nyilatkozat

Alulírott, Kósa Eszter Réka büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerezés során.

Zalaegerszeg, 2019. december 6.

Kósa Eszter Réka sk.

hallgató aláírása

BGE

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
ALKALMAZOTT TUDOMÁNYOK EGYETEME

GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGRSZEG

Összefoglalás

A könyvelés jövője. A digitalizáció hatása a könyvelésre.

Kósa Eszter Réka

Nappali tagozat / Pénzügy és számvitel szak / Számvitel szakirány

Digitalizáció, modernizálás, komplexitás, felgyorsult világ, információáramlás... Napjainkban egyre gyakrabban hallhatjuk ezeket a kifejezéseket.

Bár még csak 2019-et írunk, jelenleg is érzékeljük, mennyire felgyorsult az információ áramlása és feldolgozása; a számítógépeknek és egyéb elektronikus eszközöknek köszönhetően szinte bárhol és bármikor egyetlen kattintással szert tehetünk információk áradatára. Aki nem tudja kezelni ezeket az eszközöket, az nem tud élni az általuk nyújtotta lehetőségekkel, ezáltal nem tud haladni a korrallal, s a közeljövőben „analfabétának” fog számítani. Nemcsak a saját életét nehezíti meg, de a munkaerőpiacon is óriási hátránnyal indul.

Nincs olyan vállalat, ahol ne lenne szükség pénzügyi-számviteli ismeretekben jártas szakemberekre. A digitalizáció a számviteli szolgáltatók munkáját is gyökeresen átalakította, de talán még nem is sejtethetjük, mit fog hozni a jövő.

Elgondolkodtam, vajon mi lesz a könyvviteli szolgáltatók sorsa? Lesz-e munkám leendő könyvelőként 10, 20 vagy akár 40 év múlva? Milyen változásokat, fejlődéseket fog eredményezni a digitalizáció a könyvelésben? Az egyetemi tanulmányaim alatt sok hasznos ismeretet sajátítottam el; vajon fogom tudni kamatoztatni? Lehetséges, hogy „felesleges” volt három és fél évet a felsőoktatás iskolapadjában töltenem?

Utolsó éves pénzügy és számvitel szakos hallgatóként ehhez hasonló kérdések fogalmazódtak meg bennem, és úgy éreztem, nem hagy nyugodni ez a kérdéskör. E téma aktualitása és fontossága miatt döntöttem úgy, hogy szakdolgozatomban a digitalizáció könyvelésre gyakorolt hatását, a könyvelés jövőjét vizsgálom.

Három hipotézist állítottam fel, melyek a könyvelői munka jelentős átalakulására, komplexebbé válására, továbbá a számviteli szakemberek esetleges jövőbeli munkanélküliségére irányult. Kérdőíves felmérést végeztem számviteli szolgáltatók körében, továbbá egy bérkönyveléssel foglalkozó Zala megyei vállalat életútját végig kísérve rövid esettanulmányban foglaltam össze, milyen konkrét előrelépések történtek a cégen belül az elmúlt évtizedekben, hogyan alakult át a könyvelés folyamata, s az ő esetükben mi várható a jövőben.

Az eredmények alapján egyértelműen megállapíthatjuk, hogy a későbbiekben is szükség lesz könyvviteli szolgáltatókra, munkájuk azonban a digitalizáció vívmányainak köszönhetően jelentősen átalakul. A szakma még összetettebbé válik, ugyanis az eddigi adminisztrációs feladatok meghatározó része automatikusan el fog készülni, így a tanácsadói, elemzői,

ellenőrzési feladatok kerülnek a fókuszba. Az ember és a gép közös munkája lesz a jövő, s e tény elől nem szabad elmenekülni, hanem bátran szembe kell menni vele.

Azon könyvviteli szolgáltatók munkáját, akik proaktívan reagálnak a változásokra, képesek fejleszteni önmagukat, s komfortzónájukból kilépve bátran felszállnak a digitalizáció gyorsvonatára, nem fenyegeti veszély.

Biztosan állíthatjuk, hogy a szakma a változás küszöbén áll; talán már fél lábbal át is léptett rajta. A jövőkép még ismeretlen, de az irányt látjuk – s ez nem más, a digitalizáció. A különböző előrejelzések sok mindent elárulnak az emberi képzelőerőről, reményekről, számításokról és spekulációkról. A való életben azonban csak a visszapillantó tükörbe tekintve láthatjuk meg a teljes igazságot.